

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. I lagen föreskrivs om den tillsyn över bestämmelserna om arbetarskydd som arbetarskyddsmyndigheterna skall utöva och om arbetarskyddssamarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsplatserna. Genom propositionen effektivteras myndigheternas tillsyn över arbetarskyddet. Syftet med de förslag som gäller arbetarskyddssamarbetet är att befästa arbetstagarnas deltagande i behandlingen av arbetarskyddsärenden.

De centrala lagar som är underkastade arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn har ändrats under de senaste åren. Likaså har den allmänna lagstiftningen till väsentliga delar reviderats. Genom propositionen ändras lagen om tillsynen över arbetarskyddet från 1973 så att den motsvarar de behov som den tillsyn underställda lagstiftningen ger upphov till och de krav rättssäkerheten ställer. Bestämmelserna om tillsynsförfarande tillämpas förutom på arbetsgivarverksamheten också på övrig lagstiftning som står under tillsyn. Bestämmelserna om samarbetsförfarande gäller endast arbetsgivares och arbetstgares samarbete på arbetsplatsen.

Till sitt allmänna innehåll motsvarar förslaget gällande lag. Lagen föreslås bli indelad i tre avdelningar. Den första avdelningen skall enligt förslaget innehålla allmänna bestämmelser om verkställande av tillsynen, inspektionsberättelsen, utövande av befogenheter, tillsyn över produktsäkerheten och andra tillsynsförfaranden. Den andra avdelningen i lagen föreslås innehålla bestämmelser om målen för arbetarskyddssamarbetet, ingående av avtal om samarbetsförfarande, ärenden som omfattas av samarbetsförfarandet och behandlingen av dem och om arbetarskyddschefen, arbetarskyddsfullmäktigen och arbetarskyddskommissionen. Den tredje avdelningen omfattar den gällande lagens motsvarande bestämmelser om ändringssökande, anmälningsskyldighet i anslutning till tillsynsutövningen, straffpåföljder, handräckning och tillsyn.

Propositionen innehåller ändringar av närmast författningsteknisk natur i 12 andra lagar.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis.....	5
2.1.1. Bestämmelserna om tillsynen över arbetarskyddet och praxis för denna	5
Bakgrund.....	5
Tillsynsmyndigheter	5
Arbetarskyddsdistriktens resurser	6
Lagstiftning som är underkastad tillsyn	6
Inspektionsförrättarens rättigheter och skyldigheter.....	7
Tillsyn över förhållandena på arbetsplatsen	8
Marknadsövervakning.....	8
Administrativa tvångsmedel	9
Allmänt om arbetarskyddssamarbete	9
Arbetarskyddschef	10
Arbetarskyddsfullmäktig.....	10
Arbetarskyddskommission	11
Arbetsmarknadsorganisationernas avtal om arbetarskyddssamarbete.....	11
Anmälningsskyldighet	12
Åtalsanmälan.....	12
Hörande av arbetarskyddsmyndigheten vid behandling av brottmål.....	13
2.1.2. Omvärldsaspekter och förändringar i arbetslivet	13
Olycksfall, yrkessjukdomar, olägenheter och risker	14
2.1.3. Förhållande till annan lagstiftning	14
2.2. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	16
2.2.1. Allmänt	16
2.2.2. Arbetarskyddsmyndigheternas uppgifter och befogenheter.....	16
2.2.3. Arbetarskyddet på arbetsplatserna	16
2.2.4. ILO och EU	17
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	17
3.1. Propositionens mål.....	17
3.2. De viktigaste förslagen	18
4. Propositionens konsekvenser	18
4.1. Ekonomiska konsekvenser	18
4.2. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	19
4.3. Konsekvenser för medborgargruppernas ställning	19

5. Beredningen av propositionen.....	19
DETALJMOTIVERING	21
1. Lagförslag	21
1.1. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.....	21
I AVDELNINGEN. Allmänna bestämmelser och myndighetstillsyn.....	21
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	21
2 kap. Arbetarskyddsmyndighetens och inspektörens befogenheter och skyldigheter 22	
3 kap. Utövande av befogenheter	29
4 kap. Tillsyn över produktsäkerheten	31
II AVDELNINGEN. Arbetarskyddssamarbete.....	33
5 kap. Arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	33
III AVDELNINGEN. Ändringssökande, anmälningsskyldighet, straffbestämmelser och särskilda bestämmelser.....	43
6 kap. Rättsskyddsmedel	43
7 kap. Anmälningar för tillsynen över arbetarskyddet	44
8 kap. Anmälningar till andra myndigheter samt straffbestämmelser.....	45
9 kap. Särskilda bestämmelser	46
1.2. Lag om ändring av 12 § i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämelse med gällande krav.....	47
1.3. Lag om ändring av 14 § i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning 47	
1.4. Lag om ändring av 11 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice .47	
1.5. Lag om ändring av 64 d § i lagen om olycksfallsförsäkring	48
1.6. Lag om ändring av 86 § i utlänningslagen	48
1.7. Lag om ändring av 11 § i lagen om likabehandling	48
1.8. Lag om ändring av lagen om företagshälsovård	48
1.9. Lag om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering	49
1.10. Lag om upphävande av 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen	50
1.11. Lag om upphävande av 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen	50
1.12. Lag om upphävande av 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen 50	
2. Ikraftträdande	51
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	51
LAGFÖRSLAGEN	53
om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	53
om ändring av 12 § i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämelse med gällande krav	70
om ändring av 14 § i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning	70
om ändring av 11 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice	71

om ändring av 64 d § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.....	71
om ändring av 86 § i utlänningslagen.....	72
om ändring av 11 § i lagen om likabehandling	72
om ändring av lagen om företagshälsovård	73
om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering.....	75
om upphävande av 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen	76
om upphävande av 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen.....	76
om upphävande av 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen	77
BILAGA	78
PARALLELLTEXTER	78
om ändring av 12 § i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav	78
om ändring av 14 § i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning	78
om ändring av 11 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice	79
om ändring av 64 d § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.....	80
om ändring av 86 § i utlänningslagen.....	81
om ändring av 11 § i lagen om likabehandling	82
om ändring av lagen om företagshälsovård.....	83
om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering.....	85
om upphävande av 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen	87
om upphävande av 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen.....	87
om upphävande av 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen	88

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Den lag som reglerar arbetarskyddsmyndigheternas tillsynsförfarande har varit gällande sedan den 1 januari 1974. I den regleras arbetarskyddsmyndigheternas förfaringssätt och befogenheter samt tvångsmedel i fråga om tillsynen över arbetarskyddet. Som ett fristående kapitel ingår bestämmelser om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare då det gäller att främja och utveckla arbetarskyddet på arbetsplatsen.

De centrala lagar som ingår i den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheterna skall utöva tillsyn över, lagen om arbetsavtal, arbetstidslagen, lagen om unga arbetstagare, lagen om företagshälsövård och arbetarskyddslagen, har alla genomgått en totalrevidering de senaste åren. En övergripande utvärdering av verkningarna av att den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheterna skall utöva tillsyn över har ändrats har inte gjorts på de tre senaste decennierna. Enskilda bestämmelser har ändrats i ett flertal fall.

I det inkomstpolitiska avtalet för åren 2003—2004 ingick ett förslag om tillsättande av en trepartskommission för beredning av en revidering av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden. Beredningen av propositionen har i enlighet med förslaget genomförts som ett trepartssamarbete. De förslag som framlagts är enhälliga.

Syftet med den föreslagna lagen är att förbättra myndighetstillsynens effektivitet med beaktande av de erhållna erfarenheterna från rådande tillsyns- och rättspraxis. I förslagen till bestämmelser har beaktats de ändringar som skett i såväl den lagstiftning som står under tillsyn som i övrig lagstiftning om myndigheternas verksamhet. Då det gäller bestämmelserna om arbetarskyddssamarbete är syftet att samarbetet skall vara en integrerad del av arbetet och linjeorganisationens verksamhet. Arbetarskyddssamarbetet kan också vara grundat på avtal.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. *Bestämmelserna om tillsynen över arbetarskyddet och praxis för denna*

Bakgrund

Lagen om tillsynen över arbetarskyddet (131/1973) trädde i kraft den 1 januari 1974. Den grundade sig på ett kommittébetänkande från 1971 (1971: B 86). Genom lagen upphävdes lagen angående yrkesinspektionen från 1927. Lagen har under sin giltighetstid ändrats flera gånger. År 1988 ändrades lagens namn till lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden, nedan tillsynslagen. I den fastställs myndigheternas uppgifter då det gäller tillsynen över arbetarskyddet. Dessutom behandlas samarbetsförfarandena då det gäller arbetarskyddet på arbetsplatsen och grunderna för dem, vissa anmälningsskyldigheter samt sökande av ändring i arbetarskyddsmyndigheternas beslut.

En mera ingående beskrivning av vilka bestämmelser som ändrats ingår i ett betänkande av kommissionen för revidering av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2004:19).

Tillsynsmyndigheter

För den regionala handledningen och inspektionen av arbetarskyddet är landet indelat i arbetarskyddsdistrikt. Från ingången av 2004 trädde statsrådets förordning om arbetarskyddsdistrikten (1035/2003) i kraft. Enligt den indelas landet i åtta arbetarskyddsdistrikt. I förordningen föreskrivs också om förläggningsorterna för

arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer. Enligt lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993) är arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå (nedan arbetarskyddsbyrån) såsom arbetarskyddsdistriktsmyndighet underställd social- och hälsovårdsministeriet. På arbetarskyddsbyråns ankommer att inom sitt verksamhetsområde

1) utveckla säkerheten och sundheten i arbetet,

2) genom inspektioner och undersökningar övervaka att stadgandena och bestämmelserna om arbetarskyddet efterlevs, när denna uppgift bestäms för arbetarskyddsförvaltningen,

3) dra försorg om de åtgärder som behövs för planeringen och utvecklandet av arbetarskyddet,

4) sköta arbetarskyddets rådgivnings-, informations-, forsknings- och utbildningsverksamhet,

5) ge anvisningar, råd och utlåtanden om tillämpningen av stadgandena och bestämmelserna om arbetarskyddet,

6) ge anvisningar, råd och utbildning i arbetarskyddsfrågor för dem som utför eget arbete, samt planera och utveckla det arbetarskydd som behövs för dem,

7) bedriva nära samarbete med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna inom arbetarskyddet, samt

8) dessutom utföra de uppgifter som särskilt stadgas för den.

Arbetarskyddsbyråns verkar i enlighet med verksamhetsprinciperna och resurserna för förvaltningen samt de resultatmål som ministeriet ställt upp för arbetarskyddsbyråerna och som ministeriet och arbetarskyddsbyråns förhandlat fram. Resultatstyrning är numera den centrala styrformen inom distriktsförvaltningen.

Arbetarskyddsdistriktens resurser

År 2001 fanns det 438 anställda i arbetarskyddsdistriktet, och av dessa utförde ca 350 personer inspektionsuppgifter. Omräknat i årsverken har det inte skett några större förändringar i fråga om resursernas storlek under 1990-talet. Arbetarskyddsbyråerna utför årligen 23

000—25 000 arbetarskyddsinspektioner. Årligen tar 130 000—140 000 kunder kontakt direkt med arbetarskyddsdistriktet. Cirka två tredjedelar av kundkontaktarna gäller anställningsförhållanden och resten arbetsmiljön. Antalet undersökta olycksfall uppgår till 600—700 om året.

Av arbetarskyddsdistriktens resurser går ca 20 % åt till sådan tillsyn som sker på kundernas initiativ. Till verksamhet som sker på myndigheternas initiativ går det åt 60 % och till förvaltnings- och stödåtgärder ca 20 % av resurserna. Inom tillsynen över arbetarskyddet finns för närvarande cirka 220 000 arbetsplatser.

Arbetarskyddsdistriktens resurser beskrivs närmare i den promemoria som arbetsgruppen för arbetarskyddsdistriktens resurser har sammanställt (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemorior 2001:26).

Lagstiftning som är underkastad tillsyn

Att en författning eller en del av den är underkastad arbetarskyddsmyndighetens tillsyn föreskrivs i var och en av de lagar över vilka tillsyn utövas. De bestämmelser som står under tillsyn kan indelas i arbetsmiljölagstiftning, lagstiftning om anställningsförhållanden, företagshälsovårdslagstiftning och övrig lagstiftning. Den lagstiftning som är underkastad tillsyn har hela tiden svällt ut. Bestämmelser om tillsyn och tillsynsobjekt ingår i sammanlagt ca hundra lagar eller med stöd av dem utfärdade författningar på lägre nivå. Den viktigaste lagen i arbetsmiljölagstiftningen är arbetarskyddslagen (738/2002). Lagen fastställer minimikrav i fråga om arbetsförhållanden och god arbetarskyddsverksamhet på arbetsplatserna. Arbetsgivaren har en allmän skyldighet att sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet. Arbetsgivaren och arbetstagarna skall samarbeta för upprätthållande och förbättrande av arbetarskyddet på arbetsplatsen. Med stöd av den gällande och den tidigare arbetarskyddslagen (299/1958) har tiotals författningar på lägre nivå utfärdats.

I lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs arbetsgivarens skyldighet att ordna företagshälsovård och om innehållet i och genomförandet av företagshälsovården. I lagen om arbetsavtal (55/2001) föreskrivs om minimivillkoren i fråga om arbetsavtal, bl.a. ingående av arbetsavtal, anställningsförhållandets längd, arbetsgivares och arbetstagares rättigheter och skyldigheter, grunderna för upphävande av arbetsavtal samt de förfaranden som skall iaktas vid en uppsägning. Andra centrala lagar är lagen om arbetstid (605/1996), semesterlagen (162/2005), lagen om unga arbetstagare (998/1993), lagen om utstationerade arbetstagare (1146/1999), lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och lagen om likabehandling (21/2004). I den nya utlänningslagen (301/2004) åläggs arbetarskyddsmyndigheten att utöver lönevillkoren och andra anställningsvillkor också övervaka utländska arbetstagares rätt att arbeta. Därutöver övervakar arbetarskyddsmyndigheterna vissa bestämmelser som berör privat arbetskraftsservice, tobakslagstiftningen och miljölagstiftningen. Tillsynen över att producenter och distributörer iakttar sina skyldigheter tillkommer delvis arbetarskyddsmyndigheten också i fråga om andra överlåtelser än de som görs till arbetsplatser. Om detta föreskrivs i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004).

En mera ingående översikt över den lagstiftning som är underkastad tillsyn ingår i betänkandet från kommissionen för revidering av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2004:19).

Inspektionsförrättarens rättigheter och skyldigheter

Vilka rättigheter de som förrättar inspektioner eller undersökningar har föreskrivs i 4 § i tillsynslagen. Dessa kan delas in i rättigheter som gäller tillträde, samtal och erhållande av information. En

förrättare av inspektion har rätt att företa inspektion utan att meddela om detta i förväg. Efter ankomsten skall han eller hon dock underrätta berörda parter om sin närvaro, om det inte finns särskilda skäl att förrätta inspektion utan att anmäla om den. Förrättaren måste i alla händelser anmäla om inspektionen innan han eller hon avlägsnar sig från arbetsplatsen. En inspektion skall förrättas så, att syftet med arbetarskyddet uppnås utan att verksamheten på arbetsplatsen förorsakas onödig störning. I fråga om en anmälan om brister eller missförhållanden som gäller arbetsmiljön och om brott mot bestämmelser och föreskrifter skall anmälarens namn hemlighållas. Den som förrättar inspektionen på arbetsplatsen får i detta sammanhang inte yppa att inspektionen förrättas på grund av en anmälan.

Inspektionsförrättaren skall föra protokoll över inspektionen. En kopia av protokollet skall utan dröjsmål överlämnas till arbetsgivaren eller dennes företrädare samt till arbetarskyddsfullmäktigen eller, ifall det inte finns en sådan, en annan representant för arbetstagarna, om inspektionen har gett upphov till anmärkning, om direktiv eller råd har givits under inspektionen eller om den gett upphov till användningsförbud. Protokollet skall även annars sändas till sakägarna på begäran.

I inspektionsprotokollet ges anvisningar gällande noterade brister och missförhållanden. Av protokollet framgår det riktgivande mål som lagstiftningen förutsätter och som arbetsplatsen skall uppnå. I protokollet kan också ingå anvisningar om acceptabla lösningar och riktgivande tidsfrister i fråga om åtgärder. Anvisningarna i protokollet är inte som sådana rättsligt förpliktande, och utgör inte ett överklagbart beslut. Om arbetsgivaren inte följer givna anvisningar kan inspektionsförrättaren föra saken till arbetarskyddsmyndigheten för avgörande.

Inspektionsförrättaren kan vid arbetarskyddsinspektioner anlita en sakkunnig, som då benämns förrättare av undersökning. Arbetarskyddsmyndigheten ger förrättaren av en undersökning särskild fullmakt för varje undersökning. Med

undersökning avses en av arbetarskyddsmyndigheten godkänd förrättning med vars hjälp det klarläggs huruvida arbetarskyddsbestämmelserna har iakttagits på arbetsplatsen.

Tillsyn över förhållandena på arbetsplatsen

Under de senaste åren har arbetarskyddsbyråerna inriktat sin verksamhet på att främja den psykiska välmågan, förebygga sjukdomar i stöd- och rörelseorganen och bekämpa olyckor. Dessutom har tillsynen koncentrerats till kontroller av att minimikraven i fråga om arbetsmiljö och anställningsförhållanden är uppfyllda, att företagshälsovård är ordnad och att förarens kör- och vilotider iakttas. En del av verksamheten riktas utgående från efterfrågan på arbetsplatserna. Distriktets tillsynsåtgärder hänför sig antingen direkt till förhållandena på arbetsplatsen eller till arbetsplatsens egna system för arbetarskyddskontroll.

Inspektionerna kan delas in i sådana som förrättas på myndighetsinitiativ och sådana som förrättas på kundernas initiativ. De inspektioner som förrättas på myndigheternas initiativ är i allmänhet sådana som hänför sig till vissa sektorer. De inspektioner som förrättas på kundernas initiativ koncentrerar sig på de frågor som kunden har påtalat. Inspektionerna kan också indelas enligt vad som skall granskas, t.ex. arbetsmiljö, anställningsfrågor eller produkttillsyn. Tillsynsobjekten kan vara en arbetsplats i dess helhet eller endast en del av en arbetsplats. Inspektionen kan vara av allmän natur eller så kan den koncentreras till endast en viss fråga, t.ex. ett olycksfall i arbetet, maskinsäkerhet eller arbetstidsbokföring. Därför varierar också den tid som åtgår för inspektionen som helhet avsevärt. Genom uppföljningsinspektioner säkerställs att anvisningarna har iakttagits och att missförhållandena har avhjälpats.

Till en inspektion hör förberedelser, inspektion och fortsatta åtgärder. I förberedelserna ingår i allmänhet instudering av förhandsuppgifter om arbetsplatsen och tillämpliga bestämmelser och en anmälan om

inspektion. De fortsatta åtgärder en inspektion ger upphov till är åtminstone upprättandet av ett protokoll. Frågor som hänför sig till arbetarskyddet på en arbetsplats kan också redas ut utan något besök på arbetsplatsen. Vid sidan av de traditionella inspektionerna har arbetarskyddsförvaltningen också utvecklat olika metoder grundade på iakttagelser med hjälp av vilka arbetarskyddsnivån på arbetsplatsen kan bedömas.

Vid tillsynen över lagen om arbetsavtal, de allmänt bindande kollektivavtalen, lagen om arbetstid och semesterlagen och i övriga ärenden som gäller anställningsförhållanden grundar sig arbetarskyddsmyndighetens bedömning i huvudsak på hörande av parterna eller på dokumentation. Fall där det råder oenighet om arbets- och löneintyg utgör den största gruppen av ärenden. På basis av en utredning ges ett utlåtande eller skriftliga anvisningar. Inspektioner som gäller anställningsärenden förrättas oftast på små, oorganiserade arbetsplatser där arbetstagarna inte har valt någon egen företrädare i arbetarskyddsfrågor. Anställningsfrågor granskas också inom ramen för inspektioner på myndigheternas initiativ och vid sidan av granskningen av förhållandena på arbetsplatsen. I samband med inspektionerna granskas dessutom ofta arbetstids-, semester- och lönebokföringen.

Marknadsövervakning

Finlands anslutning till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet den 1 januari 1994 har lett till en väsentlig förändring då det gäller tillsynen över produktsäkerheten. Produktsäkerheten kan kontrolleras på myndigheternas försorg först efter det att produkten redan har släppts ut på marknaden eller tagits i bruk (marknadsövervakning). Med marknaden avses Europeiska ekonomiska samarbetsområdets gemensamma marknad. Varje medlemsstat skall för eget vidkommande effektivt sörja för att det inte finns produkter på den nationella marknaden som strider mot gemenskapslagstiftningen.

Arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn gäller

närmast produkter som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa och producenter, importörer, försäljare och andra distributörer av sådana produkter. Social- och hälsovårdsministeriet leder och utövar tillsyn över den marknadsövervakning som hänför sig till arbetarskyddet och fattar de bindande beslut som ansluter sig till tillsynen. Arbetarskyddsbyråerna granskar produktsäkerheten i samband med inspektioner på arbetsplatserna, på mässor eller på utställningar.

Arbetarskyddsbyråerna gör vid behov anmälan till ministeriet om sådana förfaranden de upptäckt som bryter mot bestämmelserna. Ministeriet kan förbjuda att en maskin eller personlig skyddsutrustning som är bristfällig eller felaktig släpps ut på marknaden eller tas i bruk tills bristen är avhjälpt.

Ministeriet kan också bestämma att produkten skall dras bort från marknaden eller tas ur bruk. Ministeriet kan i sitt beslut bestämma att information om åtgärder och produktinnehavarens rättigheter skall ske på lämpligt sätt. Ministeriet kan förena sitt beslut med hot om böter eller andra effektmedel.

Det finns inte några närmare statistiska uppgifter om omfattningen av de åtgärder som arbetarskyddsförvaltningen vidtagit inom marknadsövervakningen. Marknadsövervakningen grundar sig ofta på riktade projekt, som också kan vara samnordiska. Egentliga beslut har fattats i endast ett fåtal fall.

Administrativa tvångsmedel

För tillsynen över arbetarskyddet kan utöver marknadsövervakning också tvångsmedel tillgripas, om det i fråga om arbetsplatsens byggnader, anordningar eller förhållanden förekommer sådant som strider mot bestämmelserna eller om arbetsgivaren inte iakttar bestämmelserna i tillsynslagen. Tvångsmedlen ansluter sig ofta till ett förfarande som strider mot arbetarskyddslagen. Dessutom används vid behov tvångsmedel för att få tillgång till handlingar eller uppgifter och för att företagshälsovård skall ordnas.

I beslutet förpliktigas arbetsgivaren att vidta de nödvändiga åtgärderna inom utsatt tid. Beslutet kan förenas med hot om vite, hot om tvångsutförande, hot om avbrytande av arbetet eller hot om förbud mot användande av en anordning eller en arbetsmetod.

Förrättaren av en inspektion kan förbjuda användningen av en anordning eller en arbetsmetod eller fortsatt arbete om de observerade bristerna eller missförhållandena äventyrar arbetstagarens liv eller hälsa. År faran för liv eller hälsa omedelbar, skall förrättaren av inspektionen efter att ha hört parterna genast utfärda förbudet. Ett förbud som utfärdas av förrättaren av en inspektion skall omedelbart verkställas. Förbudet sänds utan dröjsmål till arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå för vidare avgörande. Ärendet behandlas i brådskanke ordning.

Användningen av tvångsmedel utgör inte något hinder för en åtalsanmälan enligt 24 § i tillsynslagen.

Tvångsmedel har använts med urskillning. Antalet förpliktande beslut har under åren 2001—2003 årligen uppgått till 16—32 stycken, antalet fastställda beslut om förbud till 16—55 stycken och anmälningar till åklagare till 128—143 stycken.

Allmänt om arbetarskyddssamarbete

Enligt 17 § i arbetarskyddslagen skall arbetsgivaren och arbetstagarna tillsammans upprätthålla och förbättra säkerheten på arbetsplatsen. Bestämmelser om samarbetet ingår i lagen om arbetsavtal och lagen om företagshälsovård. Även lagen om samarbete inom företag (725/1978), lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) och lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning (725/1990) gäller samarbetet på arbetsplatserna. Motsvarande samarbete på kommunala och kyrkliga arbetsplatser grundar sig på avtal.

De viktigaste bestämmelserna om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare ingår i 2 kap. i tillsynslagen. Där föreskrivs om grunderna för samarbetet, arbetsplatser som omfattas av samarbetet, representanter för parterna, val av representanter, representanternas rättigheter

och skyldigheter och andra samarbetsförfaranden.

Arbetsgivaren och arbetstagarna kan komma överens om samarbetet i fråga om en viss arbetsplats lokalt eller i enlighet med de avtal som avses i 8 § i tillsynslagen. Om minst 10 arbetstagare regelbundet arbetar på en arbetsplats, skall arbetstagarna bland sig utse en arbetarskyddsfullmäktig och två vicefullmäktige. Också på en mindre arbetsplats kan ett sådant val förrättas. Arbetstagare i funktionsställning har rätt att om de så önskar utse egna fullmäktige. Utgångspunkten är att en arbetarskyddskommission skall utses på en arbetsplats där minst 20 arbetstagare regelbundet arbetar. Arbetsgivaren representeras inom arbetarskyddssamarbetet av arbetarskyddschefen.

Arbetarskyddschef

Arbetarskyddschefen företräder arbetsgivaren i det organiserade arbetarskyddssamarbetet och i kontakterna med arbetarskyddsmyndigheterna. Arbetarskyddschefen skall med beaktande av arbetsplatsens karaktär och omfattning vara tillräckligt insatt i arbetarskyddsfrågorna på arbetsplatsen.

Arbetarskyddschefen skall utveckla samarbetet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna. I detta syfte är arbetarskyddschefens uppgift i första hand att vidta åtgärder för att åstadkomma ett organiserat arbetarskyddssamarbete. Han förhandlar om detta samarbete med arbetstagarna och funktionärerna eller deras representanter. Arbetarskyddschefen skall sätta sig in i arbetsplatsens förhållanden med avseende på säkerhet och hälsa och följa hur de utvecklas.

Arbetarskyddsfullmäktig

Arbetarskyddsfullmäktigen företräder arbetstagarna i arbetarskyddssamarbetet med arbetsgivaren och i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna. Arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige väljs inom den privata sektorn för två år och inom den offentliga sektorn i allmänhet för

fyra år i sänder. Valet skall anordnas så, att arbetsplatsens samtliga arbetstagare har möjlighet att delta i det.

Arbetarskyddsfullmäktigen skall sätta sig in i bestämmelser, föreskrifter och anvisningar som gäller arbetarskyddet och delta i beredningen av arbetsplatsens verksamhetsprogram för arbetarskyddet på överenskommet sätt. Han eller hon deltar i arbetarskyddsinspektioner och undersökningar. Han eller hon deltar också i verksamhet i syfte att upprätthålla arbetsförmågan och sätter sig in i förhållandena på arbetsplatsen med hänsyn till säkerhet och hälsa genom att regelbundet hålla dem under observation. De brister och missförhållanden arbetarskyddsfullmäktigen konstaterar anmäler han eller hon i första hand till arbetsledningen och arbetarskyddschefen och vid behov till arbetarskyddsmyndigheterna.

Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att avbryta arbetet för de arbetstagare han eller hon företräder, om arbetet medför omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa. Inom byggbranschen använder arbetarskyddsfullmäktige förhållandevis ofta sin rätt att avbryta arbetet. Bristerna avhjälpas i allmänhet omedelbart. Sådana situationer kommer mycket sällan till arbetarskyddsbyrån för utredning.

Arbetarskyddsfullmäktigen och de vicefullmäktige som sköter dennes uppgifter har rätt att få behörig utbildning för skötseln av sina uppgifter. Utbildningen får inte medföra kostnader för dem och den skall ske på arbetstid om inte något annat överenskoms. Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att få befrielse från arbetsuppgifterna för skötseln av sina uppgifter och för deltagande i behörig utbildning. Han eller hon får dock inte försumma de skyldigheter arbetsförhållandet medför. Omfattningen av befrielsen avgörs bl.a. av antalet arbetstagare på arbetsplatsen, arbetsplatsens lokala omfattning, arbetsplatsernas antal och det utförda arbetets karaktär. Arbetsgivaren skall ersätta arbetarskyddsfullmäktigen för den förlust av förtjänst denne förorsakas av att uppgifter som gäller arbetarskyddet utförts under arbetstid. För nödvändiga uppdrag som utförts utom arbetstid och om vilka

arbetskyddsfullmäktigen har underrättat arbetsgivaren eller dennes företrädare skall arbetsgivaren erlægga skälig ersättning.

Arbetskyddsfullmäktigen har rätt att till påseende få handlingar och förteckningar som arbetsgivaren skall upprätta i enlighet med bestämmelserna om arbetskyddet. Arbetskyddsfullmäktigen har även rätt att ta del av utlåtanden och undersökningsresultat om hälsa och säkerhet i arbetet och att få kopior av dessa handlingar. Arbetsgivaren skall av de utrymmen han disponerar utan ersättning anvisa plats för uppbevaring av handlingar som hänför sig till skötseln av arbetskyddsfullmäktigens uppgifter liksom för ordnande av möjlighet att bekanta sig med dessa handlingar och för förhandlingar och möten som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna. Arbetskyddsfullmäktigen har tystnadsplikt med avseende på de uppgifterna han eller hon tar del av i sitt uppdrag som arbetskyddsfullmäktig.

I fråga om uppsägning av en arbetskyddsfullmäktig gäller vad som bestäms om uppsägning av en förtroendeman. Om en förtroendeman har valts på arbetsplatsen företräder arbetskyddsfullmäktigen arbetstagarna enbart i frågor som gäller säkerhet och hälsa i arbetet. Arbetstagare som inte är företrädare av en i kollektivavtalet avsedd förtroendeman kan bland sig välja ett förtroendeombud.

Arbetskyddskommission

Om minst 20 arbetstagare regelbundet arbetar på en arbetsplats, skall arbetsgivaren vidta åtgärder för inrättande av en arbetskyddskommission. Om det på arbetsplatsen finns arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare, är den arbetstagare som är huvudentreprenör eller motsvarande och som har det största antalet arbetstagare skyldig att inrätta en arbetskyddskommission. En arbetskyddskommission kan inrättas också på mindre arbetsplatser. Genom ett arbetskyddsavtal kan överenskommas om någon annan samarbetsform.

Arbetskyddskommissionen skall inrättas

för två år i sänder och bestå av företrädare för arbetsgivaren, arbetstagarna och funktionärerna. Om inte något annat har överenskommits är antalet medlemmar i kommissionen fyra, åtta eller tolv i enlighet med vad arbetsplatsens art, dess lokala omfattning och övriga förhållanden förutsätter. En fjärdedel av kommissionen företräder arbetsgivaren. En av de arbetstagare som företräder arbetsgivaren skall vara arbetskyddschefen. De övriga medlemmarna i kommissionen utses genom val, i tillämpliga delar enligt samma förfarande som vid val av arbetskyddsfullmäktig. Om arbetskyddsfullmäktigen inte är medlem av arbetskyddskommissionen har han eller hon rätt att delta i kommissionens möten utan rösträtt.

Arbetskyddskommissionen har uppgifter som syftar till att främja säkerhet och hälsa på arbetsplatsen. Den behandlar ärenden som gäller arbetsmiljön och dess utveckling och framlägger utvecklingsförslag. Den behandlar behovet, genomförandet och uppföljningen av arbetskyddsundersökningar som gäller arbetsmiljön och anordnandet av hälso- och säkerhetsobservationer på arbetsplatsen. Arbetskyddskommissionen behandlar verksamhetsprogrammet för arbetskyddet på arbetsplatsen och framställer förslag om anordnande av utbildning, arbetshandledning och introduktion som gäller arbetskyddet. Arbetskyddskommissionen behandlar genomförandet och utvecklandet av företagshälsovården, inklusive verksamheten för bevarande av arbetsförmågan. Arbetskyddskommissionens medlemmar deltar vid behov i inspektioner eller undersökningar.

Arbetsmarknadsorganisationernas avtal om arbetskyddssamarbete

Arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar har enligt 8 § i tillsynslagen rätt att komma överens om att arbetskyddssamarbetet skall ordnas på något annat sätt än det som föreskrivs i tillsynslagen. Kommunala arbetsmarknadsverket, evangelisk-lutherska

kyrkans avtalsdelegation och statliga myndigheter har motsvarande rätt att ingå avtal. Undantag från bestämmelserna i 10 och 11 § om arbetarskyddsfullmäktigs rättigheter och skyldigheter får inte göras genom avtal. På de enskilda arbetsplatserna kan samarbetsförandet i fråga om arbetarskyddet ersättas eller kompletteras genom avtal. Arbetstagarnas möjligheter att behandla arbetarskyddsärenden enligt ett lokalt avtal skall vara på minst samma nivå som enligt lag eller på avtal grundad vedertagen praxis.

De riksomfattande avtalen gäller största delen av arbetstagarna. De arbetstagare som omfattas av centralorganisationernas avtal uppgår till ca 1,3 miljoner. Därtill kommer avtalen på förbunds nivå. Småföretagen hamnar ofta utanför avtalen. En stor del av arbetsplatserna får stöda sig på allmänna bestämmelser och lokala avtal. Genom avtal har arbetarskyddschefens uppgifter ofta kompletterats och ett samarbetsförande som ersätter arbetarskyddskommissionen överenskommit.

Om arbetarskyddsfullmäktigens befrielse från arbetsuppgifterna, utbildning och ersättning för förlorad lön har överenskommit i ett arbetarskyddsavtal. Uppsägningsskyddet för arbetarskyddsfullmäktigen har inom vissa branscher kompletterats och utsträcks så, att det även omfattar en person som är uppställd i ett fullmäktigeval. Genom ett samarbetsavtal har ofta överenskommit om ett arbetarskyddsombud som företrädare en grupp av arbetstagare. Inom vissa branscher har i fråga om gemensamma arbetsplatser avtalats om särskilda huvudarbetarskyddsfullmäktige och distrikts- och centralkommissioner.

En arbetsgivare skall meddela arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktiges och vicefullmäktiges namn och adresser till personregistret för arbetarskyddet. I detta register, som förs av Arbetarskyddscentralen, ingår uppgifter om över 12 000 arbetarskyddschefer, 9 000 arbetarskyddsfullmäktige och närmare 10 000 arbetarskyddsombud. Registret innehåller uppgifter om sammanlagt ca 66 000 personer på över 12 000 arbetsplatser

som deltar i arbetarskyddssamarbetet.

Anmälningsskyldighet

Arbetsgivaren är skyldig att till arbetarskyddsbyrån omedelbart anmäla om ett sådant arbetsolycksfall som lett till döden eller till svår skada eller sådan yrkessjukdom som skall undersökas enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). En läkare skall göra anmälan om sådana i yrkessjukdomslagen (1343/1988) avsedda yrkessjukdomar eller andra sjukliga tillstånd som beror på arbete till arbetarskyddsmyndigheten.

I tillsynslagen föreskrivs dessutom om vissa anmälningar gällande inledande av verksamhet.

Åtalsanmälan

Om det finns sannolika skäl att befara att någon har begått en gärning som är straffbar enligt lagstiftningen om arbetarskyddet eller 47 kap. i strafflagen (39/1889), skall arbetarskyddsmyndigheten göra åtalsanmälan till allmänna åklagaren. Den anmälningsskyldighet som avses i 24 § i tillsynslagen gäller dock inte sådant olovligt anlåtande av utländsk arbetskraft som avses i 47 kap. 6 a § i strafflagen. Om anmälan i sådana fall föreskrivs särskilt i 86 § i utlänningslagen (301/2004). Till denna del skall arbetarskyddsmyndigheten göra polisanmälan. Med lagstiftningen om arbetarskyddet avses sådana lagar som arbetarskyddsmyndigheterna skall utöva tillsyn över. Bland dem är arbetarskyddslagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den de centrala. De brott enligt 47 kap. i strafflagen som här åsyftas är arbetarskyddsbrott, arbetstidsbrott, diskriminering i arbetslivet, ockerliknande diskriminering i arbetslivet, kränkning av arbetstagarrepresentants rättigheter, kränkning av arbetstagarers organisationsfrihet och arbetsförmedlingsbrott.

Åtalsanmälan behöver inte göras, om allmänt intresse med hänsyn till överträdelsens obetydlighet och arbetarskyddet på arbetsplatsen inte påkallar

anmälan. Åtalsanmälan utgör inte något hinder för användning av administrativa tvångsmedel. I 51 § i den tidigare gällande arbetarskyddslagen ingick en uttrycklig bestämmelse om detta.

Hörande av arbetarskyddsmyndigheten vid behandling av brottmål

Arbetarskyddsmyndigheten skall beredas tillfälle att vara närvarande och bli hörd vid förundersökningen och domstolens behandling av ett arbetsbrottmål. Arbetarskyddsmyndigheten kan vid en rättegång ställa frågor till parter och vittnen. Med arbetarskyddsmyndighet avses utöver arbetarskyddsbyrån även ministeriet när det är fråga om produktsäkerhetsärenden som faller inom dess behörighet.

Förundersökningen genomförs av polisen i enlighet med förundersökningslagen (449/1987). Skyldigheten att höra myndigheten kan i sig anses vara uppfylld när en förundersökning har inletts på arbetarskyddsmyndighetens initiativ. Det är ett vedertaget förfarande att arbetarskyddsmyndigheten vid åtalsanmälan förbehåller sig rätten att slutföra sin talan efter att förundersökningen är slutförd. Vissa arbetarskyddsbyråer har kommit överens med åklagaren om att talan ges till polisen som skickar den till åklagaren tillsammans med förundersökningshandlingarna.

Vid en rättegång företräds arbetarskyddsbyrån i allmänhet av en jurist. Den ifrågavarande inspektören kan höras som vittne eller sakkunnig. Arbetarskyddsmyndigheten fungerar som opartisk expert på arbetarskyddsärenden vid förundersökning och rättegång. I denna ställning yrkar myndigheten inte på straff eller framställer andra krav i målet. Myndigheten har inte heller någon särskild besvärsmått. För arbetarskyddsförseelser som avses i 63 § i arbetarskyddslagen kan straff dömas ut genom strafforderförfarande.

Antalet åtalsanmälningar har uppgått till 130—200 årligen. Största delen har gällt brott mot arbetarskyddslagen. Enligt domstolarnas statistik för 2001 utdömde tingsrätterna 159 straff för arbetsbrott, varav 111 var arbetarskyddsbrott.

2.1.2. *Omvärldsaspekter och förändringar i arbetslivet*

Närings- och yrkesstrukturen i Finland har förändrats betydligt under de senaste decennierna. Tungt kroppsarbete förekommer i allt mindre utsträckning. Av dem som befinner sig i arbetstagarställning är de manliga löntagarna numera cirka hälften och de kvinnliga cirka en fjärdedel. Tre fjärdedelar av löntagarna använder datateknik i sitt arbete. I anslutning härtil har antalet arbetstagare som utför distansarbete och intresset för sådant arbete ökat.

Det som numera karaktäriserar arbetslivet är föränderliga arbetsuppgifter, flexibla arbetsarrangemang och produktionsmodeller, platta organisationer och delad beslutanderätt.

Sysselsättningsgraden 2003 var enligt statistikcentralens arbetskraftsundersökning 67,3 % (65,7 % av kvinnorna och 68,9 % av männen). Antalet sysselsatta uppgick till 2 365 000, varav löntagarna uppgick till 2 061 000, dvs. 87,1 %. Arbetslöshetsgraden var 9,0 % (9,2 % av männen och 8,9 % av kvinnorna). År 2003 var 72,2 % av löntagarna sysselsatta inom den privata sektorn, 21,4 % inom den kommunala sektorn och 6,1 % inom den statliga sektorn. Antalet utlänningar i Finland har ökat stadigt under de senaste åren. Vid utgången av 2003 var 107 000 utländska medborgare stadigvarande bosatta i Finland. Av dem hörde närmare 49 000 till arbetsstyrkan.

Enligt arbetskraftsundersökningen 2003 var cirka 75 % av löntagarna i stadigvarande arbets- eller tjänsteförhållande heltidsanställda, 8,7 % deltidsanställda och 16,3 % visstidsanställda. År 2003 utförde 13 % av alla löntagare deltidsarbete. Kvinnor var oftare än män visstids- och deltidsanställda. Den hyrda arbetskraften har ökat i omfattning.

Yrkeskunnig arbetskraft är en grundläggande förutsättning för framgångsrik verksamhet. Antalet unga arbetstagare har dock fortsatt att minska. Också övriga åldersklasser bland den arbetande befolkningen minskar. Till följd av den åldrande befolkningen kommer

uppgifterna inom vårdsektorn att öka. I de föränderliga förhållandena ökar arbetarskyddets betydelse liksom behovet av sakkunskap.

Förändringarna i arbetslivet har beskrivits närmare i den arbetslivsredogörelse som statsrådet överlämnade till riksdagen den 25 maj 2004.

Olycksfall, yrkessjukdomar, olägenheter och risker

Antalet olycksfall i arbetet som har lett till minst tre dagars frånvaro från arbetsplatsen har sjunkit från och med mitten av 1970-talet. Antalet olycksfall i arbetet som lett till döden har på lång sikt minskat märkbart.

Under de senaste åren har ca 100 000 olycksfall i arbetet ersatts som sådana. Den genomsnittliga tiden för frånvaro för arbetsoförmåga på grund av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar har minskat. Antalet dödsfall på grund av olycksfall i arbetet har uppgått till 30—40. Variationerna mellan olika yrken och branscher är fortfarande stora. Olycksfallsrisken för arbetstagare inom industrin och byggbranschen är cirka tiofaldig och för arbetstagare inom transportbranschen och skogshushållningen cirka sexfaldig jämfört med den för anställda inom förvaltningen eller motsvarande. En gemensam arbetsplats i form av en byggarbetsplats är den mest olycksfallsbenägna byggarbetsplatsen. Under de senaste åren har gemensamma arbetsplatser för olika branscher ökat. Av de olycksfall som under åren 1992—1996 ledde till döden skedde 22 % på gemensamma arbetsplatser. Åren 1997—2002 var motsvarande siffra 44 %.

Olycksfall till följd av våld sker i första hand inom serviceyrken och inom social- och hälsovårdsbranschen. Våldssituationer i arbetet har ökat märkbart under de senaste två decennierna. Yrkessjukdomarna har ökat i antal från några hundra i början av 1970-talet till ca 9 000 år 1990. År 2002 statistikfördes ca 4 800 yrkessjukdomar. Det största antalet yrkessjukdomar uppstår inom branscher där olycksfallsrisken är hög. De vanligaste yrkessjukdomarna är sådana som orsakas av kemiska agenser och

belastningsskador. Yrkessjukdomar på grund av buller har minskat väsentligt. Det finns inte några exakta uppgifter om frekvensen bland arbetstagarna i fråga om yrkesbetingade sjukdomar som har andra orsaker. Allmänt uppskattas det att ca en tredjedel av sjukdomarna i stöd- och rörelseorganen är yrkesbetingade. Den allt högre medelåldern bland arbetstagarna är en faktor som ökar andelen yrkesbetingade sjukdomar. Exponeringen för fysikaliska och kemiska agenser har minskat under de senaste decennierna.

Störande och osaklig behandling och hot om våld har ökat. Dessa drabbar 4—6 % av arbetstagarna och kvinnor oftare än män. Antalet invalidpensioner uppvisar en klar minskning efter medlet av 1990-talet. Sjukdomar i anslutning till mental hälsa har gått förbi sjukdomar i stöd- och rörelseorganen som största bidragande faktor till invalidpensioner.

En noggrannare beskrivning av vilka drag i arbetslivet som har förändrats ingår i betänkandet av kommissionen för revidering av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2004:19).

2.1.3. Förhållande till annan lagstiftning

Med stöd av tillsynslagen har tre förordningar utfärdats. Genom förordningen om godkännande av kontrollorgan inom arbetarskyddet (18/2000) regleras de behörighetskrav och det förfarande för godkännande av kontrollorgan som avses i 2 a § i tillsynslagen. Förordningen om tillsynen över arbetarskyddet (954/1973) innehåller närmare bestämmelser om tillsynsförfarandet, i synnerhet i fråga om inspektioner och inspektionsprotokollets innehåll samt samarbetet på arbetsplatsen. Förordningen om tillsynen över arbetarskyddet beträffande personer, vilka icke står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande (324/1978) tillämpas vid statliga, kommunala och andra offentliga ämbetsverk eller inrättningar. På motsvarande privata inrättningar tillämpas

tillsynslagen direkt. På basis av förordningen utövar arbetarskyddsmyndigheterna tillsyn över det arbete som utförs av personer som inte står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande på samma sätt som i fråga om det arbete som utförs av personer i motsvarande anställningsförhållande. I förordningen föreskrivs också om dessa arbetstagares arbetarskyddssamarbete.

Förvaltningslagen (434/2003), som trädde i kraft vid ingången av 2004, är en allmän lag som reglerar förvaltningens verksamhet. Den tillämpas i arbetarskyddsärenden till den del dessa inte regleras i tillsynslagen. Lagen innehåller bestämmelser om grunderna för förvaltningen och sådana centrala krav gällande förfarandena i förvaltningsärenden som i väsentlig utsträckning påverkar den enskildes ställning och rättssäkerhet vid beslutsfattande inom förvaltningen. Bestämmelserna i förvaltningslagen skall tillämpas vid tillsynen över arbetarskyddet t.ex. i fråga om anhängiggörande, behandling och delgivning av ett ärende och rättelse av fel.

Allmänna bestämmelser om besvär och övriga medel för förvaltningsrättsligt rättsskydd och de förfaranden som skall iakttas vid behandlingen av dem ingår i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Den tillämpas på sökande av ändring i arbetarskyddsärenden till den del det inte ingår bestämmelser om saken i tillsynslagen. Bestämmelserna om besväransvisning, förande av talan samt anförande och handläggning av besvär är sådana bestämmelser. Dessutom tillämpas i arbetarskyddsärenden förvaltningsprocesslagens bestämmelser om extraordinärt ändringssökande. Till den del förvaltningsprocesslagen gäller rätten att söka ändring tillämpas den på arbetarskyddsbyråns beslut. I fråga om ministeriebeslut och förvaltningsrätts beslut finns särskilda bestämmelser i tillsynslagen.

På arbetarskyddsmyndigheternas verksamhet tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen. Genom lagen ökade öppenheten i myndigheternas verksamhet, effektiverades tillämpningen av

offentlighetsprincipen vid skötseln av offentliga uppgifter och förbättrades möjligheterna att få information om ärenden som är under behandling hos en myndighet.

Offentlighetslagen tillämpas i arbetarskyddsärenden till den del bestämmelser om saken inte ingår i tillsynslagen. I tillsynslagen ingår egna bestämmelser om tystnadsplikt (5 §) och skyddande av uppgift om vem som gjort anmälan (6 §). Tystnadsplikten enligt tillsynslagen innefattar också personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen. Tystnadsplikten utsträcker sig enligt tillsynslagen uttryckligen också till att omfatta frågor som gäller företagets ekonomiska ställning. I tillsynslagen föreskrivs om tystnadsplikt i det fall att en inspektion företas på grund av en anmälan som en arbetstagare gjort till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftslagens (523/1999) syfte är att vid behandlingen av personuppgifter tillgodose skyddet av privatlivet och andra grundläggande rättigheter för trygghet av integritetsskyddet. Syftet med lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) är att öka smidigheten och snabbheten vid skötseln av ärenden och genom en ökad informationssäkerhet även vid användningen av elektronisk informationsförmedling.

De viktigaste bestämmelserna om vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrott ingår viteslagen (1113/1990). Lagen tillämpas i arbetarskyddsärenden till den del bestämmelser om saken inte ingår i tillsynslagen. I viteslagen ingår sådana principer för förfaranden gällande föreläggande och utdömande av vite som lämpar sig för en enhetlig reglering. Lagen innehåller också bestämmelser gällande hot om tvångsutförande och hot om avbrott. Bestämmelserna enligt viteslagen tillämpas i arbetarskyddsärenden nästan enbart som sådana, eftersom tillsynslagen i detta avseende innehåller särskilda bestämmelser närmast om indrivning av kostnaderna för tvångsutförande, besvärstiden i fråga om beslut om utdömande av vite och hot om påföljder.

2.2. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.2.1. Allmänt

I det följande behandlas i korthet arbetarskyddsmyndigheternas uppgifter och befogenheter och arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatserna i de nordiska länderna, vissa EU-länder och Förenta Staterna. Gemenskapslagstiftningen reglerar inte tillsynen på nationell nivå i egentlig mening. EU:s yrkesinspektörskommitté har utfärdat allmänna principer för tillsynen över arbetarskyddet, grundade på Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention nr 81. Konventionen gäller arbetsinspektion inom industri och handel.

2.2.2. Arbetarskyddsmyndigheternas uppgifter och befogenheter

Arbetarskyddsmyndigheterna i ett flertal länder övervakar på samma sätt som Finland utöver efterlevnaden av de egentliga arbetarskyddsbestämmelserna också andra bestämmelser rörande arbete, såsom arbetstid (Sverige, Norge, Nederländerna, Österrike, Italien, Schweiz och Grekland) eller produktsäkerhet (t.ex. Danmark, Island, Förenade kungariket, Tyskland, Irland, Belgien, Grekland och Italien).

I Finland finns det en arbetarskyddsinspektör på ca 5 500 arbetstagare. I de övriga nordiska länderna finns det i genomsnitt en inspektör på 9 000 arbetstagare. I Tyskland finns det en inspektör på 3 500 arbetstagare, i Frankrike finns det en inspektör på 11 500, i Österrike och Nederländerna en på 8 000 och i Förenta staterna en på ca 42 000 arbetstagare. Närmare uppgifter om EU-ländernas arbetarskyddsresurser beskrivs närmare i den promemoria som arbetsgruppen för arbetarskyddsdistriktens resurser har sammanställt (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemorior 2001:26).

I de länder där inspektioner förekommer deltar arbetsgivare och arbetstagare eller representanter för dem i allmänhet i

inspektionerna. I de nordiska länderna har inspektionerna tyngdpunkten förlagd till arbetsmiljön i första hand och arbetsgivaråtgärderna i andra hand. I ett flertal av EU:s medlemsländer är tyngdpunkten förlagd till tillsynen över arbetsgivaråtgärderna. Utgångspunkten för tillsynen är rådgivande och handledande verksamhet, precis som i Finland. Tvångsmedel och straff kommer in i bilden först när det inte räcker med anvisningar för att få en ändring till stånd. Straffen är i allmänhet vite eller lindrigare fängelsestraff eller båda. Straffen gäller i allmänhet arbetsgivaren eller dennes ansvarige företrädare. I vissa länder kan också arbetstagarna bestraffas (Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Österrike). I några länder kan straffen gälla arbetsledarna, men inte de egentliga arbetstagarna (Island). Straffbestämmelserna enligt lagarna i Belgien, Grekland, Portugal och Schweiz kan gälla endast arbetsgivaren.

2.2.3. Arbetarskyddet på arbetsplatserna

Utgångsläget för valet av företrädare för arbetarskyddssamarbetet och verksamhetsförutsättningarna för dem är i många länder de samma som i Finland. I flera av EU-länderna skall en arbetarskyddskommission grundas om det finns fler än 50 personer på arbetsplatsen (Sverige, Frankrike, Nederländerna, Grekland). I Tyskland skall en arbetarskyddskommission grundas om antalet personer överstiger 20 på arbetsplatsen. På mindre arbetsplatser måste i allmänhet en arbetarskyddsfullmäktig väljas.

Arbetarskyddskommissionens medlemmar och arbetarskyddsfullmäktige har i vissa länder ett större uppsägningsskydd (Island, Nederländerna), är föremål för lättnader i fråga om av verksamheten betingade påföljder (Italien) eller så finns det bestämmelser om befrielse från arbetet för skötsel av uppdraget. I Frankrike har t.ex. en medlem av arbetarskyddskommissionen rätt att använda 20 timmar i månaden av sin arbetstid för att sköta samarbetsuppgifterna.

I flera av länderna kan arbetsgivaren överlåta sitt deltagande i

arbetarskyddssamarbetet på arbetsledningen eller någon annan person som bedöms kompetent för uppdraget (Island, Tyskland, Förenade kungariket, Österrike, Italien och Frankrike).

I Förenta Staterna finns det inga bestämmelser om arbetarskyddssamarbete. Inte heller Schweiz har något egentligt samarbetsförfarande. Arbetstagarerna eller den arbetarskyddskommission de har bildat skall i Schweiz endast höras då det gäller arbetarskyddsfrågorna på arbetsplatsen.

2.2.4. ILO och EU

Syftet med ILO:s konvention nr 81 är att trygga efterlevnaden av bestämmelserna om arbetarskydd med hjälp av regelbundna inspektioner på arbetsplatserna, i första hand på arbetsplatser inom industri och handel. Konventionen förutsätter att det finns ett system för inspektion av att bestämmelserna efterlevs. Konventionen gäller arbetarskyddsinspektionernas organisation och uppgifter, inspektörernas befogenheter och verksamhetsförutsättningar samt arbetarskyddssamarbete. Finland har ratificerat konventionen 1949 (FördrS 44/1949). Om motsvarande syften i fråga om lantbruk har avtalats genom konvention nr 129, som Finland har ratificerat 1974 (FördrS 51/1974).

De allmänna principerna för EU:s yrkesinspektörskommitté grundar sig på den ovan nämnda konventionen och EU:s arbetarskyddsstrategi. Principerna reviderades 2004. De gäller målen för inspektionerna, i vilken utsträckning inspektionsverksamheten skall styras av myndigheterna, arbetarskyddsinspektörernas befogenheter, hur arbetarskyddsinspektionen skall organiseras och åtgärder efter inspektionerna samt utvärdering av nationella inspektionssystem.

Rådets direktiv om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarernas säkerhet och hälsa i arbetet 89/391/EEG, nedan ramdirektivet för arbetarskyddet, innehåller utöver materiella arbetarskyddsbestämmelser också minimikrav då det gäller hörande av arbetstagarerna och om samarbete på arbetsplatsen, vilka har beaktats i

arbetarskyddslagen.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Propositionens mål

Tillsynslagen har varit i kraft sedan ingången av 1974. Den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten skall utöva tillsyn över har till centrala delar reviderats sedan dess. De viktigaste av de lagar som totalreviderats är arbetsavtalslagen (55/2001), lagen om arbetstid (605/1996), lagen om unga arbetstagar (998/1993), lagen om företagshälsovård (1383/2001), arbetarskyddslagen (738/2002) och semesterlagen (162/2005). Arbetarskyddsmyndigheterna skall dessutom övervaka nytillkomna företeelser såsom t.ex. dataskydd, utstationerade arbetstagar och jämställdhet. Tillsynslagen har genomgått flera delrevideringar i samband med ändringar i den lagstiftning som är underkastad tillsyn. Ändringar har gjorts också på grund av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och gemenskapslagstiftningen.

Också den allmänna lagstiftningen gällande tillsynen över arbetarskyddet har till väsentliga delar förnyats. Det är nödvändigt att revidera tillsynslagen i dess helhet för att den bättre skall motsvara kraven i den övriga lagstiftningen. Målet är att få regelverket, som delvis måste betraktas som otidsenligt, att i praktiken bättre motsvara de aktuella tillsynsbehoven. Syftet med propositionen är att beträffande författningsnivå och den lagstiftande makten bringa regelverket till en nivå som motsvarar Finlands grundlag. Bestämmelserna om arbetarskyddssamarbete överförs från förordningsnivå till lagnivå.

Syftet med lagförslaget är att effektivisera och förtydliga myndighetsverksamheten i sådana fall när tillsynsobjektet uppvisar brister som gör att det strider mot den lagstiftning som står under tillsyn. För att tillsynsverksamheten skall kunna planeras måste det framgå av författningarna i vilken ordning arbetarskyddsmyndigheternas åtgärder skall följa på varandra. För att uppnå en bättre verkan och garantera

tillsynsobjekten ett tillräckligt rättsskydd är det nödvändigt att myndigheternas verksamhet framskrider konsekvent, från icke bindande anmärkningar till förpliktande beslut. Myndigheternas rättigheter och skyldigheter ändras så att de bättre motsvarar de krav på effektiv tillsyn som arbetarskyddslagen och andra lagar ställer.

Bestämmelserna om arbetarskyddssamarbete följer i regel gällande lag. Samarbetets syfte är att påverka beslutsfattandet gällande arbetarskyddet vid planering, beredning och genomförande av dessa frågor på arbetsplatsen. Genom samarbete på arbetsplatsen strävar man efter att höja nivån på arbetarskyddet. Ett ökat samarbete kan förverkligas genom att en förankring av arbetarskyddsärendena i arbetsplatsens produktiva verksamhet betonas. Ett representativt arbetarskyddssamarbete behövs inte när saken kan skötas bättre direkt mellan arbetstagare och förman. Förutsättningarna för att arbetarskyddsfullmäktigen skall kunna bedriva en effektiv verksamhet skall tryggas genom upprätthållande och utveckling av ett äkta samarbete. Ett representativt samarbetsorgan, såsom arbetarskyddskommissionen, skall å andra sidan i allmänhet ges möjlighet att koncentrera sig på samarbete i stora och vittgående frågor. Genom samarbetsorganets sammansättning tryggas en så direkt verkställbarhet som möjligt.

3.2. De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att tillsynslagen upphävs och att det stiftas en lag om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Genom lagen uppdateras tillsynslagen så att den motsvarar förändringarna inom tillsynsområdet, tillsynslagstiftningens behov och kraven på rättssäkerhet. Den föreslagna lagen innehåller centrala bestämmelser om förfaranden, tvångsmedel och åtgärder i anslutning till dem och om samarbetsförfarande på arbetsplatsen. Det föreslagna namnet på lagen motsvarar bättre dess innehåll. Bestämmelserna i den nya grundlagen har beaktats bl.a. genom förslaget

om att de frågor på lagnivå som för närvarande ingår i förordning nu skall införas i lagen. Också den nya arbetarskyddslagen och förvaltningslagen, som reglerar myndigheternas allmänna verksamhet, samt offentlighetslagen har inverkat på innehållet i bestämmelserna. Genom skrivningen i den nya lagen syftar man till ett tydligare uttryckssätt, ett uttryckssätt som också bättre motsvarar den verksamhetsmiljö som tillsynen utövas i.

Den föreslagna propositionen innehåller ändringar av närmast författningsteknisk natur i 12 andra lagar.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till lag om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen grundar sig på den gällande tillsynslagen och den praxis som uppstått utgående från den. Därmed har förslaget allmänt taget inte några särskilda ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser. Den uttryckliga minimibestämmelsen i fråga om befrielse från arbetsuppgifterna för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens arbete kan påverka lönekostnaderna på små arbetsplatser. Enligt Företagarna i Finland rf är det svårt att uppskatta kostnadernas omfattning, men förslaget kommer att leda till kostnadsökningar. Å andra sidan kan den föreslagna bestämmelsen om att arbetarskyddssamarbetet i enskilda ärenden i första hand kan genomföras mellan arbetstagare och förman, utan att arbetarskyddsfullmäktigen nödvändigtvis behöver delta, minska dessa kostnader.

De ändrade bestämmelserna om befogenheter väntas leda till att väsentliga olägenheter och risker på arbetsplatserna undanröjs snabbare än för närvarande. De administrativa tvångsmedlen kan riktas bättre och är effektivare. När förlusterna orsakade av bristfälliga arbetsförhållanden uppskattas uppgå till 3 % av bruttonationalprodukten är effektivare förfaranden av stor betydelse. Det är inte möjligt att göra en exakt bedömning av kostnadsminskningen.

4.2. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Förslaget ändrar inte myndigheternas inbördes relationer då det gäller behörighet och inte heller uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun. Avsikten är att förslaget skall göra arbetarskyddsmyndigheternas verksamhet mera effektiv. Vid utförandet av inspektioner betonas deras verkningsfullhet. Användningen av befogenheter riktas så, att korrigeringen av större missförhållanden förutsätter att arbetarskyddsmyndigheterna tar itu med saken på ett mera målinriktat sätt än för närvarande och gör en noggrannare uppföljning. Det skall också i fortsättningen vara möjligt att ge råd i syfte att främja arbetarskyddet. Förslaget innehåller också en mindre ändring gällande anmälan om brott till polisen i stället för som tidigare till åklagaren. Dessutom betonas arbetarskyddsmyndighetens uppgift som oberoende sakkunnig vid domstolsbehandlingen av brottmål.

Antalet lagar och förordningar över vilkas efterlevnad arbetarskyddsmyndigheterna skall utöva tillsyn har ökat oavbrutet. I lagförslaget föreskrivs hur tillsynen över efterlevnaden skall ske. På grund av de ökade tillsynsuppgifterna ingår anslag för inrättande av 12 nya tjänster inom arbetarskyddets distriktsförvaltning i statsbudgeten för 2005. En hög standard på myndighetsövervakningen kan tryggas genom att den tillsynsverksamhet som avses i lagförslaget styrs i enlighet med effektmålen.

4.3. Konsekvenser för medborgargruppernas ställning

De föreslagna bestämmelserna har konsekvenser med tanke på arbetsplatsparternas rättigheter och skyldigheter. Förslagen inverkar inte som sådana i någon väsentlig utsträckning på medborgargruppernas ställning jämfört med den gällande tillsynslagen. I den nya utlänningslagen som trädde i kraft den 1 maj 2004 åläggs arbetarskyddsmyndigheten att övervaka utländska arbetstagares rätt att arbeta. I detta avseende gjordes också

ändringar i tillsynslagen som i sak bibehålls i lagförslaget. I förordningen om tillsynen över arbetarskyddet beträffande personer, vilka icke står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande, som utfärdats med stöd av den gällande tillsynslagen, föreskrivs om arbetarskyddssamarbetet mellan dessa anställda. Dessa är i 4 § i arbetarskyddslagen avsedda elever och studerande inom yrkesutbildningen, personer som deltar i arbetskraftspolitiskt arbete eller annan arbetspraktik eller rehabilitering på en arbetsplats, straffångar, personer vid vårdinrättningar och motsvarande, värnpliktiga och vissa andra som deltar i arbete eller arbetsverksamhet. Några uttryckliga bestämmelser om samarbetsförfarande kommer inte längre att finnas i detta avseende. Samarbetet kan genomföras smidigare än tidigare och på ett mera ändamålsenligt sätt genom branschspecifika administrativa anvisningar. De föreslagna bestämmelserna är neutrala i fråga om könskonsekvenser.

5. Beredningen av propositionen

Lagförslagen har beretts av den kommission för revidering av tillsynslagen som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 15 maj 2003. I arbetsgruppen ingick förutom representanter för social- och hälsovårdsministeriet representanter för arbetsministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, distriktsförvaltningen för arbetarskyddet, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto - Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Servicearbetsgivarna, Kommunala arbetsmarknadsverket, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC och AKAVA. Företagarna i Finland och Kyrkans avtalsdelegation hade vardera permanenta sakkunnigrepresentanter i kommissionen. Kommissionen har under arbetets gång hört sakkunniga från Säkerhetsteknikcentralen, Konsumentverket, Arbetarskyddscentralen, Tammerfors regioninstitut för arbetshygien, Tekniska Handelsförbundet, Riksåklagarämbetet och Helsingforspolisen.

I fråga om anordnande av

arbetarskyddssamarbete för personer som utför arbete utan att stå i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande har under beredningen inom ifrågavarande förvaltningsområden hörts undervisningsministeriet, utbildningsstyrelsen, inrikesministeriet och försvarsministeriet. I fråga om förslag som ansluter sig till datasekretess och hanteringen

av personuppgifter har dataombudsmannen hörts.

Ett omfattande diskussionsmöte om förslaget ordnades den 28 januari 2005.

Lagförslaget har behandlats och godkänts av delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I AVDELNINGEN.

Allmänna bestämmelser och myndighetstillsyn

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpning och syfte. Det föreslås att lagen inleds med en bestämmelse som fastställer dess tillämpningsområde. Enligt paragrafens första moment bestäms i lagen om tillsynsförfarandena i fråga om de bestämmelser som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över. Att författningen eller en del av den står under arbetarskyddsmyndighetens tillsyn föreskrivs i de lagar som är underkastade tillsynen. Tillsynsbefogenheten framgår av den lag som står under tillsyn, men förfarandena grundar sig på den föreslagna lagen. I 1 mom. nämns också att lagen gäller arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen. Tillsynsförfarandet omfattar också de anmälningar som görs till arbetarskyddsmyndigheten för dennas tillsynsutövning och myndighetens deltagande i brottsutredningar.

Arbetarskyddsmyndighetens och inspektörens rättigheter gäller i allmänhet inspektioner som förrättas på en arbetsplats. Med arbetsplats avses i allmänhet en plats där arbete utförs under ledning och överinseende av en arbetsgivare. Enligt paragrafens 2 mom. tillämpas vad som i 2 och 3 kap. bestäms om arbetsgivare och arbetsplats också på andra som förpliktas av den lag som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över. Tillgången till uppgifter och rätten till tillträde då det gäller tillsynsobjekten skall enligt förslaget i tillämpliga delar vara desamma som de som föreslås i fråga om arbetsgivaren. Till exempel rätten att få uppgifter och utredningar av arbetsgivaren kan också

tillämpas på andra personer som omfattas av skyldigheterna enligt den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten skall utöva tillsyn över. Sådana är t.ex. personer som avses i arbetarskyddslagens 3, 4 och 7 § och tillverkare och överlåtare som avses i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) samt verksamhetsidkare som avses i kemikalielagen (744/1989).

Också de anvisningar, uppmaningar och beslutsförfaranden som föreslås i 3 kap. kan utöver arbetsgivaren gälla också andra personer som omfattas av skyldigheterna i den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten skall utöva tillsyn över. Förfarandet motsvarar förfarandet enligt den gällande tillsynslagen. Hänvisningen i det föreslagna momentet gäller inte de föreslagna förfarandena i de övriga kapitlen. Bestämmelserna i förslagets 4 kap. gäller andra än arbetsgivarens skyldigheter. Bestämmelserna om samarbetsförfarande gäller endast arbetsgivare och arbetstagare. Hur de övriga bestämmelserna skall tillämpas framgår direkt av bestämmelsen i fråga.

Det föreslagna 3 mom. utgörs av en bestämmelse om lagens syfte som vägledning för tillämpningen av lagen. Lagens syfte är att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna om arbetarskydd samt att med hjälp av myndighetstillsyn över arbetarskyddet och samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena. Ett ytterligare syfte är att garantera säkerheten hos de produkter som används på arbetsplatsen.

2 §. Definitioner. Syftet har varit att begränsa definitionerna till ett minimum. Definitionerna omfattar begreppen arbetarskyddsmyndighet, inspektör och produkt, vilka används genomgående i lagförslaget. Med arbetarskyddsmyndighet avses social- och hälsovårdsministeriet och den arbetarskyddsbyrå i arbetarskyddsdistriktet som verkar såsom ministeriet underställd distriktsmyndighet. Definitionen motsvarar begreppen i lagen om

arbetarskyddsförvaltningen och de lagar som står under tillsyn. Ministeriet är enligt lagförslaget arbetarskyddsmyndighet då det gäller tillsynen över produktsäkerheten och det förfarande som ansluter sig till den. I övrigt fungerar arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå som arbetarskyddsmyndighet.

Med inspektör avses i lagen en person i tjänsteförhållande till arbetarskyddsmyndigheten med befogenheter att utföra i lagen avsedda tillsyns- eller inspektionsuppgifter. Definitionen av begreppet produkt är nödvändig i synnerhet med tanke på den marknadsövervakning som regleras i 4 kap. i lagförslaget.

Det är inte längre nödvändigt att definiera begreppen arbetstagare och funktionärer i lagförslaget. Begreppen är redan etablerade inom arbetarskyddssamarbetet. Om arbetstagargruppernas deltagande och arbetarskyddsfullmäktigens representationsrättigheter föreskrivs i 5 kap., som gäller arbetarskyddssamarbetet. På andra ställen än i 5 kap. avses med arbetstagare i allmänhet den som utför arbetet eller deltar i verksamheten på det sätt som avses i 4 § i arbetarskyddslagen.

2 kap. **Arbetarskyddsmyndighetens och inspektörens befogenheter och skyldigheter**

3 §. Tillsyn. Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om verkställandet av tillsynen. Med tillsyn avses alla de uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten har enligt denna lag och övrig lagstiftning som står under myndighetens tillsyn. Tillsynen kan omfatta flera verksamhetsmetoder. Syftet är att bestämmelserna i denna paragraf och i 4 § skall möjliggöra en mångsidig användning av tillsynsätgårderna. Enligt paragrafen skall arbetarskyddsmyndigheten utöver sitt tillsynsuppdrag främja samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare, t.ex. genom att ge anvisningar om tillämpningen av den lagstiftning myndigheten utövar tillsyn över och genom att ge goda exempel på hur samarbetet kan ordnas i praktiken.

En central del av den tillsyn som utövas över arbetsplatserna skall också i

fortsättningen vara arbetsplatsinspektionerna. Dessutom kan tillsynen omfatta myndighetsuppdrag som är nödvändiga för att reda ut om lagstiftningen efterlevs. Arbetsgivaren eller någon annan som är föremål för tillsynen kan uppmanas att lämna utredningar om efterlevnaden av bestämmelserna. Myndigheten eller inspektören har rätt att före sitt besök få behövliga uppgifter om arbetsplatsen, vilket gör inspektionen effektivare. Uppgifterna kan också kompletteras efter inspektionen. Det är inte nödvändigt att genomföra en arbetsplatsinspektion om de uppgifter som behövs kan erhållas på annat sätt. Det traditionella arbetsplatsinspektionen håller på att utvecklas från enskilda inspektioner i riktning mot informationsutbyte och dialog mellan myndigheten och arbetsplatsen.

En relativt allmän utvecklingstrend har varit ett ökat antal bestämmelser gällande arbetsgivarens skyldighet att ta reda på vad som gäller och ett minskat antal normerande detaljinstruktioner. Denna utvecklingslinje gör att det har blivit ännu viktigare att arbetsplatserna har tillgång till korrekt information och att man också kan utnyttja den på arbetsplatserna. Ett exempel är 10 § 2 mom. i arbetarskyddslagen, där det föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att vid behov anlita utomstående sakkunskap. Information finns att tillgå t.ex. hos Institutet för arbetshygien och dess regioninstitut liksom hos andra sakkunniginrättningar. I många fall är det ändamålsenligt att utnyttja branschens planerings- och konsulttjänster. Företagshälsovården befinner sig i en särställning med tanke på arbetarskydd och arbetshälsa, eftersom det föreskrivs i lag om skyldigheten att ordna företagshälsovård och om vilka uppgifter denna innefattar. Dessa omständigheter inverkar också på arbetarskyddsinspektionerna.

En arbetsplats som står under tillsyn kan vara vilken som helst arbetsplats på permanent eller tillfällig basis vid vilken utförs sådant arbete som omfattas av den lagstiftning över vilken tillsyn utövas. Det är i tillsynshänseende inte nödvändigt att definiera begreppet arbetsplats i lagen. Då det gäller arbetarskyddssamarbete föreslås att en bestämmelse om vad som avses med

arbetsplats tas in i 25 §.

I paragrafen föreskrivs också för tydlighetens skull att förvaltningslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas i arbetarskyddsmyndigheternas verksamhet. Till den del den föreslagna lagen inte innehåller specialbestämmelser tillämpas allmänna bestämmelser gällande förvaltning. Om arbetarskyddsmyndighetens övriga uppgifter bestäms särskilt. Arbetarskyddsförvaltningens uppgifter och verksamhet regleras i lagen och förordningen om arbetarskyddsförvaltningen och förordningen om arbetarskyddsdelegationen (199/1993).

4 §. Rätt att erhålla upplysningar och förrätta inspektioner. Det föreslås att paragrafen skall innehålla bestämmelser om rätten att få tillträde till arbetsplatser eller andra tillsynsobjekt och få upplysningar som behövs för utförande av inspektionen. Arbetarskyddsmyndigheten och inspektören skall ha samma rättigheter enligt lagförslaget. Vem som använder sig av befogenheterna vid varje enskilt tillfälle beror på tillämpningspraxis. Inspektören använder sig också i fortsättningen av sina rättigheter närmast vid inspektioner på arbetsplatserna och andra ställen. Bestämmelsen kan tillämpas också på annan tillsynsutövning än besök på arbetsplatserna, såsom på erhållande av uppgifter och utredningar på annat sätt.

I förslaget till paragraf beskrivs myndighetens och inspektörens rättigheter så detaljerat som möjligt. Ytterligare en strävan har varit att det skall gå att få tillgång till uppgifter i tillräcklig omfattning och så smidigt som möjligt, så att tillsynen över lagens efterlevnad kan ske effektivt och ge resultat. Det är inte ändamålsenligt att begränsa rättigheterna slutgiltigt. Den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten skall utöva tillsyn över förändras och blir allt mera omfattande, varvid behovet av att få tillgång till olika uppgifter för tillsynsutövning förändras i motsvarande mån. Arbetarskyddsmyndigheten och inspektören skall ändå alltid iakttå principerna om god förvaltning enligt förvaltningslagen. De handlingar, uppgifter

och övriga utredningar som begärs skall utgöra ett tillräckligt material med tanke på tillsynsuppgiften och begäran skall till sin omfattning stå i proportion till ändamålet. Den föreslagna bestämmelsen ger inte upphov till någon väsentlig ändring av innehållet i arbetarskyddsinspektörens rättigheter enligt gällande lagar.

Enligt 1 mom. 1 punkten skall arbetarskyddsmyndigheten och arbetarskyddsinspektören ha rätt att få tillträde till platser där arbete utförs eller där det finns motiverat skäl att förmoda att arbete utförs. Rätten att få tillträde omfattar också övriga utrymmen som arbetsgivaren överlåtit i arbetstagarnas användning och som förutsätts i den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över. Sådana utrymmen är bl.a. personalutrymmen eller liknande som arbetsgivaren enligt lagstiftningen är skyldig att tillhandahålla. Däremot är inte utrymmen för hobbyverksamhet i anslutning till arbetsplatsen sådana utrymmen, även om arbetstagaren har ställt denna typ av utrymmen till arbetstagarnas förfogande. Bestämmelsen gäller inte heller arbetsbostad eller annan bostad som arbetsgivaren har ordnat för arbetstagarens räkning. Bestämmelsen omfattar emellertid sådana utrymmen för inkvartering av arbetstagarna ombord på ett fartyg om vilka bestäms i 48 § i arbetarskyddslagen.

Därutöver skall myndigheten och inspektören ha rätt att närmast med tanke på verkställandet av marknadsövervakningen få tillträde till platser där produkter som är avsedda att föras ut på marknaden eller överlämnas för begagnande tillverkas, förvaras eller förevisas. En sådan plats kan också vara en bil, ett fartyg, ett tåg eller något annat fortskaffningsmedel för transport av produkterna.

Enligt 1 mom. 2 punkten skall arbetarskyddsmyndigheten och inspektören för det första ha rätt att av arbetsgivaren till påseende få de handlingar som arbetsgivaren enligt den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över skall göra upp skriftligen eller förvara. Denna bestämmelse omfattar de handlingar som arbetsgivaren enligt lagstiftningen är

skyldig att göra upp, förvara eller inneha. Sådana är t.ex. arbetstids- och semesterbokföring och handlingar som gäller säkerhet och hälsa på arbetsplatsen, såsom riskbedömning i sådana fall då det föreskrivs särskilt att denna skall göras skriftligen.

Arbetskyddsmyndigheten och inspektören har dessutom rätt att få annan utredning över sådant som arbetsgivaren i enlighet med lagstiftningen skall göra upp, förvara eller inneha i annan än skriftlig form. I den lagstiftning som står under tillsyn är saken uttryckt så, att det inte föreligger någon egentlig skyldighet för arbetsgivaren att anteckna uppgifterna. Hit hör bl.a. den utredning som avses i 10 § i arbetskyddslagen om utredning och bedömning av riskerna i arbetet och som arbetsgivaren skall inneha. Utredningen kan visas upp för inspektören eller myndigheten också i annan än skriftlig form.

Enligt 1 mom. 3 punkten har inspektören rätt samtala med en person som arbetar på en ovan i 1 punkten avsedd plats, eller med någon annan som befinner sig där, antingen på tumanhand eller i närvaro av vittnen, och att av honom eller henne erhålla för uppdraget nödvändiga uppgifter och sådana handlingar som lagstiftningen förutsätter. Denna rättighet innefattar också rätten att på det sätt som föreskrivs i den gällande tillsynslagen få uppgifter om handlingar som gäller arbetstagarens rätt att arbeta.

Enligt 1 mom. 4 punkten i den föreslagna paragrafen har arbetskyddsmyndigheten och inspektören rätt att av arbetsgivaren få redogörelse för andra än i 2 punkten avsedda lagstadgade utredningar som arbetsgivaren gjort och som hänför sig till arbetet, arbetsmiljön eller arbets klimatet samt som påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa. De har också rätt att få redogörelse för andra väsentliga planer som påverkar arbetsplatsens konstruktioner, arbets- och produktionsmetoder och arbetstagarnas säkerhet och hälsa i övrigt. Detta omfattar t.ex. byggnads- eller ändringsplaner inklusive ritningar som gäller arbetslokal eller byggandet av en sådan och redogörelse för tillämpning eller ibruktagande av en planerad arbets- eller framställningsmetod.

Arbetskyddsmyndigheten och

inspektören har enligt 1 mom. 5 punkten rätt att av arbetsgivaren till påseende få ett mellan arbetsgivaren och den som producerar företagshälsovårdstjänster ingånget avtal om ordnande av företagshälsovård eller arbetsgivarens beskrivning av företagshälsovård som han själv har ordnat samt verksamhetsplanen för företagshälsovården och arbetsplatsutredningen. Om det på basis av dessa handlingar inte kan fastställas att arbetsgivaren har ordnat företagshälsovård på det sätt som lagen förutsätter, kan även annan utredning krävas, t.ex. en särskild verksamhetsberättelse, om en sådan har gjorts upp och finns hos arbetsgivaren. Det är inte nödvändigt att framlägga någon utredning över de ersättningar arbetsgivaren har ansökt om hos FPA och inte heller över kostnaderna för företagshälsovården för att det skall kunna fastställas att arbetsgivaren har uppfyllt bestämmelsen, och arbetsgivaren behöver därför inte visa upp den del av avtalet som innehåller prisuppgifter.

Till rättigheterna hör vidare rätten att i enlighet med 1 mom. 6 punkten med tanke på en särskild utredning eller undersökning ta prov av en råvara eller ett material som används på arbetsplatsen eller av en produkt som tillverkats där eller används där. För ett sådant varuprov skall betalas ersättning enligt gängse pris. Det samma gäller råvaror eller råmaterial. Någon ersättning behöver dock inte betalas om produktens värde är ringa. Ersättningens storlek skall bedömas från fall till fall.

Enligt 1 mom. 7 punkten skall inspektören ha rätt att utföra arbetshygieniska mätningar på arbetsplatsen utan förhandsanmälan om det är nödvändigt för genomförandet av inspektionen. Fotografering är tillåten med arbetsgivarens tillstånd eller om det finns grundad anledning till fotografering med tanke på tillsynen. Med fotografering avses bild- och ljudupptagning med hjälp av kamera eller videokamera eller motsvarande. Fotografier och videofilmer och övriga upptagningar kan innehålla affärs- eller yrkeshemligheter. Därför föreslås att förutsättningarna för fotografering skall skärpas i jämförelse med de nuvarande bestämmelserna.

Det föreslås att en bestämmelse som beträffande utgångsläget motsvarar den gällande bestämmelsen tas in i 1 mom. 8 punkten, enligt vilken myndigheten och inspektören skall ha rätt att få också övriga uppgifter som är nödvändiga med tanke på tillsynen. Uppgifterna kan ges skriftligen, muntligen eller elektroniskt. På inspektörens begäran kan arbetsgivaren vara skyldig att visa att han uppfyllt lagens förpliktelser. Detta kan innebära t.ex. utredning över utförda arbetshygieniska mätningar, om det finns skäl att misstänka att orenheter i luften eller andra kemiska, biologiska eller fysikaliska faktorer kan ge upphov till risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa. För verkställandet av tillsynsuppgiften, och i den omfattning som det med tanke på tillsynen är nödvändigt, skall det vara möjligt att även få kopior av de handlingar som avses i denna paragraf. När de föreslagna rättigheterna utnyttjas skall proportionalitetsprincipen tillämpas. I synnerhet påverkar den tillämpningen av den föreslagna 8 punkten.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 8 § i förordningen om tillsynen över arbetarskyddet, nedan tillsynsförordningen, enligt vilken inspektören på begäran skall kunna visa att han eller hon har befogenhet att förrätta inspektionen genom ett av arbetarskyddsmyndigheten utfärdat intyg.

5 §. Förrättande av arbetarskyddsinspektion. Det föreslås att paragrafen skall bestå av bestämmelser som till sin utgångspunkt motsvarar de nuvarande bestämmelserna om principerna och inriktningen då det gäller förrättande av inspektion. Arbetarskyddsmyndigheterna sörjer för arbetarskyddsinspektionerna i enlighet med principerna för förvaltningen och de resultatmål som ministeriet har ställt upp. De långsiktiga målen och verksamhetslinjerna fastställs i ministeriets arbetarskyddsstrategi. De strategiska målen och de resultatmål som härleds ur dem är förbundna med förändringar i och förväntningar på verksamhetsmiljön och därmed föränderliga. Av denna orsak föreslås att allmänna mål för tillsynens inriktning tas med i bestämmelsen. Det föreslås därför att arbetarskyddsinspektioner skall förrättas så

ofta och så effektivt som med tanke på en effektiv tillsyn är nödvändigt. Arbetarskyddsinspektionens inriktning och dess verkningar måste utvärderas med tanke på bedömningen av måluppfyllelsen.

Det föreslås att 2 mom. skall motsvara bestämmelsen i 6 § i den gällande tillsynsförordningen om förrättande av inspektioner på farliga arbetsplatser och under olika tider på dygnet.

Det föreslås att en bestämmelse tas in i 3 mom. som motsvarar 7 § i tillsynsförordningen om att inspektion skall förrättas på en arbetsplats efter att en anmälan gjorts mot arbetsplatsen. En inspektion skall i allmänhet förrättas vid misstanke om brott mot en bestämmelse som är underkastad tillsyn, eller om arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddsdelegationen eller motsvarande samarbetsorgan begär det. En inspektion eller annan utredning skall då förrättas utan dröjsmål. Myndigheten kan dock överväga huruvida någon annan åtgärd än en inspektion är tillräcklig i den aktuella situationen.

6 §. Undersökning av olycksfall. Med anledning av ett olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår kroppsskada och som arbetarskyddsmyndigheten fått kännedom om skall en utredning av olycksfallet genomföras i brådskande ordning. Utredningen skall klarlägga händelseförloppet och orsakerna till olycksfallet samt möjligheterna att förhindra att liknande olycksfall inträffar på nytt. Bestämmelsen motsvarar 7 § i den gällande tillsynsförordningen.

7 §. Anmälan om och närvaro vid inspektion. Syftet med arbetarskyddsinspektionen uppnås bäst på så sätt att man på arbetsplatsen förbereder sig inför inspektionen, t.ex. genom att skaffa fram de handlingar och utredningar som behövs och genom att se till att de personer som behöver vara närvarande har möjlighet till detta. Det föreslås därför bli bestämt att arbetsgivaren i regel skall informeras på förhand om inspektionen och tidpunkten för den. En inspektion kan också förrättas utan förhandsanmälan. Bestämmelser om detta finns i 8 §. Förfarandet motsvarar i fråga om

utgångsbetingelserna det nuvarande förfarandet.

Arbetskyddsfullmäktigen bör vara närvarande vid inspektionen. För att säkerställa detta skall arbetsgivaren så snart som möjligt efter det att han fått information om saken meddela ifrågavarande arbetskyddsfullmäktig. Arbetsgivaren skall i mån av möjlighet också se till att arbetskyddsfullmäktigen är närvarande vid inspektionen. Om arbetskyddsfullmäktigen ändå inte kan vara närvarande, skall arbetsgivaren se till att dennes ställföreträdare kan vara närvarande vid inspektionen. Arbetsgivaren skall informera inspektören om orsakerna till arbetskyddsfullmäktigens frånvaro. Dessa kan t.ex. ansluta sig till arbetsarrangemangen, arbetstiderna, semester eller sjukledighet. Lagrummet förutsätter inte att grunderna för sjukledigheten skall meddelas inspektören. Arbetskyddsfullmäktigens frånvaro utgör inte något hinder för förrättande av inspektionen.

Om arbetstagarna på arbetsplatsen inte har valt någon arbetskyddsfullmäktig, skall arbetsgivaren på lämpligt sätt informera om inspektionen på arbetsplatsen. Att informera på lämpligt sätt innebär att det sker på ett sådant sätt som även i övrigt är vedtaget för informationsförmedling mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsplatsen.

Inspektionen består i allmänhet av ett inledande möte, ett besök på arbetsplatsen och ett avslutande möte. Inspektionen kan också vara riktad och gälla t.ex. arbetstidsbokföringen. För att så mycket information som möjligt skall finnas att tillgå som grund för inspektionen och för vad som tas upp under denna föreslås en bestämmelse om att arbetsgivaren eller dennes företrädare och arbetskyddsfullmäktigena samt arbetstagarna för eget vidkommande skall ha rätt att under inspektionen framföra sin uppfattning och ställa frågor samt få information om inspektionen och fortsatta åtgärder i anslutning till den. Fortsatta åtgärder innebär i detta sammanhang en utredning över de åtgärder som inspektören eller arbetskyddsmyndigheten kan komma att vidta med anledning av inspektionen. Till

de fortsatta åtgärderna hör också klarläggande av arbetsgivarens och arbetskyddsfullmäktigens ställning i ett förvaltningsförfarande.

Inspektören kan vid behov begära att till förrättningen få kalla andra personer som behövs vid denna. Det är ofta nödvändigt att i synnerhet en företrädare för företagshälsovården är närvarande vid inspektionen. Det är, beroende på omständigheterna, naturligt att också den person som ansvarar för brandvärdet, evakueringen av arbetstagarna och praktiska uppgifter i anslutning till första hjälpen samt den som enligt avtal är arbetskyddsombud deltar i inspektionerna. Å andra sidan kan inspektören också begränsa antalet deltagare, om det med tanke på inspektionens art är nödvändigt.

Inspektören skall också på begäran samtala med de nämnda personerna på tumanhand, antingen på arbetsplatsen eller vid behov på annat håll, om frågor som gäller säkerhet och hälsa i arbetet eller andra frågor som gäller tillsynen. Om inspektörens rätt att på eget initiativ diskutera med arbetstagarna föreskrivs i 4 §.

8 §. Oanmäld inspektion. En arbetskyddsinspektion måste ibland förrättas oanmäld för att syftet med inspektionen skall uppnås. Det föreslås att ett förfarande motsvarande det som föreskrivs i 3 § 2 mom. i den gällande tillsynslagen skall iaktas i sådana fall. De oanmälda inspektionerna kan t.ex. omfatta arbetshygieniska mätningar. I praktiken förrättas inspektioner också på t.ex. byggarbetsplatser utan förhandsanmälning.

Även om en inspektion förrättas oanmäld, skall huvudregeln ändå vara att inspektören är skyldig att i mån av möjlighet vid ankomsten anmäla sin närvaro hos arbetsgivaren och arbetskyddsfullmäktigen. Om det inte finns någon arbetskyddsfullmäktig på arbetsplatsen skall de arbetstagare som finns på arbetsplatsen informeras på lämpligt sätt och i mån av möjlighet. Anmälan till arbetskyddsfullmäktigen eller arbetstagarna gör inspektören i praktiken till arbetsgivarens företrädare om denne är anträffbar. En inspektion kan vid behov genomföras även

om arbetsgivaren eller dennes företrädare inte är anträffbar eller undviker inspektören. Inte heller arbetarskyddsfullmäktigens frånvaro utgör någon sådan förutsättning för förrättande av inspektion att den förhindrar denna.

När det gäller t.ex. att ta reda på den verkliga bullernivån på en restaurang måste mätningen i praktiken inledas redan innan inspektören anmäler sin närvaro. Ett eventuellt utlåtande från arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen i anslutning till inspektionen skall ställas till inspektörens förfogande innan en sådan inspektionsberättelse som avses i 11 § görs upp.

9 §. Inspektion i utrymmen som omfattas av hemfriden. Arbete kan utföras på en sådan arbetsplats som åtnjuter hemfrid enligt 10 § i grundlagen. Det kan vara fråga om t.ex. distansarbete eller annat arbete som utförs i arbetstagarens eget hem eller under liknande förhållanden. Det kan också vara fråga om arbete som utförs i arbetsgivarens eller dennes klients eller någon annans hem, såsom t.ex. olika slag av hemservice eller lantbruksavbytar-service.

På alla de former av arbete i hemmet som nämns ovan tillämpas arbetarskyddslagen på det sätt som bestäms närmare i dess 5 §. Också i fråga om detta slag av arbete skall det utan att hemfriden utgör hinder vara möjligt att i så stor utsträckning som möjligt genom myndighetsåtgärder utöva tillsyn över att bestämmelserna iakttas. Detta förutsätts i bestämmelsen om skydd av liv och personlig trygghet i 7 § i grundlagen samt om skyldigheten för det allmänna att sörja för skyddet av arbetskraften i 18 § i grundlagen. Dessa bestämmelser gör inte några undantag för arbete i hemmet. Att den berörda parten ger sitt samtycke till en inspektion i hemmet ger inte utan vidare arbetarskyddsmyndigheten behörighet att utsträcka inspektionen till utrymmen som omfattas av hemfriden. All utövning av offentlig makt skall bygga på lag. Att utsträcka inspektionsbehörigheten till utrymmen som omfattas av hemfriden förutsätter en uttrycklig och beträffande tillämpningsområdet exakt bestämmelse. En överenskommelse om att utföra arbete i en

persons bostad ingås uttryckligen mellan de berörda parterna. Då det gäller t.ex. arbete som hemsjukskötare eller lantbruksavbytare eller vid reparations- eller installationsarbeten i hemmet har den boende beth eller ingått avtal om att arbetet skall utföras i bostaden. Hemfriden har i praktiken redan i och med detta inskränkts.

Till det område som omfattas av hemfriden hör en persons stadigvarande bostad, men hemfriden omfattar också andra utrymmen som används för boende, varför begreppet bostad måste ges en vid tolkning. På en lantgård kan fähuset eller andra ekonomibyggnader åtminstone inte allmänt taget anses var inbegripna i de utrymmen som omfattas av hemfriden. Då det gäller arbetet och arbetsförhållandena går det i allmänhet att få tillräckligt med information utan en inspektion i bostaden. En inspektion kan förrättas om det är nödvändigt på grund av hotande livsfara eller för att förhindra en väsentliga olägenheter eller risker för arbetstagarens hälsa. En grundad orsak till inspektion i bostaden kan vara t.ex. en angivelse eller ett olycksfall i arbetet. Om inspektion som skall förrättas på grund av dödsfall eller svår skada föreskrivs i 46 §.

10 §. Hemlighållande av uppgifter om anmälare. I paragrafen föreslås, i enlighet med 6 § i den gällande tillsynslagen, bestämmelser om skydd för anmälare. Om det har gjorts anmälan om bristfälligheter eller missförhållanden i fråga om arbetsplatsen eller om någon annan misstänkt förbrytelse, skall anmälares identitet hållas hemlig. Det är inte någon förutsättning för det identitetsskydd som avses i bestämmelsen att anmälares skall kunna specificera mot vilka föreskrifter det eventuellt har begåtts brott. Också identiteten hos en anmälar av misstanke om brott som senare visat sig vara ogrundad skall hållas hemlig. De uppgifter som föreslagits bli hemlighållna får dock avslöjas om det är nödvändigt med tanke på tillsynen och om anmälares har gett sitt samtycke därtill. Samtycket måste ha getts medvetet samt vara specificerat och tydligt. Det kan i praktiken i allmänhet förutsättas att ett sådant samtycke ges skriftligen eller i annan verifierbar form. Anmälares skall vara medveten om att

uppgift om hans eller hennes identitet ges till arbetsgivaren. Det är t.ex. inte möjligt att ingripa i en anmälan om trakasserier eller annan osaklig behandling på arbetsplatsen om inte namnen på de inblandade personerna får nämnas. Särskilt begränsade är myndigheternas möjligheter i sådana fall om det är anmälaren själv som är utsatt för osaklig behandling.

Det hemlighållande som avses i paragrafen gäller bara den som gör anmälan. Däremot åtnjuter inte den som utsatts för osaklig behandling denna form av skydd om anmälaren är en annan person. Till god förvaltning hör att arbetarskyddsmyndighetens åtgärder är sådana att de åtminstone inte försämrar ställningen för den som är föremål för skydd.

Enligt 5 § i den gällande tillsynslagen kan uppgifter ges till åklagar- eller polismyndigheter för utredning av brott.

11 §. Inspektionsberättelse. De bestämmelser om uppgörande av inspektionsberättelse som ingår i den gällande förordningen om tillsynen över arbetarskyddet föreslås bli intagna i den nya lagen. Enligt den föreslagna paragrafen skall inspektören omedelbart göra upp en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Vid uppgörandet av berättelsen skall samma begrepp som i förvaltningslagen användas. I 39 § i förvaltningslagen föreskrivs om inspektioner, avfattande av inspektionsberättelse och delgivning. Även innehållsmässigt skall den föreslagna bestämmelsen om inspektionsberättelse så långt som möjligt följa motsvarande bestämmelse i förvaltningslagen.

Nedtecknandet av inspektionens förlopp innebär att uppgifter om föremålet, tiden och platsen för inspektionen och de närvarande samt andra nödvändiga uppgifter för specificering av inspektionen noteras. Till de uppgifter som skall nedtecknas hör i allmänhet också avvikande uppfattningar om omständigheterna i fråga om föremålet för inspektionen. Den som upprättat inspektionsberättelsen skall sträva efter att endast sådan information om föremålet för inspektionen och sådana uppgifter som är väsentliga för den fortsatta behandlingen av ärendet ingår i den.

För tydlighetens skull föreslås att det i 2 mom. föreskrivs att inspektören vid behov i inspektionsberättelsen eller på annat sätt kan ge råd med karaktär av rekommendationer i syfte att främja arbetarskyddet. Med rekommendationer avses råd om arbetsätt och god praxis i situationer där det inte är fråga om att uppfylla lagens minimikrav. Enligt 2 § i lagen om arbetarskyddsförvaltningen åligger det arbetarskyddsförvaltningen att ge råd, anvisningar och information i allmänhet i arbetarskyddsfrågor. Rådgivning och information ges till arbetsgivare, arbetstagare och dem som utför eget arbete. De råd med karaktär av rekommendationer som avses i detta sammanhang skall i inspektionsberättelsen hållas isär från det utövande av befogenheter som avses i 3 kap. och som inleds då förhållandena på arbetsplatsen inte motsvarar kraven i lagstiftningen.

Inspektionsberättelsen skall delges arbetsgivaren och ifrågavarande arbetarskyddsfullmäktig. Om det inte finns någon arbetarskyddsfullmäktig på arbetsplatsen, skall arbetsgivaren informera om inspektionsberättelsen på det sätt som är brukligt i fråga om informationsförmedling på arbetsplatsen. I allmänhet kan inspektionsberättelsen framläggas som sådan till påseende på arbetsplatsen. Arbetarskyddsmyndigheten skall se till att inspektionsberättelsen inte innehåller affärs- och yrkeshemligheter eller annan information som skall hemlighållas för utomstående.

12 §. Anlitande av sakkunniga. Med sakkunnig avses detsamma som med förrättare av undersökning i den gällande tillsynslagen. En utomstående sakkunnig kan behövas för att utreda huruvida ett speciellt förhållande på en arbetsplats eller en viss detalj i en produkt följer bestämmelserna. Den föreslagna bestämmelsen ger rätt till detta och utgör samtidigt grunden för den sakkunniges befogenheter. Arbetarskyddsmyndigheten väljer sakkunnig och betalar de kostnader som uppstår. Den sakkunnige kan beroende på situationen vara en enskild person eller en sakkunniginrättning. Den sakkunnige kan med stöd av en specificerad fullmakt agera

självständigt eller delta i inspektioner. Sakkunniguppdraget kan också utföras utanför arbetsplatsen, t.ex. på en forskningsanstalt.

I fråga om jäv och den sakkunniges förfaringsätt tillämpas förvaltningslagen. Den sakkunnige skall därmed bl.a. vara obunden i sitt uppdrag.

3 kap. Utövande av befogenheter

13 §. Meddelande av anvisningar och uppmaningar. I paragrafen föreskrivs om juridiskt obundna åtgärder som kan vidtas om arbetsgivaren inte iakttar de skyldigheter som bestäms i den lag över vilken tillsyn utövas.

De vederbörliga anvisningar som avses i 15 § i den gällande tillsynslagen föreslås bli indelade i anvisningar och uppmaningar. Syftet är att tillsynsätgärdena skall framskrida på ett konsekvent sätt från skriftliga anvisningar eller uppmaningar till förpliktande beslut. Det är meningen att anvisningarna skall utfärdas för avhjälpande av ringa och enstaka brister eller missförhållanden. Anvisningarna skiljer sig från de råd med karaktär av rekommendationer som avses i 11 § 2 mom. på så sätt, att de är avsedda att rätta till ett tillstånd som strider mot bestämmelserna. Anvisningarna lämpar sig som tillsynsätgärd i fråga om alla de bestämmelser över vilka utövas tillsyn.

En tillsynsätgärd som är kraftfullare än en anvisning men mer begränsad till sitt användningsområde är uppmaningen. En uppmaning skall alltid leda till noggrann uppföljning. Om uppmaningen inte följs, skall inspektören överlåta ärendet till arbetarskyddsbyrån för utfärdande av ett förpliktande beslut. Meddelande av en anvisning eller uppmaning utgör inte något hinder för åtalsanmälan enligt 50 §.

Uppmaningens förhållande till anvisningen och ett förpliktande beslut regleras i 2 mom. En skriftlig uppmaning kan i första hand meddelas då arbetsgivaren inte följer en given anvisning. Oberoende av givna anvisningar kan en uppmaning meddelas i fråga om brister som är betydande och viktiga från arbetarskyddssynpunkt.

I 3 mom. i paragrafen räknas sådana fall upp i vilka uppmaning meddelas och vilka utan att någon anvisning har försumrats kan leda till att ett förpliktande beslut meddelas. Det är inte meningen att vedertagen praxis enligt 15 § i den nuvarande tillsynslagen skall ändras, utan ordalydelsen skall endast preciseras så att den bättre beskriver det etablerade användningsområdet. En uppmaning kan i de uppräknade fallen meddelas utan föregående anvisning endast i de fall då den risk eller olägenhet som försummelsen ger upphov till är större än ringa.

I 3 mom. 1 punkten avses närmast de skyldigheter som föreskrivs i arbetarskyddslagen, såsom verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet, bedömning och utredning av riskerna i arbetet och i bestämmelserna om arbete och arbetsmiljö. Med annan bokföringsskyldighet, som nämns i 2 punkten i momentet, avses t.ex. en förteckning över kemikalier som används på arbetsplatsen eller över faktorer som kan leda till cancer. I 4 punkten avses de åtgärder som arbetsgivaren är skyldig att vidta enligt 2 kap. i lagen om företagshälsovård. Den övervakning av privat arbetskraftsservice som nämns i 5 punkten utgör en hänvisning till 11 kap. 5 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Enligt den övervakar arbetarskyddsmyndigheten att den privata arbetskraftsservicen fullgör sin skyldighet att lämna upplysningar, att förbudet att ta ut avgifter för arbetsförmedling iakttas, att arbetsförmedling sker på ett jämlikt sätt och att förbudet mot att förmedla vissa arbeten till unga arbetstagare iakttas. Med skyldigheter enligt denna lag avses den föreslagna skyldigheten för arbetarskyddsmyndigheten att till en utomstående person ge t.ex. upplysningar eller de anmälningar som föreskrivs i 7 kap. Förslaget kan i fråga om bestämmelserna i 5 kap. om arbetarskyddssamarbete tillämpas på t.ex. arbetsgivarnas skyldigheter enligt 41 §. Bestämmelsen kan inte tillämpas på arbetstagarnas skyldigheter. I fråga om anordnande av val finns en särskild bestämmelse i 30 §.

Övriga frågor i anslutning till den

lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över är i allmänhet till sin natur sådana att uppkomna konflikter inte kan lösas och utestående fordringar inte krävas in genom förvaltningsbeslut, utan ett bindande beslut förutsätter precis som hittills domstolsbehandling. Sådana frågor är t.ex. konflikter i anslutning till uppsägning eller brytande av ett arbetsförhållande.

Då en anvisning eller uppmaning meddelas skall de brister som uppdragats i fråga om iakttagandet av bestämmelserna samt de tillämpade bestämmelserna specificeras. I en uppmaning skall dessutom anges den tidsfrist inom vilken arbetsgivaren skall vidta behövliga åtgärder, om dessa inte kan genomföras genast.

14 §. Förande av ärenden till arbetarskyddsmyndigheten. Syftet med förslaget är att en uppmaning skall leda till en korrigerande av de förhållanden som orsakat uppmaningen. Om bristen inte avhjälps eller rättas till inom utsatt tid, skall inspektören utan dröjsmål meddela saken till arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå för utverkande av ett i rättsligt hänseende förpliktande beslut. Inspektören skall uttryckligen följa upp att arbetsgivaren har verkställt de åtgärder som förutsatts i uppmaningen inom den angivna tidsfristen. Uppföljningen kan ske i form av ett besök på arbetsplatsen eller någon annan åtgärd med vars hjälp verkställandet av de åtgärder som krävts kan konstateras. Inspektören kan föra ärendet till arbetarskyddsmyndigheten för behandling direkt utan någon föregående anvisning eller uppmaning, om avhjälpan eller undanröjandet av den lagstridiga situationen inte kan vänta, eller om det är uppenbart att arbetsgivaren inte kommer att följa några anvisningar eller uppmaningar. Avsikten är att brister och olägenheter i regel skall avhjälpas genom råd och anvisningar.

15 §. Arbetarskyddsmyndighetens beslut. Om en uppmaning inte har efterföljts, kan arbetarskyddsmyndigheten i sådana fall som avses i 13 § 2 mom. genom sitt beslut förplikta arbetsgivaren att inom utsatt tid avhjälpa eller undanröja det tillstånd som strider mot bestämmelserna. Om beslutsförfarandet i övrigt föreskrivs i förvaltningslagen. Den berörda arbetsgivaren

och andra som skall höras enligt 34 § i förvaltningslagen skall beredas tillfälle till detta. Bestämmelser om hörande av arbetarskyddsfullmäktig finns i 17 §. Tidsfristens längd prövas från fall till fall med beaktande av den tidsfrist som redan givits i samband med uppmaningen och av t.ex. den tid som krävs för att uppnå målsatt nivå. Tidsfristen skall dock alltid vara minst så lång att åtgärderna kan genomföras i praktiken.

Arbetarskyddsmyndighetens beslut är bindande för arbetsgivaren. Beslutets användningsområde och dess förhållande till uppmaningen beskrivs ovan i samband med 13 §. Arbetsgivaren har rätt att överklaga beslutet på det sätt som föreslås nedan i samband med 6 kap. Arbetarskyddsmyndigheten kan förena en uppställd skyldighet med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande i enlighet med viteslagen (1113/1990). I praktiken är det vite som används. Det skall också i fortsättningen vara möjligt att använda hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande i enlighet med den gällande tillsynslagen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse i enlighet med 20 § i den gällande tillsynslagen om myndighetens rätt att bestämma att dess beslut skall följas trots ändringssökande.

16 §. Användningsförbud och temporärt användningsförbud. I paragrafen föreskrivs om användningsförbud på samma sätt som i 16 § i den gällande tillsynslagen. Med detta avses förbud mot användningen av en maskin, ett arbetsredskap eller annan teknisk anordning, arbetsmetod eller fortsatt arbete. Användningsförbud kan meddelas om en brist eller ett missförhållande på arbetsplatsen som strider mot den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över medför fara till liv eller hälsa för arbetstagarna. Användningsförbudet

meddelas genom arbetarskyddsmyndighetens beslut. Utöver förbud mot användning av en maskin eller anordning kan arbetets utförande begränsas i t.ex. en situation där det konstateras att andningsluften i arbetsutrymmena innehåller kemiska eller biologiska faktorer i en mängd som är

skadlig för hälsan. Arbetarskyddsmyndigheten kan förena användningsförbudet med vite eller hot om tvångsutförande.

På samma sätt som för närvarande kan en inspektör genast meddela ett temporärt användningsförbud om risken för liv eller hälsa är omedelbar. Omedelbar fara innebär å ena sidan en konkret och förhandenvarande risk för en stor och ofta allvarlig olycka eller för förlust av hälsan. Å andra sidan innebär en omedelbar fara inte nödvändigtvis att följderna framgår omedelbart. Följderna kan framgå även en lång tid senare. Omedelbara följder av t.ex. exponering för asbest kan vara en allvarlig sjukdom, även om den bryter ut en lång tid efteråt.

Temporärt användningsförbud meddelas i allmänhet i samband med en inspektion eller omedelbart därefter. Ett temporärt användningsförbud skall iakttas genast. Inspektören skall så fort som möjligt föra ärendet till arbetarskyddsmyndigheten för avgörande.

När ett användningsförbud utfärdas skall de bestämmelser som gäller hörande av part iakttas. Ärendet kan avgöras utan att parten hörs, om hörandet äventyrar verkställigheten av förbudet eller om det finns något annat skäl till detta som följer av 34 § i förvaltningslagen. Användningsförbudet upphör då nödvändiga åtgärder har verkställts.

17 §. Behandling av ärenden. Det föreslås att arbetarskyddsbyrån i enlighet med vedertagen praxis skall bereda ifrågavarande arbetarskyddsfullmäktig tillfälle att bli hörd innan beslut utfärdas. Det är nödvändigt att ta in bestämmelsen också av den orsaken att arbetarskyddsfullmäktigen inte är en sådan part som avses i förvaltningslagen. I enlighet med rådande praxis föreslås också att beslutet utan avgift skall meddelas arbetarskyddsfullmäktigen för kännedom. Vid hörandet och meddelandet om beslutet iakttas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. För att snabba upp beredningen av ärendena föreslås att arbetarskyddsmyndigheten och inspektören skall behandla ärenden som avses i 15 och 16 § i brådskande ordning.

4 kap. Tillsyn över produktsäkerheten

I kapitlet föreskrivs om arbetarskyddsmyndighetens förfaringssätt och behörighet då det gäller tillsynen över produktsäkerheten. De föreslagna bestämmelserna motsvarar 15 a—15 e § i den gällande tillsynslagen, vilka i sin tur är de genomförda skyldigheterna enligt EG-fördraget i fråga om marknadsövervakningen. Medlemsstaten skall genomföra varje åtgärd för att säkerställa att produkterna förs ut på marknaden och tas i bruk endast om de är rätt sammanfogade, installerade och underhållna och att de används i enlighet med sitt användningsändamål inte äventyrar människors hälsa och säkerhet eller övriga intressen. Å andra sidan skall medlemsstaten garantera en produkt som uppfyller kraven fri rörlighet. Ansvaret för marknadsövervakningen och för att visa att en produkt uppfyller kraven vilar på undersökande myndighet.

Med produkt avses enligt definitionen i den föreslagna 2 § maskin, redskap, personlig skyddsutrustning eller någon annan teknisk anordning eller något annat tekniskt föremål samt kemikalie eller en anordning eller ett föremål som innehåller en kemikalie. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar produktsäkerheten i synnerhet inom tillämpningsområdet för lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav. I detta avseende hör även tillsynen över efterlevnaden av kemikalielagen delvis till arbetarskyddsmyndighetens ansvarsområde. Användare av tvångsmedel och andra myndighetsåtgärder som faller utanför arbetarskyddsbyråns behörighet är ministeriet. Ministeriet fungerar som arbetarskyddsmyndighet enligt det föreslagna kapitlet.

18 §. Förbud mot överlåtelse av produkter. I 1 mom. föreskrivs om arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrås uppgifter då det gäller tillsynen över produktsäkerheten. Om arbetarskyddsmyndighetens allmänna behörighet att övervaka produktsäkerheten föreskrivs i den lag över vilken tillsyn

utövas, precis som i fråga om annan tillsyn. Fördelningen av uppgifter mellan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå och social- och hälsovårdsministeriet i dess egenskap av tillsynsmyndighet i fråga om tillsynen över produktsäkerheten föreskrivs i detta kapitel. Arbetarskyddsbyråerna utövar tillsyn närmast över att produkterna används på ett säkert sätt i arbetet. Arbetarskyddsbyrån är emellertid skyldig att i samband med den övriga tillsynsverksamheten reda ut produkternas egenskaper beträffande säkerheten i ett vidare perspektiv och vid behov informera ministeriet. Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå skall i så stor utsträckning som möjligt ta reda på om produkten uppfyller de krav som ställs på den med hjälp av de förfaranden och i enlighet med de befogenheter som föreslås nedan. I den utsträckning som säkerställandet av att produkten uppfyller kraven förutsätter myndighetsåtgärder som inte faller inom arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrås behörighet vilar ansvaret för fortsatta åtgärder på ministeriet. Dessa uppgifter gäller oftast produkttillverkaren eller den som har fört ut produkten på marknaden.

I 2 mom. föreslås i enlighet med den gällande tillsynslagen att tvångsmedel och andra befogenheter inom ramen för marknadsövervakningen skall tillgripas och utövas av ministeriet. Ministeriet skall ha rätt att genom sitt beslut förbjuda att en produkt förs ut på marknaden eller överlämnas för begagnande om den inte uppfyller kraven. Förbudet skall förbli i kraft till dess att produkten uppfyller kraven.

I stället för förbud kan ministeriet utfärda begränsningar eller uppställa villkor för att produkten skall få föras ut på marknaden eller överlämnas för begagnande. Om det finns grundad anledning att misstänka att en produkt inte överensstämmer med kraven, kan ministeriet tills vidare förbjuda att produkten förs ut på marknaden eller överlämnas för begagnande, tills det konstaterats att produkten uppfyller kraven. Trots att en produkt på behörigt sätt har förts ut på marknaden eller överlåtits för begagnande kan myndigheten ingripa, om produkten kan äventyra säkerheten för

människor eller egendom. I sådana fall kan ministeriet meddela ett ovan avsett förbud eller uppställa villkor eller begränsningar för att produkten skall få föras på marknaden eller överlämnas för begagnande. Hur farlig produkten är bedöms i förhållande till dess planerade användningsändamål. Den bestämmelse som föreslås ingår i 3 mom. motsvarar 15 b § i den gällande tillsynslagen. Det är myndigheten som är skyldig att bevisa att produkten är bristfällig.

Enligt 4 mom. skall inspektören ha en sådan rätt som föreskrivs i 15 a § i den gällande tillsynslagen att i brådskande fall temporärt meddela ett sådant förbud som avses i 2 och 3 mom. Denna rättighet kan komma i fråga t.ex. i sådana situationer där produkten ännu inte har förts ut på marknaden eller överlämnats för begagnande, men där produkten skulle orsaka omedelbar fara för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa om den togs i bruk. Ärendet skall i brådskande ordning överföras till arbetarskyddsbyrån för prövning. Arbetarskyddsbyrån skall också i brådskande ordning behandla ärendet och vid behov hänskjuta ärendet till ministeriet för fortsatt behandling. Ministeriet skall avgöra ärendet i brådskande ordning.

19 §. Återkallande från marknaden och tagande ur bruk. Enligt denna paragraf kan ministeriet i ett i 18 § avsett beslut ålägga en tillverkare, importör, försäljare av en produkt eller någon annan person som fört ut produkten på marknaden att återkalla produkten från marknaden, eller om produkten överlämnats för begagnande, att vidta nödvändiga åtgärder för att ta den ur bruk. I praktiken innebär detta information i offentliga medier eller på annat lämpligt sätt om möjligheterna att returnera produkten och ersättning för betalade produkter. Att återkalla en produkt från marknaden eller ta den ur bruk kan medföra kostnader för den som enligt ministeriets beslut är ansvarig för produkten.

20 §. Information och effektmedel. Det är närmast i sådana fall då det är fråga om serietillverkade produkter med stor spridning och alla köparens identitet inte kan fastställas som det är nödvändigt att offentligt kungöra produktens brister och behov av åtgärder.

Ministeriet skall ha rätt att förplikta produkttillverkaren, importören, försäljaren eller andra personer som har fört ut en produkt på marknaden att på lämpligt sätt informera om de åtgärder som ministeriet har krävt. Härvid skall det också meddelas vilka åtgärder produktinnehavaren skall vidta med anledning av saken och om produktinnehavarens rättigheter.

I 2 mom. ges ministeriet rätt att förena en skyldighet som uppställts i ett beslut som avses i 18—20 § med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande i enlighet med viteslagen. För förfarandets vidkommande tillämpas bestämmelserna i viteslagen.

I 3 mom. föreslås en på gemenskapslagstiftningen grundad bestämmelse om att kommissionen och de övriga medlemsstaterna skall underrättas om tillsynsåtgärderna. Bestämmelsen motsvarar praxis i enlighet med gällande, tillämpliga direktiv. Det föreslås att en allmän bestämmelse om anmälningsskyldighet gällande beslut som avses i 18 § 2 mom. tas in i paragrafen. Underrättelsens innehåll preciseras på basis av tillämpligt direktiv och den nationella genomförandeförfattningen.

21 §. Undersökning av produkter och ersättande av kostnader. I paragrafen föreskrivs om myndighetens rätt att för undersökning av produktens överensstämmelse med gällande krav ta prov av en produkt som förts ut på marknaden och om ersättande av uppkomna kostnader. Ministeriet har rätt ta ett prov av en produkt. Provet kan tas för att utreda huruvida produkten överensstämmer med gällande krav. Undersökning av produktens överensstämmelse med gällande krav innefattar också utvärdering av produktsäkerheten i enlighet med 18 § 3 mom. Produkten kan också köpas för genomförande av undersökningen. Om det visar sig att det prov som tagits för undersökning i väsentlig utsträckning skiljer sig från föreskrivna krav på produkten behöver ministeriet inte ersätta den. Ersättningsskyldighet föreligger däremot om produktinnehavaren så kräver i det fall att produkten visar sig överensstämma med kraven. Ersättningen skall uppgå till det pris

som var gängse då provet togs.

Myndigheten kan tvingas att på egen bekostnad skaffa fram en utredning om produktens eventuella överensstämmelse med gällande krav genom att utnyttja utomstående forsknings- eller provningsanstalter eller provningslaboratorier. Staten blir ansvarig för kostnaderna om produkten konstateras överensstämma med kraven. Om det konstateras att produkten inte överensstämmer med kraven, kan det vara motiverat att kostnaderna helt eller delvis uppbärs hos den som bedriver verksamheten. Det föreslås därför att ministeriet om produkten inte överensstämmer med kraven kan ålägga den som fört ut produkten på marknaden att ersätta de rimliga kostnader som undersökningen eller testningen av produkten föranlett staten. Kostnaderna i enlighet med beslutet får utan särskild dom indrivnas på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (367/1961).

II AVDELNINGEN.

Arbetarskyddssamarbete

5 kap. Arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

22 §. Målen för och genomförandet av samarbetet. I paragrafen beskrivs inledningsvis det samarbetsmål som hänför sig till lagens allmänna innehåll. Enligt detta lagrum med riktgivande tillämpning är målet för samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare att främja växelverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare och att göra det möjligt för arbetstagarna att i ett så tidigt skede som möjligt delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller säkerheten och hälsan på arbetsplatsen.

De föreslagna bestämmelserna gäller endast arbete som utförs i arbetsavtalsförhållande eller tjänsteförhållande eller annat offentligt anställningsförhållande. Utanför lagens tillämpningsområde faller här i fråga om detta kapitel elevers och studerandes arbete i samband med utbildningen, arbete som utförs av personer

som deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder, arbete som utförs av personer som rehabiliteras och som utför arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbete som utförs av personer som avtjänar straff, arbete som utförs av personer som förvaras på vårdinrättningar, arbete som utförs av dem som fullgör militärtjänst och civiltjänst samt arbete som utförs av personer som frivilligt deltar i räddningsverksamhet som ankommer på avtalsbrandkårer och vilka avses i 4 § i arbetarskyddslagen.

Vederbörande ministerium har med stöd av förordningen om tillsynen över arbetarskyddet beträffande personer, vilka icke står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande (324/ 1978) fastställt samarbetsförfarandet samt befogenheterna. Inom försvarsministeriets förvaltningsområde gäller ett beslut om valet av arbetarskyddsfullmäktig för beväringar, kadetter, befattningsofficerselever och vissa andra grupper samt om arbetarskyddsfullmäktiges rättigheter och skyldigheter och om samarbetsförfarandet i övrigt. Inom de övriga förvaltningsområdena finns inte längre särskilda beslut om samarbetet. Det samarbetsförfarande som föreskrivits genom förordning har inte fungerat och inte heller realiserats på avsett sätt. Förordningen har mist sin betydelse som grund för samarbetet.

Kapitlets bestämmelser skall inte tillämpas på samarbete mellan dem som utför arbete utan att vara i tjänste- eller arbetsförhållande och den som låter utföra arbete. Tillräckliga bestämmelser för dessa finns i 17 § i arbetarskyddslagen. Vad som i 17 § i arbetarskyddslagen bestäms om arbetsgivare och arbetstagare, tillämpas på motsvarande sätt på ovan nämnda parter. Enligt den nämnda paragrafen skall arbetsgivaren och arbetstagarna tillsammans upprätthålla och förbättra säkerheten på arbetsplatsen. Arbetsgivaren skall enligt 17 § 2 och 3 mom. i tillräckligt god tid ge arbetstagarna behövlig information om sådant som påverkar säkerheten, hälsan och andra arbetsförhållanden på arbetsplatsen samt om bedömningar och andra utredningar och planer som gäller dessa frågor. Arbetsgivaren skall också se till att dessa frågor behandlas

på lämpligt sätt och i tillräckligt god tid mellan arbetsgivaren och arbetstagaren eller företrädare för dem.

Arbetstagarna skall för sin del samarbeta med arbetsgivaren och arbetstagarnas företrädare för att målen enligt denna lag skall nås. Arbetstagarna har rätt att lägga fram förslag om säkerheten och hälsan på arbetsplatsen och om andra frågor som avses i 2 mom. för arbetsgivaren och att få respons på förslagen.

Den som låter utföra arbete och den som ordnar verksamhet skall i regel ta initiativet till samarbete samt skapa tillvägagångssätt för det. Vid behov kan anvisningar om genomförandet av samarbetet ges enligt förvaltningsområde, utan att om saken föreskrivs genom lag. Med stöd av den allmänna behörighet som hänför sig till ministeriets uppgifter kan förvaltningen styras och tillräckliga interna föreskrifter för förvaltningen meddelas.

23 §. Rätt att ingå avtal. Syftet med förslaget är att bibehålla den möjlighet som den gällande lagen ger att komma överens om att arbetarskyddssamarbetet skall ordnas på ett sätt som avviker från lagen. Det nuvarande avtalsläget har beskrivits i den allmänna motiveringen. I överensstämmelse med 8 § 2 mom. i den gällande tillsynslagen bestäms att arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar är avtalsparter. Om avtalets övriga riksomfattande arbetsgivarparter bestäms i överensstämmelse med 8 § 3 mom. i tillsynslagen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som till sina utgångspunkter motsvarar bestämmelsen om lokala avtal i 8 § 4 mom. i tillsynslagen. På arbetsplatsnivå är det arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen eller någon annan av personalen bemyndigad representant som ingår avtalet. Har inte någon representant valts, ingås avtalet på arbetstagersidan direkt av personalen eller av en personalgrupp. Genom avtal på arbetsplatsnivå kan man avvika från lagens allmänna samarbetskrav på ett sätt som bättre lämpar sig för arbetsplatsens förhållanden. Avtalet skall för arbetstagarna trygga åtminstone lika stora möjligheter att inom ramen för samarbetet behandla arbetarskyddsfrågor som

tillämpningen av lagen skulle erbjuda. Avtalet kan ingås så att det gäller tills vidare. Den lagstadgade uppsägningstiden, om vilken inte kan avtalas på något annat sätt, är två månader från uppsägningen. Avtalsparterna kan självfallet ändra på avtalet utan uppsägning. Avtalet binder alla de arbetstagare som den representant som ingick avtalet skall anses företräda. Representationen kan basera sig på personens ställning, praxis eller någon annan fullmakt. De inbördes förhållandena mellan de avtal som avses i paragrafen påverkas även av lagarna gällande arbets- och tjänstekollektivavtal.

24 §. Begränsningar i rätten att ingå avtal. I första meningen i paragrafens 1 mom. räknas först upp de rättigheter som inte kan begränsas genom något i 23 § avsett avtal. Sådana rättigheter är arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter enligt 32 §, arbetarskyddsfullmäktigens rätt att avbryta farligt arbete enligt 36 § och uppsägningsskyddet för en arbetarskyddsfullmäktig enligt 37 §. I lagrummet avser begreppet begränsa att det genom avtal inte är möjligt att inskränka på de rättigheter som föreskrivs i nämnda lagrum. Däremot är det möjligt att genom avtal t.ex. komma överens om en mera omfattande rätt att få uppgifter än vad som föreskrivs i lagen.

Enligt den senare meningen i 1 mom. är det inte möjligt att genom ett i 23 § avsett avtal slopa arbetarskyddsfullmäktigens rätt till utbildning enligt 33 § eller arbetarskyddsfullmäktigens rätt till befrielse från sina arbetsuppgifter enligt 34 § 1 och 3 mom., inte heller rätten till ersättning för inkomstbortfall enligt 35 §. Detta innebär att nämnda lagrum tryggar fullmäktigens grundläggande rätt till utbildning, befrielse från arbetet och ersättning för inkomstbortfall. Dessa grundläggande rättigheter kan inte helt slopas genom i 23 § 1 mom. avsedda avtal. Det är emellertid möjligt att med hjälp av sådana avtal begränsa dessa rättigheter exempelvis genom att man kommer överens om vissa förutsättningar för deltagandet i utbildning såsom man har gjort i vissa utbildningsavtal.

Avsikten med bestämmelsen är inte att jämfört med nuläget begränsa avtalsrätten för de riksomfattande tjänste- och arbetarkollektivavtalsparterna.

I 2 mom. anges de rättigheter som inte kan begränsas genom ett i 23 § 3 mom. avsett avtal på arbetsplatsnivå. Sådana rättigheter är arbetstagarnas rätt att välja arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktig enligt 29 § samt rätten till utbildning för arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktig enligt 33 § 1 mom., arbetarskyddsfullmäktigens rätt till befrielse från arbetsuppgifterna enligt 34 §, arbetarskyddsfullmäktigens rätt till ersättning för inkomstbortfall enligt 35 §, rätten till befrielse från arbetsuppgifterna och ersättning för inkomstbortfall för medlemmar i arbetarskyddskommission enligt 40 § samt arbetarskyddsfullmäktigens och arbetarskyddskommissionens rätt till arbetsutrymmen enligt 41 §. Även i detta moment avser begreppet begränsa detsamma som i 1 mom. Genom lokala avtal är det således inte möjligt att inskränka på de rättigheter som föreskrivs i nämnda lagrum.

Förteckningarna är uttömmande. Avtalsbestämmelser som strider mot lagrummet är ogiltiga. Till sådana delar skall denna lags bestämmelser om saken tillämpas. Om ordnandet av samarbete kan alltid avtalas i enlighet med 23 § på ett sätt som tryggar de nämnda rättigheterna och åtminstone lika stora möjligheter för arbetstagarna att inom ramen för samarbetet delta i behandlingen av arbetarskyddsfrågor. Avsikten är inte att lagförslaget heller eljest skall inverka på arrangemangen enligt gällande avtal. Om det t.ex. i ett kollektivavtal hänvisas till en paragraf i tillsynslagen som föreslås bli upphävd, ändrar ikraftträdandet av den nya lagen inte på kollektivavtalet utan detta förutsätter ett avtal mellan avtalsparterna.

25 §. Arbetsplats. I denna paragraf definieras begreppet arbetsplats med tanke på samarbetet. Med arbetsplats avses en med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt antalet arbetstagare på verksamhetsstället eller i verksamhetsenheten och med tanke på regionen och verksamheten ändamålsenlig helhet som bildas av ett eller flera

verksamhetsställen eller verksamhetsenheter. I paragrafen nämns både verksamhetsenhet och verksamhetsställe i enlighet med de benämningar som används på den privata och den offentliga sektorn. Avsikten är att definitionen på ett omfattande sätt skall täcka sådana omständigheter som gäller verksamhetens art och att samarbetet skall kunna ordnas på ett sätt som är ändamålsenligt för både arbetsgivare och arbetstagare. Utgående från definitionen görs en helhetsbedömning av hur förutsättningarna för samarbetet bäst kan tryggas.

Begreppet arbetsplats kommer fram i flera olika punkter vid tillämpningen av bestämmelserna om ordnande av samarbete. Detta inverkar i synnerhet på det representativa samarbetet och valet av arbetarskyddsfullmäktige. Målet är att vid tillämpningen av lagen definiera begreppet arbetsplats så att parterna i samarbetet har faktiska möjligheter att sköta sina uppgifter. Definitionen inverkar direkt på de arbetsplatser där ett i 23 § avsett avtal inte har ingåtts.

26 §. Ärenden som omfattas av samarbetet. Av den gällande lagen framgår inte tydligt vilka saker som omfattas av samarbetet. Arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktigens och arbetarskyddskommissionens uppgifter beskrivs för närvarande främst genom förordning.

Förslaget bygger på två centrala principer. I lagen bestäms till att börja med om de mest centrala frågor som omfattas av samarbetet. Vidare bestäms i lagen på vilket sätt dessa ärenden skall behandlas. Den i 1 mom. föreslagna företeckningen är inte uttömmande. Å andra sidan är det endast sådana frågor som är viktiga på arbetsplatsen som kräver samarbetsförfarande.

Samarbetet omfattar enligt 1 punkten sådant som direkt påverkar en enskild arbetstagares säkerhet och hälsa samt ändringar i fråga därom. Ändringar avser även planerade ändringar.

Enligt 2 punkten omfattar samarbetet principerna för hur risker och olägenheter på arbetsplatsen utreds och genomförandet i anslutning därtill samt omständigheter som

framkommit i sådana utredningar och i företagshälsovårdens arbetsplatsutredningar samt som allmänt påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Med utredning och bedömning av risker avses verksamhet enligt 10 § i arbetarskyddslagen. Enligt den omfattar utredningen av risker och olägenheter förutom de fysiska riskerna även den psykiska belastningen och frågor som hänför sig till arbetsklimatet.

Samarbetet omfattar enligt 3 punkten sådana utvecklingsmål och utvecklingsprogram som hänför sig till den verksamhet som avser att upprätthålla arbetsförmågan samt andra utvecklingsmål och utvecklingsprogram som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Här ingår olika projekt och planer som på arbetsplatserna genomförs för att dessa mål skall uppnås.

Enligt 4 punkten omfattar samarbetet sådana frågor som påverkar arbetstagarnas säkerhet, hälsa och arbetsförmåga och som hänför sig till organiseringen och dimensioneringen av arbetet samt väsentliga ändringar i fråga om dessa. Frågor som hänför sig till organiseringen och dimensioneringen av arbetet omfattas inte av arbetarskyddssamarbetet till den del som de skall behandlas i ett förfarande enligt lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller i något annat motsvarande förfarande. Ärenden kan behandlas i arbetarskyddssamarbete till den del som exempelvis en ändring i fråga om antalet arbetstagare eller organisationen för arbetstagaren kan orsaka fysisk eller psykisk belastning som inverkar på hans eller hennes hälsa eller arbetsförmåga.

Enligt 5 punkten omfattar samarbetet t.ex. genomförande och uppföljning av undervisning, handledning och introduktion för arbetstagare enligt arbetarskyddslagen. Målgruppen för den undervisning och handledning som avses i 14 § i arbetarskyddslagen utgörs av alla arbetstagare, inklusive arbetstagare i förmansställning.

Enligt 6 punkten omfattar samarbetet statistiska och andra uppföljande uppgifter som beskriver säkerheten och hälsan i arbetet och som hänför sig till arbetsmiljön och

arbetsklimatet. Dessa omfattar även olycksfall, risksituationer, våld och hot om våld, yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar samt åtgärder för förebyggande av motsvarande situationer.

Enligt 7 punkten omfattar samarbetet även uppföljning av realiseringen och effekterna av ovan nämnda frågor.

I 2 mom. föreslås att de ärenden som omfattas av samarbetet med beaktande av målen för samarbetet skall behandlas i tillräckligt god tid med tanke på berednings- och planeringsskedet och genomförandet.

Om frågor som omfattas av arbetarskyddssamarbetet bestäms även på andra ställen i lagstiftningen. De viktigaste bestämmelserna med tanke på arbetarskyddet är 8 § i lagen om företagshälsovård och bestämmelsen om verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet i 9 § i arbetarskyddslagen. Verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet ingår dessutom enligt lagen om samarbete inom företaget i de ärenden som skall tas upp.

27 §. Behandling av samarbetsärenden. I paragrafen föreslås bestämmelser om i vilken ordning de frågor som avses i 26 § och som omfattas av samarbetet skall behandlas på arbetsplatsen.

De frågor som enligt 26 § 1 punkten omfattas av samarbetet behandlas mellan arbetsgivaren eller en förman som företräder arbetsgivaren och arbetstagaren. På arbetstagarens begäran eller annars vid behov har arbetarskyddsfullmäktigen rätt att tillsammans med arbetstagaren eller som företrädare för honom eller henne delta i behandlingen av ärendet. Även arbetsgivarsidan kan anse att arbetarskyddsfullmäktigen bör delta. Vidare bestäms att övriga i 26 § avsedda ärenden, vittomfattande ärenden och i 26 § 1 mom. avsedda ärenden som allmänt gäller arbetsplatsen behandlas av arbetarskyddskommissionen eller i ett ersättande samarbetsförfarande. Medlemmar i arbetarskyddskommissionen har rätt lägga fram förslag till ärenden som skall tas upp i detta förfarande och även att i övrigt lägga fram förslag för att utveckla samarbetet. Alla arbetstagare har enligt 18 § 3 mom. i arbetarskyddslagen rätt att lägga fram förslag om säkerheten och hälsan på arbetsplatsen

och att få respons på förslagen.

I 2 mom. bestäms om behandlingen av samarbetsärenden på sådana arbetsplatser där det inte finns någon arbetarskyddskommission. På en sådan arbetsplats behandlas samarbetsärendena i första hand med arbetarskyddsfullmäktigen. Om en arbetarskyddsfullmäktig inte har valts för arbetsplatsen, behandlas samarbetsärendena i tillämpliga delar mellan arbetsgivare och arbetstagare i enlighet med 17 § i arbetarskyddslagen.

Har för arbetsplatsen valts en förtroendeman, en förbindelseman eller ett förtroendeombud, företräder arbetarskyddsfullmäktigen arbetstagarna endast i angelägenheter som gäller säkerhet och hälsa i arbetet. En och samma person kan utses att företräda arbetstagarna i dessa båda uppgifter. Avsikten med bestämmelsen är att styra förfarandet i denna riktning.

28 §. Samarbetsperson som företräder arbetsgivaren. Arbetsgivaren skall utse sin företrädare för i detta kapitel avsett samarbete om arbetsgivaren inte själv sköter denna uppgift. Denna samarbetsperson benämns arbetarskyddschef i överensstämmelse med den nuvarande lagen. Arbetarskyddschefens uppgift är att bistå arbetsgivaren och förmännen vid anskaffningen av sakkunskap om arbetarskyddet samt vid ordnandet av samarbete med arbetstagarna, företagshälsovården, arbetarskyddsmyndigheterna och andra expertinstanser inom arbetarskyddet. Arbetarskyddschefen skall på arbetsplatsen vidta nödvändiga åtgärder för att ordna och upprätthålla samarbetet mellan arbetsgivarna och arbetstagarna samt verka för utvecklande av arbetarskyddssamarbetet.

Med arbetarskyddschef avses en av arbetsgivaren utsedd person vars uppgift är att företräda arbetsgivaren i arbetarskyddssamarbetet med arbetstagarna. Med en i lagförslaget avsedd arbetarskyddschef avses således inte en verklig specialsakkunnig inom arbetarskyddet (safety manager), som finns i flera arbetsgivarorganisationer. En annan sak är att samarbetsuppgifterna ibland har delegerats till en sådan expert. Vanligt är

också att samarbetsuppgifterna har delegerats till en arbetsgivarrepresentant som verkar som linjeförman.

I artikel 7 i ramdirektivet för arbetarskyddet finns bestämmelser om särskilda utsedda arbetstagare. Dessa bestämmelser har i Finland genomförts i arbetarskyddslagen. Med utsedda arbetstagare avses förmän som företräder linjeledningen och som har i uppgift att i enlighet med sina befogenheter sörja för arbetarskyddet. Enligt 16 § i arbetarskyddslagen skall arbetsgivaren se till att ställföreträdaren har tillräcklig kompetens och lämplighet för sin uppgift.

Ramdirektivet för arbetarskyddet innehåller däremot inte bestämmelser om arbetarskyddschefen och ger således inte vägledning när det gäller kraven på arbetarskyddschefens utbildning och kompetens. I direktivet nämns inte särskilda arbetsgivarrepresentanter som sköter samarbetsuppgifter. Med i artikel 12.3 i ramdirektivet avsedda arbetstagare som särskilt deltar i skyddet av arbetstagarnas säkerhet eller hälsa avses arbetarskyddsfullmäktigen eller en sådan vicefullmäktig som sköter fullmäktigens uppgifter (RP 33/1999).

Enligt lagförslaget skall arbetarskyddschefen med hänsyn till arbetsplatsens karaktär och arbetets art samt arbetsplatsens storlek vara tillräckligt kompetent och ha tillräckligt god förtrogenhet med arbetarskyddsbestämmelserna och förhållandena på arbetsplatsen samt i övrigt ha de förutsättningar som behövs för att kunna behandla de frågor som avses i 26 § samt ordna samarbetet. Arbetarskyddschefens behov av utbildning och introduktion i övrigt beror på individen och arbetsplatsen. Förtrogenheten och kompetensen skall upprätthållas och vid behov kompletteras för att målnivån skall nås. Arbetsgivaren är ansvarig för arbetarskyddschefens kompetens och handlingar på samma sätt som i fråga om sina övriga företrädare. I praktiken innebär detta att arbetsgivaren är skyldig att se till att den person som utses till arbetarskyddschef med tanke på samarbetet har den kompetens

och förtrogenhet som avses i den föreslagna bestämmelsen. Om så inte är fallet är det arbetsgivarens skyldighet att se till att arbetarskyddschefen får lämplig introduktion eller utbildning. Introduktionen och utbildningen skall omfatta sådan information som med tanke på förhållandena på arbetsplatsen är nödvändig om arbetarskyddsbestämmelserna, förebyggande verksamhetsmodeller och säkerhetskontroll som baserar sig på utvärdering av arbetsförhållandena.

29 §. Arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i sak 10 § 1 mom. i den gällande tillsynslagen. Det föreslås att paragrafens 2 mom. skall motsvara bestämmelsen i 22 § i den gällande förordningen angående skötseln av fullmäktigens uppgifter då fullmäktigen säger upp sig från denna uppgift eller då hans eller hennes arbetsförhållande upphör.

I paragrafens 3 mom. föreslås en ny bestämmelse om skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter vid ett tillfälligt hinder. Bestämmelsen motsvarar vedertagen praxis. Om fullmäktigen tillfälligt på grund av ett hinder inte kan sköta sina uppgifter, sköter vicefullmäktigen de nödvändiga uppgifter som inte kan vänta tills hindret upphör. Ett tillfälligt hinder kan också avse kortvarig frånvaro exempelvis under semester eller arbetsresa. Nödvändiga uppgifter är t.ex. deltagande i en arbetarskyddsinspektion som förrättas under tiden för frånvaron, undersökning av ett olycksfall, utnyttjande av rätten att avbryta arbetet eller en annan orsak som kan jämföras med dessa. Vicefullmäktigen har då samma rätt som arbetarskyddsfullmäktigen till de uppgifter och den tidsanvändning som skötseln av ifrågavarande uppgifter kräver och till ersättning för inkomstbortfall samt rätt att avbryta farligt arbete i enlighet med 36 §.

I 4 mom. bestäms på samma sätt som i 7 § i den gällande förordningen om i vilken ordning vicefullmäktige träder i den ordinarie arbetarskyddsfullmäktigens ställe. I första hand sköts arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter av den vicefullmäktig som vid valet av vicefullmäktige har fått flest röster. Om

saken kan dock avtalas på något annat sätt i enlighet med 23 §.

30 §. Val av arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige. I paragrafen föreslås bestämmelser som till utgångspunkterna motsvarar bestämmelserna om förfarandet i anslutning till valet av fullmäktig i 18—21 § i den gällande tillsynslagen. Arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige skall väljas i ett val som anordnas av arbetstagarna och som också kan vara ett sänjval. Valet skall ordnas så att alla arbetstagare på arbetsplatsen kan delta i det och så att det inte i onödan stör verksamheten på arbetsplatsen. Valet kan genomföras exempelvis genom att erbjuda en möjlighet till förhandsröstning eller genom poströstning.

I paragrafens 2 mom. föreslås en ny bestämmelse om arbetsgivarens skyldighet att ge arbetstagarna nödvändig information om valet av fullmäktig. På stora arbetsplatser är anordnandet av val vedertaget. Arbetstagarna känner till sin rätt att välja en fullmäktig. Dessa arbetsplatser får information om valet från fackförbunden och Arbetarskyddscentralen. På små icke organiserade arbetsplatser kan det förekomma ovisshet om arbetstagarnas rätt att välja en fullmäktig. Då skall arbetsgivaren på lämpligt sätt informera sina arbetstagare om denna rätt. Små arbetsgivare har ofta inte heller själva tillräcklig information om saken. Skyldigheten är ny för dem. Därför är det viktigt att arbetarskyddsmyndigheterna i tillräcklig mån uppmärksammar detta i sin styrning och rådgivningsverksamhet. I överensstämmelse med den gällande förordningen skall arbetsgivaren tillhandahålla arbetstagarna en förteckning över de arbetstagare som arbetar på arbetsplatsen och vid behov en särskild förteckning över arbetstagarna i funktionärsställning samt kostnadsfritt till arbetstagarnas förfogande ställa sådana utrymmen som arbetsgivaren förfogar över och också i övrigt agera så att det är möjligt att delta i valet.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar förordningens 21 § angående skyldigheten att skriftligen underrätta arbetsgivaren om valresultatet.

I paragrafens 4 mom. bestäms för tydlighetens skull om inspektörens skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder om han eller hon upptäcker okunskap om rösträtten eller anordnandet av val. Med nödvändiga åtgärder avses i regel inspektörens anvisningar. Anvisningar ges både till arbetsgivare och arbetstagare.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om tidpunkten för valet av arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige, valbarhet, kandidatnominering, röstningsförfarande och andra omständigheter gällande anordnandet av val.

31 §. Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter. De föreslagna bestämmelserna om arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter motsvarar överlag motsvarande bestämmelser i gällande tillsynslag och tillsynsförordning. I paragrafen föreslås att fullmäktigen på eget initiativ skall sätta sig in i sådana frågor som hör till hans eller hennes uppgifter. Syftet med ändringen i lagens ordalydelse är att framhäva arbetarskyddsfullmäktigens självständiga ställning vid skötseln av fullmäktigens uppgifter. Å andra sidan berörs arbetarskyddsfullmäktigen av de förpliktelser som har sin grund i det egentliga anställningsförhållandet.

Om arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få befrielse från sina egentliga arbetsuppgifter för skötseln av de uppgifter som avses i denna paragraf bestäms i 34 §.

32 §. Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter. I paragrafen föreslås en bestämmelse som till utgångspunkterna motsvarar bestämmelserna om arbetarskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter i 11 § 1 mom. i den gällande tillsynslagen. I paragrafens 1 mom. föreslås med hänsyn till detta ett tillägg angående fullmäktigens rätt att ta del av sådana för skötseln av uppgifterna nödvändiga handlingar som arbetsgivaren har rörande säkerhet och hälsa i arbetet och som hänförs till arbetsmiljön och arbetsklimatet. Detta hänförs till det ändrade innehållet i arbetarskyddslagen. Dessutom har arbetarskyddsfullmäktigen rätt att även i övrigt av arbetsgivaren få uppgifter som är

nödvändiga för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens samarbetsuppgifter. Paragrafens 2 mom. motsvarar det tillägg som i samband med revideringen av lagen om företagshälsovård gjordes i 11 § 1 mom. i tillsynslagen. I 3 mom. bestäms att fullmäktigen skall ha samma rätt som för närvarande att i den omfattning som samarbetsuppgiften förutsätter få kopior.

33 §. Rätt till utbildning för arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktig. Arbetsgivarens skyldighet att ombesörja arbetarskyddsfullmäktigens utbildning omfattar alla fullmäktige som valts i enlighet med lagen samt de vicefullmäktige som skall sköta uppgifterna då dessa är förhindrade. Den föreslagna bestämmelsen är en grundläggande bestämmelse om att en arbetarskyddsfullmäktig har möjlighet att få vederbörlig utbildning. Till denna del motsvarar den föreslagna bestämmelsen 10 a § i tillsynslagen.

I synnerhet i fråga om en ny fullmäktig som inte tidigare har fått någon utbildning i arbetarskyddssamarbete är det viktigt att utbildningsbehovet och utbildningsarrangemangen tas upp så snart som möjligt efter att han eller hon blivit vald till uppgiften. En tidsgräns på två månader, räknat från den tidpunkt då arbetarskyddsfullmäktigen blev vald, föreslås. Arbetsgivaren är skyldig att se till att behovet av utbildning tas upp inom den angivna tiden.

Bestämmelsen gäller även en vicefullmäktig som sköter arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter. Vicefullmäktigens behov av utbildning beror på i vilken utsträckning han eller hon sköter uppgiften då den ordinarie arbetarskyddsfullmäktigen är förhindrad.

Utbildningen skall påbörjas så snart som möjligt efter att mandatperioden börjat. Den valda arbetarskyddsfullmäktigens tidigare erfarenheter och utbildning i arbetarskyddsfrågor påverkar utbildningens innehåll och utbildningsbehovet. I utbildningen skall ingå information om bestämmelser och anvisningar samt om andra frågor som hänför sig till skötseln av uppgifterna. Dessa omfattar bl.a. med tanke

på förhållandena på arbetsplatsen nödvändig information om förebyggande arbetarskyddsåtgärder och om sådan kontroll av arbetarskyddet som baserar sig på utvärdering av arbetsförhållandena. Arbetarskyddsfullmäktigen kan föreslå att behovet av utbildning och utbildningsarrangemangen skall tas upp i kommissionen.

Vidare föreskrivs att utbildningen skall ske på arbetstid om inte något annat har överenskommit i enlighet med 23 §. Utbildningen får inte medföra kostnader eller inkomstbortfall för arbetarskyddsfullmäktigen eller vicefullmäktigen. Den utbildning som arbetsmarknadsorganisationerna kommit överens om genom behöriga avtal motsvarar de föreslagna kraven.

34 §. Arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning. För att arbetarskyddsfullmäktigen skall kunna sköta sina samarbetsuppgifter enligt 31 § skall arbetsgivaren enligt 1 mom. befria arbetarskyddsfullmäktigen från dennes regelbundna arbetsuppgifter för en sådan skälig tid som denne behöver för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter. Endast en giltig orsak, exempelvis en brådskande arbetsuppgift, kan temporärt vara ett hinder för befrielsen. Vid fastställandet av den tid som behövs för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter skall hänsyn tas till antalet arbetstagare som han eller hon företräder, arbetsplatsens regionala omfattning, antalet platser där arbete utförs och det utförda arbetets art. Även faktorer som är beroende av arbetsarrangemangen och övriga sådana olägenheter, risker och belastningar som det bestäms om i arbetarskyddslagen och som påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa skall beaktas.

I 2 mom. finns en minimibestämmelse om arbetarskyddsfullmäktigens befrielse från arbetsuppgifterna. I den mån det har avtalats om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning genom sådana avtal som avses i lagens 23 § 1 mom., iaktas dessa avtal och bestämmelserna i dem. Även genom de avtal som nämns i fortsättningen är det möjligt att komma överens om olika

frågor med avvikelse från lagen. Genom ett lokalt avtal kan man däremot inte inskränka på arbetarskyddsfullmäktigens minimitidsanvändning. Det är också möjligt att lokalt komma överens om sådana tidsanvändningsarrangemang som bättre lämpar sig för arbetsplatsen, men ett sådant arrangemang skall dock för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter trygga åtminstone lika stora möjligheter till tidsanvändning som lagen garanterar.

På flera i synnerhet större arbetsplatser har arbetstagarna i funktionärsställning valt en egen arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige. Det är dock inte ändamålsenligt att utvidga bestämmelsen i den föreslagna 34 § 2 mom. så att den skulle gälla flera arbetarskyddsfullmäktige på samma arbetsplats. Därför har rätten begränsats till att gälla endast en arbetarskyddsfullmäktig på varje arbetsplats. Rätt till en minimibefrielse på fyra timmar har enligt bestämmelsen den arbetarskyddsfullmäktig som valts av den grupp arbetstagare eller arbetstagare i funktionärsställning beträffande vilken grupp gäller att de olägenheter eller risker som arbetet medför för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa är större. Traditionellt har de som befinner sig i arbetstagarställning i detta avseende ansetts vara föremål för större olägenheter eller risker. Så är fallet i synnerhet om denna personalgrupp är betydligt större än funktionärsgruppen. I andra situationer måste saken avgöras utgående från en helhetsbedömning. Då beaktas de båda personalgruppernas storlek och arten av det arbete som de utför.

Den befrielse som avses i 1 mom. skall enligt 3 mom. beaktas i arrangemangen gällande arbetarskyddsfullmäktigens arbete då hans eller hennes regelbundna arbetsuppgifter förutsätter det. Befrielsen av en arbetarskyddsfullmäktig i arbetstagarställning från de regelbundna arbetsuppgifterna genomförs i praktiken vanligtvis genom att arbetarskyddsfullmäktigen befrias för en bestämd tid. Befrielsen innebär då att han eller hon befrias från sin arbetsavtalsenliga arbetskyldighet för den angivna tiden. Sina övriga arbetsuppgifter får fullmäktigen inte

försumma. I synnerhet för en fullmäktig i funktionärsställning som arbetar i sakkunniguppgifter är arbetsuppgifterna ofta sådana att befrielsen från arbetet inte alltid realiserar på ovan angivet sätt. Det faktum att sådana personer är mycket bundna av arbetet gör det ofta svårt för dem att komma loss för fullmäktigeuppgifterna. Också i sådana fall skall arbetsgivaren befria arbetarskyddsfullmäktigen från arbetet så att det verkligen blir möjligt att sköta fullmäktigeuppgifterna. Därför är det viktigt att arbetsgivaren och funktionären tillsammans utreder och bedömer behovet av och möjligheterna att ordna fullmäktigens egentliga arbetsuppgifter så att det blir möjligt att sköta fullmäktigeuppgifterna. Behovet av sådana arrangemang beror naturligtvis på behovet av befrielse och befrielsens längd.

Om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning har man avtalat ingående i avtalen mellan arbetsmarknadsorganisationerna.

35 §. Ersättning för arbetarskyddsfullmäktigens inkomstbortfall. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sina utgångspunkter 11 § 3 mom. i den gällande tillsynslagen. Ersättningen skall räknas ut enligt vad arbetarskyddsfullmäktigen hade förtjänat i sitt regelbundna arbete under den tid han eller hon skötte fullmäktigens uppgifter. Om att utbildningen inte får medföra kostnader eller inkomstbortfall bestäms i 33 §. Man kan dock avtala om saken genom arbetsmarknadsorganisationernas avtal eller mellan arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen.

36 §. Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att avbryta farligt arbete. Paragrafen gäller en arbetarskyddsfullmäktigs rätt att för de arbetstagens del som han eller hon företräder avbryta arbete som medför omedelbar och allvarlig risk för arbetstagens liv eller hälsa. Skyldigheten för arbetsgivaren att efter att arbetsgivaren bestämt att det arbete som fullmäktigen avbrutit skall fortsätta underrätta arbetarskyddsmyndigheten föreslås bli slopad i den gällande bestämmelsen. Anmälningsskyldigheten har ansetts vara onödig eftersom sådana

anmälningar i praktiken inte har gjorts och eftersom såväl arbetsgivaren som fullmäktigen alltid vid behov kan begära att myndigheten skall förrätta inspektion på arbetsplatsen. I övrigt motsvarar paragrafen som sådan den gällande tillsynslagen.

37 §. Arbetarskyddsfullmäktigens uppsägningsskydd. Bestämmelsen angående skydd för uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal är densamma som i den gällande lagen. Enligt den gäller angående uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal på motsvarande sätt vad som i 7 kap. 10 § i arbetsavtalslagen bestäms om uppsägning av förtroendemans och förtroendeombuds arbetsavtal.

38 §. Arbetarskyddskommission. På en arbetsplats där minst 20 arbetstagare regelbundet arbetar skall inrättas en arbetarskyddskommission. I kommissionen är både arbetsgivaren och arbetsplatsens arbetstagare och funktionärer företrädda. Bestämmelsen om arbetarskyddskommissionen tillämpas om det inte i enlighet med 23 § har avtalats på något annat sätt om ordnandet av sådant samarbete som ersätter kommissionen.

39 §. Val av arbetarskyddskommission samt arbetarskyddskommissionens sammansättning. Paragrafen motsvarar till största delen 27 § i den gällande tillsynsförordningen. Dessutom föreslås att arbetarskyddsfullmäktige alltid är medlemmar i arbetarskyddskommissionen. Således är det beroende på arbetarskyddskommissionens storlek och antalet arbetarskyddsfullmäktige möjligt att övriga företrädare för arbetstagarna eller funktionärerna inte väljs. Från arbetsgivar sidan ingår i kommissionen arbetsgivaren själv eller en sådan företrädare för arbetsgivaren vars uppgifter omfattar beredningen av de ärenden som skall tas upp i kommissionen. Med företrädare avses i praktiken en person inom linjeorganisationen som har det kunnande och de möjligheter att påverka som behövs för behandlingen och avgörandet av ärendet. Arbetsgivaren eller en företrädare för arbetsgivaren är ordförande om inte något annat överenskomms. Också arbetarskyddschefen har rätt att delta i

kommissionens sammanträden även om han eller hon inte är medlem.

Andra medlemmar i arbetarskyddskommissionen som företräder arbetstagare och arbetstagare i funktionärsställning än arbetarskyddsfullmäktige och vicefullmäktige väljs genom ett val i fråga om vilket i tillämpliga delar iakttas vad som i 30 § har föreslagits gälla i fråga om val av arbetarskyddsfullmäktige. Genom förordning av statsrådet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser.

40 §. Tidsanvändningen för arbetarskyddskommissionens medlemmar samt den ersättning som betalas till dem. Om rätten för de medlemmar i arbetarskyddskommissionen som företräder arbetstagarna att för skötseln av nödvändiga uppgifter rörande arbetarskyddet få befrielse från de regelbundna arbetsuppgifterna och om deras rätt att få ersättning för det inkomstbortfall som föranletts av skötseln av sådana uppgifter samt ersättning för uppgifter som utförts utanför arbetstid samt för arbetarskyddskommissionens möten gäller i tillämpliga delar vad som föreslås angående en arbetarskyddsfullmäktigs motsvarande rättigheter.

41 §. Arbetsutrymmen för arbetarskyddsfullmäktig och arbetarskyddskommission. Enligt paragrafen skall arbetsgivaren av de utrymmen han disponerar utan ersättning anvisa plats för arbetarskyddsfullmäktigen och arbetarskyddskommissionen för uppbevaring av handlingar som hänför sig till skötseln av deras uppgifter liksom för ordnande av möjlighet att bekanta sig med dessa handlingar och för möten som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna.

Arbetarskyddsfullmäktigen har också rätt att använda sådana vanliga kontorstillbehör och medier som allmänt används på arbetsplatsen i den omfattning som arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter förutsätter och enligt vad som i enlighet med 23 § avtalas om användningen av dem. Med denna utrustning avses t.ex. datorer, telefaxapparater och telefoner som finns tillgängliga på arbetsplatsen, men arbetsgivaren blir inte på denna grund

skyldig att skaffa dessa apparater.

42 §. Gemensam arbetarskyddsfullmäktig. Den föreslagna paragrafen motsvarar bestämmelsen i 10 § 2 mom. i den gällande tillsynslagen, där det bestäms om rätten att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig för arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare men som arbetar på samma arbetsplats. Enligt motiveringen till bestämmelsen har det ansetts vara ändamålsenligt att för arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare men som arbetar på samma arbetsplats reservera en möjlighet att kunna välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig för att företräda dem vid i lagen avsett samarbete med samtliga arbetsgivare samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna inom sådana branscher där arbetsförhållandena ofta är kortvariga och där det ofta på samma arbetsplats arbetar arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är inte att ändra på gällande rättsläge.

43 §. Tystnadsplikt. I den föreslagna paragrafen avses med tystnadsplikt i fråga om personer som deltar i samarbete detsamma som i 5 § i den gällande tillsynslagen. Ett i detta kapitel avsett samarbetsuppdrag kan skötas åtminstone av arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddschefen eller en medlem i arbetarskyddskommissionen. Genom en överenskommelse enligt den föreslagna 23 § kan man avtala om att också andra personer kan sköta samarbetsuppgifter. Samarbetsuppgifter kan beroende på situationen skötas av också andra personer. Målet med bestämmelsen är att även konfidentiella ärenden skall kunna behandlas inom samarbetsförfarandet. Förteckningen över sådant som skall hemlighållas föreslås bli kompletterad med frågor som ansluter till företagssäkerhet och individers personliga integritet. Förteckningen är inte uttömmande. Även andra motsvarande konfidentiella angelägenheter omfattas av tystnadsplikten. För brott mot denna bestämmelse föreslås inte någon straffpåföljd i denna lag. Ett eventuellt straff döms ut med stöd av den övriga lagstiftningen i enlighet med vad som föreslås i 51 §.

III AVDELNINGEN.

Ändringssökande, anmälningsskyldighet, straffbestämmelser och särskilda bestämmelser

6 kap. **Rättsskyddsmedel**

44 §. Sökande av ändring i beslut av arbetarskyddsmyndigheten. I paragrafens 1 mom. bestäms om besvärsrätten i fråga om beslut som arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattat med stöd av 15 § och 16 § 1 mom. I ett beslut söks ändring hos den förvaltningsdomstol inom vars område arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå är belägen. Om förvaltningsdomstolarnas domkretsar bestäms i statsrådets beslut om förvaltningsdomstolarnas domkretsar (490/1999). Det föreslås att förutsättningarna för att få söka ändring förenhetligas så att de fastställs i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Över förvaltningsdomstolens beslut kan besvär i enlighet med 9 § i förvaltningsprocesslagen anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Över ett i 4kap. i lagförslaget avsett beslut som social- och hälsovårdsministeriet fattat i ett produktsäkerhetsärende anföras besvär direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Anförandet av besvär hos högsta förvaltningsdomstolen förutsätter inte längre besvärstillstånd. I enlighet med 6 § i förvaltningsprocesslagen kan besvär anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet. I överensstämmelse med 18 § 3 mom. i den gällande tillsynslagen föreslås att besvärärenden skall behandlas i brådsökande ordning i domstol.

I 2 mom. föreslås att arbetarskyddsfullmäktigen skall ha rätt att söka ändring i arbetarskyddsbyråns beslut. Avsikten med bestämmelsen är att precisera den besvärsrätt som baserar sig på arbetarskyddsfullmäktigens ställning. Arbetarskyddsfullmäktigens besvärsrätt gäller endast sådana beslut genom vilka arbetarskyddsbyrån har beviljat tillstånd till undantag från de krav som utfärdats för att skydda arbetstagarna. Dessutom föreslås att

arbetskyddsbyrån skall få rätt att hos högsta förvaltningsdomstolen anföra besvär över förvaltningsdomstolens beslut om förvaltningsdomstolen har ändrat på ett beslut av arbetskyddsbyrån. Målet med bestämmelsen är att säkerställa att den tillsyn som arbetskyddsmyndigheten utövar är enhetlig och rättsäker.

I 3 mom. bestäms i analogi med den gällande tillsynslagen om förbud mot att söka ändring i temporärt beslut. En uppmaning av en inspektör, ett temporärt användningsförbud eller andra åtgärder är inte besvärsgilla beslut. Med tanke på rättssäkerheten räcker det att ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som endast gäller verkställigheten söks i samband med huvudsaken.

I paragrafens 4 mom. föreslås en hänvisningsbestämmelse som motsvarar 18 § 4 mom. i den gällande tillsynslagen.

45 §. Anmärkning. I paragrafen bestäms om det anmärkningsförfarande som hänför sig till den praktiska tillsynsverksamheten. Föremålet för en sådan anmärkning som avses i förslaget är arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrås eller en inspektörs agerande i tillsynsverksamheten. Avsikten med anmärkningen är att inom en bestämd tid föra ärendet till arbetskyddsbyrån för ny prövning. En anmärkning kan göras av arbetsgivaren, den berörda arbetstagaren eller en arbetskyddsfullmäktig som företräder de personer vars rättigheter eller skyldigheter det är fråga om. Exempelvis bristfälliga eller överdimensionerade inspektionsåtgärder kan vara föremål för en ny inspektion. Ett sådant förfarande minskar behovet av förvaltningsklagan och extraordinärt ändringssökande. Ett svar på anmärkningen skall ges så fort som möjligt efter att ärendet har utretts. Ett beslut som fattats till följd av en anmärkning är inte ett besvärsgillt beslut.

7 kap. **Anmälningar för tillsynen över arbetskyddet**

46 §. Anmälan om olycksfall i arbetet och yrkessjukdom. I 39 § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) förpliktas arbetsgivaren att till polisen anmäla

olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår skada och med anledning av vilka polisen skall verkställa undersökning. Anmälan gäller även motsvarande olycksfallsliknande yrkessjukdomar. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 22 § 1 mom. i den gällande tillsynslagen angående arbetsgivarens skyldighet att göra anmälan om saken även till arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrå. Sådana skador som med stor sannolikhet blir bestående och försvårar normala funktioner anses vanligtvis vara svåra.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 22 § 2 mom. i den gällande tillsynslagen angående en läkares skyldighet att för tillsynen anmäla yrkessjukdomar och andra yrkesrelaterade sjukdomar till arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrå.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 22 § 3 mom. i tillsynslagen angående arbetskyddsbyråns skyldighet att utan hinder av sekretessbestämmelserna sända uppgifterna till institutet för arbetshygien för införande i registret över arbetsrelaterade sjukdomar. Bestämmelsen om institutets för arbetshygien rätt att behandla personuppgifter och föra register över arbetsrelaterade sjukdomar flyttas till lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978), där bestämmelsen lämpar sig bättre än i den föreslagna lagen. Någon särskild bestämmelsehänvisning angående ministeriets rätt att av en arbetskyddsbyrå för exempelvis styrningen av tillsynen och beredningen av lagar och andra författningar få information om misstänkta yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar behövs inte. De uppgifter som ministeriet behöver omfattar varken personuppgifter eller andra känsliga uppgifter.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse som bemyndigar statsrådet att utfärda närmare bestämmelser. Närmare bestämmelser kan utfärdas exempelvis om formuläret för anmälan samt om elektroniska anmälningar.

47 §. Lämnande av uppgifter om samarbetspersoner. I paragrafens 1 mom. föreslås i enlighet med 30 § i lagförslaget att

de som förrättar valet av arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige omedelbart skriftligen skall underrätta arbetsgivaren om valresultatet. Arbetsgivaren är skyldig att till personregistret för arbetarskyddet meddela namn på och kontaktuppgifter till arbetarskyddschefen, arbetarskyddsfullmäktigen och vicefullmäktige samt medlemmarna i arbetarskyddskommissionen eller i ett motsvarande organ. Bestämmelser om personregistret för arbetarskyddet finns i lagen om personregistret för arbetarskyddet (1039/2001). Anmälan görs till Arbetarskyddscentralen. Är arbetsgivaren ett ministerium, ett statligt ämbetsverk, en statlig inrättning eller ett statligt affärsverk görs anmälan emellertid till Statskontoret.

48 §. Skyldighet att göra förhandsanmälan. I paragrafens 1 mom. föreslås för privata arbetskraftsbyråer en skyldighet att meddela arbetarskyddsmyndigheten om att verksamhet har inletts, vilken skyldighet till utgångspunkterna motsvarar 21 a § i tillsynslagen. Bestämmelsen gäller den vars huvudsakliga verksamhet är att tillhandahålla privat arbetskraftsservice. Med privat arbetskraftsservice avses i 4 kap. 8 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) arbetsförmedlingstjänster och uthyrning av arbetskraft som är oberoende av arbetskraftsmyndigheterna och som tillhandahålls av fysiska eller juridiska personer samt annan service i anslutning till sökande av arbete. Anmälningsskyldigheten gäller även privata arbetsförmedlingar som är verksamma från utlandet. På så sätt ökar likställigheten i fråga om företagen och övervakningen av företag som är verksamma från utlandet kan effektivieras. Om straff för försummelse av anmälningsskyldigheten bestäms i 51 § 2 mom.

I 6 § i statsrådets beslut om säkerheten vid byggnadsarbeten (629/1994) föreskrivs för den som i huvudsak genomför byggprojektet en skyldighet att till vederbörande arbetarskyddsmyndighet lämna in en förhandsanmälan om en arbetsplats, dess varaktighet och den ansvariga personen. En motsvarande bestämmelse finns i 7 § i statsrådets beslut om asbestarbete (1380/1994), som förpliktar arbetsgivaren att

anmäla att verksamhet som innebär exponering för asbest inleds. Enligt 17 § i statsrådets beslut (1155/1993) om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för biologiska agenser i arbetet skall en anmälan göras till arbetarskyddsmyndigheten när farliga biologiska agenser används första gången. Dessa anmälningsskyldigheter baserar sig på ifrågavarande direktiv av rådet. Statsrådsbesluten har givits med stöd av den tidigare gällande lagen om skydd i arbetet. I statsrådets beslut om asbestarbete (886/1987) och statsrådets beslut om arbetsmiljön på fartyg (417/1981), vilka givits med stöd av den tidigare gällande lagen om skydd i skeppsarbete, bestäms också om anmälningar som hänför sig till inledande av verksamhet. I den gällande arbetarskyddslagen finns inte bestämmelser om anmälan om inledande av verksamhet. Då det är fråga om anmälningar som hänför sig till tillsynsförfarandet i fråga om arbetarskyddet, lämpar sig bestämmelserna bättre i den föreslagna lagen än i arbetarskyddslagen. Därför föreslås i 2 mom. en bestämmelse om anmälan om inledande av verksamhet.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om arbete och verksamhet som skall anmälas. Avsikten är att omfattningen av anmälningsskyldigheten anges i ovan nämnda statsrådsbeslut. Vid behov kan genom förordning föreskrivas om när anmälan senast skall göras samt om vilka uppgifter angående förfarandet anmälan skall innehålla. Bestämmelser om förfarandet kan också meddelas angående den i 1 mom. föreskrivna anmälan.

8 kap. **Anmälningar till andra myndigheter samt straffbestämmelser**

49 §. Anmälan till andra myndigheter. Arbetarskyddsmyndigheten kan i samband med sin tillsynsuppgift på arbetsplatsen få kännedom om ett missförhållande eller en bristfällighet i fråga om vilken tillsynen ankommer på någon annan myndighet.

För att säkerställa informationsutbytet föreslås att det i paragrafen tas in en

bestämmelse som motsvarar 15 § i tillsynsförordningen angående anmälan av ett missförhållande som upptäcks i fråga om produktsäkerheten till den behöriga myndigheten, som i allmänhet är miljöskyddsmyndigheten eller produkttillsynscentralen.

50 §. Anmälan av brottmål och behandling av anmälan. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse som i fråga om utgångspunkterna motsvarar 24 § i den gällande tillsynslagen angående arbetarskyddsmyndighetens skyldighet att anmäla ett brott för förundersökning. En anmälan skall enligt 1 mom. göras om det finns sannolika skäl att befara att någon har begått en gärning som är straffbar enligt den övervakade lagen eller enligt 47 kap. i strafflagen, med undantag för olovligt anlitande av utländsk arbetskraft som det bestäms om i 47 kap. 6 a § i strafflagen. Gärningar som enligt 47 kap. i strafflagen är straffbara är vidare arbetarskyddsbrott, arbetstidsbrott, diskriminering i arbetslivet, kränkning av arbetstagarrepresentants rättigheter, kränkning av arbetstagares organisationsfrihet och arbetsförmedlingsbrott. Av de lagar som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över finns det straffbestämmelser i bl.a. arbetsavtalslagen, arbetstidslagen, semesterlagen och arbetarskyddslagen. Anmälan görs till polisen. Enligt den gällande bestämmelsen görs anmälan till allmänna åklagaren, men i praktiken har flera arbetarskyddsbyråer kommit överens med åklagaren om att anmälan kan göras direkt till polisen.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. motsvarar 24 § 2 mom. i tillsynslagen. Som ett tillägg föreslås att åklagaren skall vara skyldig att med avseende på åtalsprövningen inhämta ett utlåtande av arbetarskyddsmyndigheten. Utlåtandet skall inhämtas innan åklagaren fattar beslut om att väcka eller låta bli att väcka åtal. En motsvarande bestämmelse ingick i 50 § i den upphävda lagen om skydd i arbetet (299/1958). Ett utlåtande ökar betydelsen av arbetarskyddsmyndighetens sakkunskap i fråga om åklagarens prövning. Det allmänna målet för det föreslagna hörandet av

arbetarskyddsmyndigheten är att man skall ha tillräcklig sakkunskap om arbetarskyddet i alla skeden av förfarandet. Rätten att yttra sig vid den muntliga domstolsförhandlingen inbegriper en möjlighet att ställa frågor till parterna och vittnena. Arbetarskyddsmyndigheten skall opartiskt föra fram synpunkter som hänför sig till undersökningen av ärendet och till arbetarskyddet, både sådant som talar för och emot den åtalade.

Utanför det förfarande som föreslås i paragrafen lämnas i överensstämmelse med den gällande tillsynslagen sådant i utlänningslagen avsett anlitande av utländsk arbetskraft utan tillstånd som avses i 47 kap. 6 a § i strafflagen.

51 §. Straffbestämmelser. Det föreslås att paragrafen skall innehålla straffbestämmelser som till sina utgångspunkter motsvarar den gällande tillsynslagen. Paragrafens 1 mom. motsvarar i sak 25 § 1 mom. och paragrafens 2 mom. motsvarar i sak 26 § 1 mom.

En verksamhetsidkare, arbetsgivare eller representant för denne som försummat sin skyldighet att anmäla ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom enligt 48 § i lagförslaget skall för arbetarskyddsföreseelse dömas till böter. För försummelse av skyldigheten att göra anmälan om att privat arbetskraftsservice eller annan verksamhet inletts skall på motsvarande sätt dömas till straff. Om kränkning av en arbetarskyddsfullmäktigs rättigheter bestäms i 47 kap. 4 § i strafflagen. Förslaget motsvarar i tillämpliga delar 25 § 3 mom. i tillsynslagen.

9 kap. Särskilda bestämmelser

52 §. Handräckning. I paragrafen föreskrivs om den handräckning som polisen ger till arbetarskyddsmyndigheten. Handräckning kan begäras för all föreslagen tillsynsverksamhet, i det fall att handräckningen är nödvändig för genomförandet av tillsynen. Möjligheten till handräckning omfattar även anlitad sakkunnigverksamhet. Handräckning kan begäras även för verkställandet av tvångsmedel eller användningsförbud.

53 §. Framläggning. I paragrafen föreslås

en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 28 § i tillsynslagen om att lagen samt övriga arbetarskyddsuppgifter skall läggas fram på arbetsplatsen.

54 §. Tillsyn. I 1 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om tillsynen över bestämmelserna i 5 och 7 kap. Bestämmelsen gäller det förfarande i den föreslagna lagen som de som inte omfattas av arbetarskyddsmyndigheten är skyldiga att iaktta.

I 2 mom. föreslås att arbetarskyddsmyndigheterna skall utöva tillsyn över i denna lag avsett arbetarskyddssamarbete endast på de arbetsplatser där det inte har avtalats om samarbetet i enlighet med 23 § 1 och 2 mom. På en arbetsplats som organiserat sig iakttagas vid tillsynen över att avtalet följs och vid avgörandet av sådana oklarheter som föranleds av avtalet ett förfarande som man kommit överens om mellan parterna eller som föreskrivits genom någon annan lag än den som föreslås här.

10 kap. **Ikraftträdandebestämmelser**

55 §. I kraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Målet är att åtminstone 5 kap. om arbetarskyddssamarbete skall kunna tillämpas vid valet av samarbetspersoner för den mandatperiod som börjar den 1 januari 2006.

Tillsynslagen föreslås bli upphävd, dock så att dess 2 a och 20 a § förblir i kraft tills de upphävs särskilt. Samtidigt förblir förordningen om godkännande av kontrollorgan inom arbetarskyddet (18/2000) i kraft tills vidare. Bestämmelserna hänför sig till en utredning angående godkännande av och behörighetskrav för kontrollorgan som är under arbete i social- och hälsovårdsministeriet. Då tillsynslagen träder i kraft upphävs emellertid förordningen om tillsynen över arbetarskyddet och förordningen om tillsynen över arbetarskyddet beträffande personer, vilka icke står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande, vilka förordningar givits med stöd av tillsynslagen.

1.2. Lag om ändring av 12 § i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav

Enligt 12 § 1 mom. i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) utövar arbetarskyddsmyndigheterna tillsyn över efterlevnaden av lagen ”i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973)”. Hänvisningsbestämmelsen ändras så att den hänvisar till den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

1.3. Lag om ändring av 14 § i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

Enligt 14 § 5 mom. i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att de bestämmelser som det hänvisas till i lagen iakttagas, ”enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973)”. Hänvisningsbestämmelsen ändras så att den hänvisar till den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

1.4. Lag om ändring av 11 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice

Enligt 11 kap. 5 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) övervakas fullgörandet av ovan nämnda skyldighet att lämna upplysningar och iakttagandet av förbuden enligt 4 kap. 2 och 8 § av arbetarskyddsmyndigheterna, enligt vad som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973). Om skyldigheten att lämna uppgifter bestäms i 5 § 1 mom. Enligt momentet skall arbetskraftsmyndigheterna tillsammans med arbetarskyddsmyndigheterna för främjande av samarbetet med privat arbetskraftsservice följa utvecklingen av den privata

arbetskraftsservicen. I detta syfte skall av dem som tillhandahåller servicen eller av sammanslutningar som företräder dem regelbundet begäras sådana uppgifter om den privata arbetskraftsservicen som de som tillhandahåller privat arbetskraftsservice är skyldiga att lämna. I 4 kap. 2 § bestäms om förbud att ta ut avgifter för arbetsförmedling och i 8 § om tillämpning av lagen på privat arbetskraftsservice. I paragrafens 2 mom. bestäms att vid privat arbetskraftsservice skall iaktas de förbud mot att ta ut avgifter för arbetsförmedling som avses i 2 § samt den jämlikhet som avses i 2 kap. 3 § 1 mom., och minderårig arbetskraft får inte erbjudas för arbeten där anställning är förbjuden enligt lagen om unga arbetstagare (998/1993).

Arbetskyddsmyndigheten har inte utövat tillsyn över arbetskraftsmyndighetens verksamhet och avsikten är inte att den skall göra det, utan arbetskyddsmyndigheten skall utöva tillsyn över tillämpningen av lagen på sådana tillhandahållare av privat arbetskraftsservice som är oberoende av arbetskraftsmyndigheten. Därför föreslås att hänvisningsbestämmelsen i 11 kap. 5 § 2 mom. ändras så att den förutom till övervakningen av tillgången till uppgifter endast hänvisar till 4 kap. 8 §, där det bestäms om privat arbetskraftsservice och tillämpningen av lagen på den. Laghänvisningen i bestämmelsen ändras så att den hänvisar till den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Vid iakttagandet av bestämmelserna iaktas i tillämpliga delar de tillsynsåtgärder som där föreslås för arbetarskyddsmyndigheten. Utgångspunkten är meddelandet av ändamålsenliga anvisningar. Vid behov kan man använda sig av strängare åtgärder och åtalsanmälningar.

1.5. Lag om ändring av 64 d § i lagen om olycksfallsförsäkring

Enligt 64 d § 1 mom. 2 punkten i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) har Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund rätt att till Institutet för arbetshygien lämna ut ”i tredje meningen i 22 § 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om

sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973)” nämnda uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar. Hänvisningsbestämmelsen ändras så att den hänvisar till 46 § 2 mom. i den föreslagna lagen om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering, där det bestäms om dessa uppgifter.

1.6. Lag om ändring av 86 § i utlänningslagen

Enligt 86 § 4 mom. i utlänningslagen (301/2004) övervakar arbetskyddsmyndigheten att förpliktelseerna enligt 73 § 2 och 4 mom. uppfylls ”på det sätt som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973)”. Hänvisningsbestämmelsen ändras så att den hänvisar till den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

1.7. Lag om ändring av 11 § i lagen om likabehandling

Enligt 11 § 1 mom. i lagen om likabehandling (21/2004) övervakar arbetskyddsmyndigheterna att lagen följs ”på det sätt som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden”. Hänvisningsbestämmelsen ändras så att där hänvisas till den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

1.8. Lag om ändring av lagen om företagshälsovård

Hänvisningarna i 8 § 2 mom., 18 § 1 mom. 2 punkten och 24 § 2 och 3 mom. i lagen om företagshälsovård (1383/2001) till lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973) gällande behandlingen av företagshälsovårdens innehåll på arbetsplatsen, arbetskyddsmyndighetens tillsyn och lämnandet av uppgifter med tanke på tillsynen ändras så att de på motsvarande

sätt hänvisar till den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

1.9. Lag om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering

Institutet för arbetshygien för ett register över arbetsrelaterade sjukdomar. Registerföringen och registrets datainnehåll baserar sig på 22 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden. Enligt den är en läkare skyldig att anmäla misstankar om arbetsrelaterade sjukdomar till arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå som skall sända uppgifterna vidare till institutet för arbetshygien för införande i registret. Det föreslås att bestämmelsen om registerföring överförs till lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978). Det föreslås att registrets datainnehåll samtidigt skall preciseras. Inga ändringar görs i fråga om upprätthållandet av registret och förfarandet. Om en läkares skyldighet att till arbetarskyddsmyndigheten göra en anmälan om yrkessjukdomar eller andra sjukliga tillstånd som beror på arbetet och om arbetarskyddsmyndighetens skyldighet att leverera uppgifterna till det register över arbetsrelaterade sjukdomar som institutet för arbetshygien för, bestäms på samma sätt som för närvarande i 46 § i den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

Det föreslås att den nuvarande sista meningen i 2 a § 1 mom. i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering flyttas till slutet av 2 mom. som i kompletterad form blir ett nytt 3 mom. Det föreslås att ett nytt 2 a § 2 mom. tas in i lagen, där det på samma sätt som i 22 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden bestäms om registrets datainnehåll och om grunderna för registerföringen. I registret över arbetsrelaterade sjukdomar inför institutet för arbetshygien de uppgifter som institutet fått från arbetarskyddsmyndigheten: den

insjuknades namn, personbeteckning, kön, yrke samt dessutom uppgifter om arbetsgivaren och arbetsplatsen (arbetsgivare, bransch, arbetsplatsens ort) samt uppgifter om exponeringens art och längd (agenserna, dvs. upphoven till yrkessjukdomen, exponeringstiden per agens) samt uppgifter om sjukdomens art, konstaterandet av den, den olägenhet som sjukdomen orsakar och försäkringsanstaltens namn (diagnoserna, åldern vid insjuknandet, sjukledighetens längd, tidpunkten och platsen för konstaterandet av sjukdomen, invaliditetsgraden, försäkringsanstalten) samt det tekniska registreringsnumret, registreringsåret och källan för registreringen.

Om arbetarskyddsmyndighetens utlämnande av uppgifter bestäms i 46 § i den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Den bestämmelse om registrets datainnehåll som föreslagits i momentet motsvarar till utgångspunkterna den nämnda bestämmelsen. Dessutom omfattar den de uppgifter som fås från andra myndigheter än arbetarskyddsmyndigheterna.

Det föreslås att registrets datainnehåll preciseras i momentet till den del uppgifterna fås med stöd av 64 d § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och med stöd av 22 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981). Med stöd av dessa erhåller institutet för arbetshygien följande uppgifter för införande i registret över arbetsrelaterade sjukdomar: den insjuknades namn, personbeteckning, kön, yrke samt dessutom uppgifter om arbetsgivaren och arbetsplatsen (arbetsgivare, bransch, arbetsplatsens ort) samt uppgifter om exponeringens art och längd (agenserna, dvs. upphoven till yrkessjukdomen, exponeringstiden per agens) samt uppgifter om sjukdomens art, konstaterandet av den, den olägenhet som sjukdomen orsakar och försäkringsanstaltens ersättningsbeslut (diagnoserna, åldern vid insjuknandet, sjukledighetens längd, tidpunkten för konstaterandet av sjukdomen och antalet gånger sjukdomen har konstaterats, platsen där sjukdomen konstaterats, invaliditetsgraden,

invaliditetsklassen, försäkringsanstalten, registreringsnumret, beslutet om att ersättning skall betalas, ersättningslaget) samt uppgifter om dödsfall som föranletts av yrkessjukdom samt det tekniska registreringsnumret, registreringsåret och källan för registreringen.

Dessutom föreslås att i bestämmelsen skall ingå motsvarande hänvisningar som för närvarande till de ovan angivna bestämmelser på basis av vilka institutet för arbetshygien är berättigat att få uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar.

Institutets för arbetshygien föreslagna register över arbetsrelaterade sjukdomar motsvarar bättre än tidigare de skyldigheter som Internationella arbetsorganisationen ILO och Europeiska gemenskapen uppställt i fråga om registrering och anmälan av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.

1.10. Lag om upphävande av 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen

I 51 § 1 mom. i arbetarskyddslagen bestäms om skyldigheten för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten att ha hand om arbetsgivarnas samarbete i fråga om skötseln av de frågor som föreskrivs där. Enligt 2 mom. finns bestämmelser om inledandet av samarbete i situationer som avses i 1 mom. i 9 § 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden. I 9 § 2 mom. som det hänvisas till bestäms till denna del att huvudentreprenören eller en arbetsgivare i motsvarande ställning skall vidta lämpliga åtgärder i syfte att ordna samarbetet. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Till följd av detta och på grund av att bestämmelsen också i övrigt endast har varit informativ föreslås att den upphävs.

1.11. Lag om upphävande av 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen

Enligt 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen (39/1889) döms också den för

arbetsförmedlingsbrott som i strid med en arbetarskyddsmyndighets förbud fortsätter att hyra ut arbetskraft till utlandet eller offentligt annonsera om detta. Arbetarskyddsmyndighetens behörighet att meddela förbud baserar sig på 21 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden. I den föreslagna lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen ingår inte någon behörighet att meddela förbud. Därför föreslås att 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen upphävs.

1.12. Lag om upphävande av 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen

Social- och hälsovårdsministeriet kan med stöd av 3 § 2 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993) överföra tillsynen över någon riksomfattande bransch eller någon uppgift som en viss arbetarskyddsbyrå skött på ett eller flera arbetarskyddsdistrikts arbetarskyddsbyrå. Ministeriebeslutet skall enligt 3 mom., i enlighet med vad som bestäms i statsrådets förordning om ministeriernas och andra myndigheters föreskriftssamlingar (259/2000), utan dröjsmål publiceras i den föreskriftssamling som justitieministeriet med stöd av 1 § i lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000) svarar för.

Enligt momentet skall beslutet publiceras i den föreskriftssamling som justitieministeriet svarar för. Social- och hälsovårdsministeriet har emellertid en egen i 1 § i ovan nämnda lag avsedd föreskriftssamling. Det är ändamålsenligt att beslutet publiceras i denna föreskriftssamling och endast delges i det informationsnät som justitieministeriet upprätthåller. Det beslut som social- och hälsovårdsministeriet givit med stöd av 3 § 2 mom. i förvaltningslagen är en i 3 § i lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar avsedd förpliktande allmän regel som även utan en uttrycklig bestämmelse skall publiceras i ministeriets föreskriftssamling och på ovan angivet sätt införas i ett datanät så att det är gratis tillgängligt för allmänheten. Beslutet

gäller förutom arbetarskyddsmyndigheten även de övervakade arbetsplatserna och förpliktar de personer som åläggs av den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över. Om ministeriets behörighet att meddela beslut har därför uttryckligen föreskrivits i lag. Således kan 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen upphävas som obehövligt.

2. Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den centrala metoden för arbetsplatstillsynen är inspektioner på arbetsplatserna. Genom den föreslagna lagen bestäms förutom om vanliga arbetsplatsinspektioner även om inspektioner i utrymmen som omfattas den i 10 § i grundlagen avsedda hemfriden (skydd för privatlivet). Med stöd av 10 § 3 mom. i grundlagen kan dock genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Till de grundläggande fri- och rättigheterna hör enligt 7 § i grundlagen även allas rätt till liv och personlig frihet. Dessutom skall det allmänna enligt 18 § i grundlagen uttryckligen sörja för skyddet av arbetskraften. Dessa grundlagsbestämmelser berättigar således att genom lag bestämma om sådana nödvändiga tillsynsåtgärder inom arbetarskyddet som ingriper i hemfriden. Även i konvention nr 81 och ramdirektivet för arbetarskyddet förutsätts tillsyn och befogenheter för myndigheterna i fråga om allt arbete, utan undantag för arbete i hemmet. Eftersom bestämmelserna i grundlagen å ena sidan ålägger det allmänna att sörja för arbetarskyddet och internationella avtal och gemenskapslagstiftningen å andra sidan förutsätter det, kan de föreslagna

bestämmelserna anses vara nödvändiga för genomförandet av tillsynen i anslutning till arbetarskyddet och således stå i samklang med grundlagen.

Arbete som arbetarskyddsmyndighetens tillsyn inkluderar och som omfattas av hemfriden är bl.a. i 5 § i arbetarskyddslagen avsett arbete som en arbetstagare enligt avtal utför hemma eller på något annat ställe som han eller hon själv väljer, i arbetsgivarens hem eller på arbetsgivarens anvisning i någon annan persons hem eller under förhållanden i anslutning därtill. Det föreslås att inspektionsverksamheten genom en uttrycklig bestämmelse i 9 § utvidgas så att den berör hemfriden. Inspektion kan förrättas i utrymmen som omfattas av hemfriden om det finns grundad anledning att misstänka att arbetet eller arbetsförhållandena medför risk för arbetstagarens liv eller väsentlig olägenhet eller risk för hans eller hennes hälsa och tillsynen inte i tillräcklig mån kan genomföras utan inspektion. Detta förfarande tryggar skyddet av liv och personlig trygghet enligt 7 § i grundlagen samt den i 18 § i grundlagen föreskrivna skyldigheten för det allmänna att sörja för skyddet av arbetskraften.

Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om vissa tvångsmedel som står till arbetarskyddsmyndighetens förfogande. Med stöd av 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande skall vara exakt avgränsat.

Enligt lagen om arbetarskyddsförvaltning är det arbetarskyddsförvaltningens uppgift att under ledning av social- och hälsovårdsministeriet sköta den regionala handledningen av och tillsynen över arbetarskyddet. Arbetarskyddsförvaltningen skall enligt konventionen utföra sina inspektionsuppgifter oberoende av regeringsbyten och ovidkommande utomstående påverkningar. Om detta bestäms i lagens 2 § 2 mom.

De föreslagna tvångsmedlen ingår i den

gällande tillsynslagen. Användningsförbud och övriga administrativa tvångsmedel har tillämpats inom arbetarskyddsförvaltningen sedan ingången av 1974. Även i tillsynen över produktsäkerheten kan administrativa tvångsmedel användas, genom vilka man strävar efter att förhindra att produkter som strider mot kraven får tillträde till och förekommer på marknaden. I detaljmotiveringen till regeringen proposition om ändring av tillsynslagen (RP 113/1992 rd) konstateras att även om tvångsmedlen inte har definierats i gemenskapslagstiftningen, skall de enligt direktiven vara så effektiva att man vid behov skall kunna hindra att produkter som strider mot kraven släpps ut på marknaden. Den nationella marknadsövervakningen och åtgärder föranledda av denna har verkningar inom hela EES. Marknadsövervakningen skall vara nationellt koordinerad och åtgärderna i och resultaten av marknadsövervakningen vara öppna och alltså kunna tillämpas i de övriga staterna inom EES. Även i enlighet med 67 § i förvaltningslagen kan en myndighet förena ett förbud eller ett åläggande med hot eller tvångsmedel enligt vad som föreskrivs särskilt.

I lagförslaget 46 § ingår bestämmelserna i tillsynslagens nuvarande 22 § om läkares skyldighet att till arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå anmäla misstänkt yrkessjukdom eller arbetsrelaterad sjukdom. Arbetarskyddsbyrån sänder uppgifterna vidare till Institutet för arbetshygien för införande i registret över arbetsrelaterade sjukdomar. Enligt grundlagens 10 § utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Vid behandling av personuppgifter iakttas bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999). Tillsynslagens bestämmelser om Institutets för arbetshygien rätt att föra register över arbetsrelaterade sjukdomar och behandla personuppgifter i anslutning till dessa överförs till 2 och 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978), där de lämpar sig bättre.

Med stöd av vad som anförts ovan kan förslagen anses vara nödvändiga med tanke på tillsynen över arbetarskyddet och således överensstämma med grundlagen, varför lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

I AVDELNINGEN

Allmänna bestämmelser och myndighetstillsyn

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpning och syfte

I denna lag bestäms om förfarandet när arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om arbetarskydd samt om arbetarskyddssamarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsplatsen.

Vad som i 2 och 3 kap. bestäms om arbetsgivare och arbetsplats tillämpas i tillämpliga delar på övriga aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över.

Syftet med denna lag är att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna om arbetarskydd samt att med hjälp av myndighetstillsyn över arbetarskyddet samt samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetarskyddsmyndighet* den arbetarskyddsbyrå i arbetarskyddsdistriktet

som verkar som en distriktsmyndighet som är underställd social- och hälsovårdsministeriet (*ministeriet*); enligt 4 kap. angående tillsynen över produktsäkerheten och det förfarande som ansluter därtill är även ministeriet arbetarskyddsmyndighet,

2) *inspektör* den som står i tjänsteförhållande till arbetarskyddsmyndigheten, med befogenhet att utföra i denna lag avsedda tillsyns- och inspektionsuppgifter, samt

3) *produkt* maskin, redskap, personlig skyddsutrustning eller någon annan teknisk anordning eller något annat tekniskt föremål samt kemikalie eller en sådan anordning eller ett sådant föremål som innehåller kemikalie.

2 kap.

Arbetarskyddsmyndighetens och inspektörens befogenheter och skyldigheter

3 §

Tillsyn

Arbetarskyddsmyndigheten inspekterar arbetsplatser och andra tillsynsobjekt samt vidtar andra åtgärder som förutsätts i lagstiftningen. Vid verkställandet av tillsynen skall arbetarskyddsmyndigheten främja samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare.

På arbetarskyddsmyndighetens tillsynsverksamhet tillämpas förvaltningslagen (434/ 2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), om inte något annat bestäms

nedan. Om arbetarskyddsförvaltningen och om arbetarskyddsmyndighetens övriga uppgifter bestäms särskilt.

4 §

Rätt att erhålla upplysningar och förrätta inspektioner

För verkställande av tillsynen har arbetarskyddsmyndigheten och inspektören rätt att i den omfattning som tillsynen förutsätter

1) få tillträde till platser där arbete utförs eller där det finns motiverat skäl att förmoda att arbete utförs, till övriga utrymmen som arbetsgivaren, enligt de lagar som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn, är skyldig att överlåta i arbetstagarnas användning samt till platser där produkter som är avsedda att släppas ut på marknaden eller överlåtas för att användas, tillverkas, förvaras eller förevisas,

2) av arbetsgivaren till påseende få de handlingar som denne, enligt de föreskrifter som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn, skall göra upp eller förvara samt att av arbetsgivaren få övrig utredning över sådant som arbetsgivaren i enlighet med de föreskrifter som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn skall göra upp, förvara eller inneha i någon annan än skriftlig form,

3) samtala med personer som arbetar på en ovan i 1 punkten avsedd plats, eller med andra som befinner sig där, antingen på tumanhand eller i närvaro av vittnen, och att av dem få för uppdraget nödvändiga uppgifter samt sådana handlingar som förutsätts av dem i de bestämmelser som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn,

4) av arbetsgivaren få redogörelse även för andra än i 2 punkten avsedda av arbetsgivaren gjorda utredningar som hänför sig till arbetet, arbetsmiljön eller arbetsklimatet och som påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa samt för andra väsentliga planer som påverkar arbetsplatsens konstruktioner, arbets- och

produktionsmetoder samt arbetstagarnas säkerhet och hälsa i övrigt,

5) av arbetsgivaren till påseende få det mellan arbetsgivaren och den som producerar företagshälsovårdstjänster ingångna avtalet om ordnande av företagshälsovård eller arbetsgivarens beskrivning av företagshälsovård som han själv har ordnat och verksamhetsplanen för företagshälsovården samt arbetsplatsutredningen och någon annan för tillsynen nödvändig redogörelse för företagshälsovårdens verksamhet,

6) efter att därom ha meddelat arbetsgivaren med tanke på en särskild utredning eller undersökning ta prov av en råvara eller ett material som används på arbetsplatsen eller av en produkt som tillverkas där eller används där; för provet skall betalas ersättning enligt gängse pris, om dess värde inte är ringa,

7) på arbetsplatsen utföra arbetshygieniska mätningar och med arbetsgivarens tillstånd eller av en med beaktande av tillsynen grundad anledning fotografera där,

8) av arbetsgivaren för tillsynen få också andra nödvändiga uppgifter samt kopior av de handlingar som nämns i denna paragraf.

På begäran skall inspektören med hjälp av ett av arbetarskyddsmyndigheten utfärdat intyg visa att han eller hon har befogenhet att förrätta inspektionen.

5 §

Förrättande av arbetarskyddsinspektion

Arbetarskyddsinspektioner skall förrättas så ofta och så effektivt som det med tanke på en effektiv tillsyn är nödvändigt.

Sådana arbetsplatser där väsentlig risk för liv eller hälsa föreligger skall övervakas särskilt effektivt. Vid behov skall inspektioner förrättas vid alla de tider på dygnet då arbete utförs.

En inspektion eller någon annan sådan tillsynsåtgärd som är nödvändig för att utreda saken skall utan dröjsmål genomföras då en anmälan har lämnats till arbetarskyddsmyndigheten vid misstanke om att man på arbetsplatsen brutit mot de bestämmelser som omfattas av

arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn eller då arbetsgivaren, arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddskommissionen eller motsvarande samarbetsorgan begär det, om uppgifterna i begäran eller anmälan ger anledning därtill.

begränsa antalet personer som deltar i inspektionen eller föreslå att antalet deltagare utökas.

6 §

Undersökning av olycksfall

Då arbetarskyddsmyndigheten fått kännedom om ett i 46 § avsett olycksfall i arbetet skall undersökning av olycksfallet förrättas i brådskande ordning. Utredningen skall klarlägga händelseförloppet och orsakerna till olycksfallet i arbetet samt möjligheterna att förhindra att liknande olycksfall inträffar på nytt.

7 §

Anmälan om och närvaro vid inspektion

Arbetsgivaren skall på förhand underrättas om en inspektion och tidpunkten för den, om inte något annat följer av 8 §. Angående inspektionen skall arbetsgivaren underrätta arbetarskyddsfullmäktigen eller, om någon arbetarskyddsfullmäktige inte finns, på lämpligt sätt ge information på arbetsplatsen.

Arbetsgivaren skall i mån av möjlighet se till att arbetarskyddsfullmäktigen är närvarande vid inspektionen. Om arbetarskyddsfullmäktigen inte är närvarande vid inspektionen skall arbetsgivaren för inspektören uppge orsaken till frånvaron.

Arbetsgivaren och dennes företrädare, arbetarskyddsfullmäktigen och övriga arbetstagare som saken gäller har rätt att vara närvarande vid inspektionen samt att under inspektionen framföra sin uppfattning och ställa frågor samt få information om inspektionen och om de fortsatta åtgärderna i anslutning till den. På begäran skall inspektören samtala på tumanhand med dessa personer antingen på arbetsplatsen eller vid behov på någon annan plats angående sådana frågor som gäller dem och som är föremål för tillsynen. I de fall då inspektionens art eller omfattning förutsätter det, kan inspektören

8 §

Oanmäld inspektion

En inspektion kan i de fall då detta är nödvändigt med tanke på tillsynen förrättas utan förhandsanmälan enligt 7 § 1 mom. Inspektören skall då vid ankomsten till arbetsplatsen i mån av möjlighet underrätta arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen om saken, eller, om någon arbetarskyddsfullmäktig inte finns, på lämpligt sätt ge information på arbetsplatsen.

Inspektionen kan påbörjas utan anmälan enligt 1 mom. om att en inspektör anländer till arbetsplatsen i fall anmälan kan äventyra uppnåendet av målen för inspektionen. I så fall skall inspektören senast då inspektionen avslutas om möjligt underrätta arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen om inspektionen och samtidigt ge dessa tillfälle att framföra sina uppfattningar med anledning av de omständigheter som är föremål för inspektionen och de iakttagelser som gjorts vid inspektionen. Har inspektören inte träffat dessa personer under inspektionen eller då inspektionen slutförts skall de på lämpligt sätt underrättas om inspektionen.

9 §

Inspektion i utrymmen som omfattas av hemfriden

I utrymmen som omfattas av hemfriden kan en inspektion, förutom på invånarens egen begäran, förrättas om det finns grundad anledning att misstänka att arbetet eller arbetsförhållandena i ett sådant utrymme medför risker för arbetstagarens liv eller väsentliga olägenheter eller risker för hans eller hennes hälsa och tillsynen inte kan genomföras i tillräcklig utsträckning på något annat sätt.

10 §

Hemlighållande av uppgifter om anmälare

Har till arbetarskyddsmyndigheten gjorts anmälan om bristfälligheter eller missförhållanden i fråga om säkerheten eller hälsan på en arbetsplats eller om annat misstänkt brott mot de bestämmelser som omfattas av tillsynen, skall anmälares identitet och det faktum att tillsynsåtgärden vidtagits till följd av anmälan hemlighållas. Anmälares identitet får dock yppas om det är nödvändigt med tanke på tillsynen och anmälares har gett sitt samtycke därtill.

Ovan i 1 mom. avsedda uppgifter kan utan anmälares samtycke ges till åklagar- eller polismyndigheterna för utredning av brott.

11 §

Inspektionsberättelse

Inspektören skall utan dröjsmål göra upp en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Av inspektionsberättelsen skall framgå inspektionens förlopp och inspektörens viktigaste iakttagelser. Dessutom skall den innehålla i 13 § avsedda anvisningar och uppmaningar samt en redogörelse för betydelsen av dessa anvisningar och uppmaningar och om eventuella fortsatta åtgärder. En uppmaning kan även ges i en separat handling.

Inspektören kan vid behov i inspektionsberättelsen eller på något annat sätt ge råd som innehåller rekommendationer i syfte att främja arbetarskyddet.

Inspektionsberättelsen skall delges arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen. Om det inte finns någon arbetarskyddsfullmäktig på arbetsplatsen, skall arbetsgivaren på lämpligt sätt delge inspektionsberättelsen på arbetsplatsen.

12 §

Anlitande av sakkunniga

Arbetarskyddsmyndigheten kan anlita en utomstående sakkunnig för att utreda en med tanke på tillsynen betydelsefull

omständighet. Den sakkunnige har i 4 § avsedda rättigheter i den omfattning som utredningen förutsätter och enligt vad som anges i den individualiserade fullmakt som arbetarskyddsmyndigheten utfärdat för den sakkunnige för varje enskilt fall. Den sakkunnige har dock inte rätt att utföra sitt uppdrag på ett i 9 § avsett ställe förutom tillsammans med en inspektör.

Arbetarskyddsmyndigheten skall på lämpligt sätt delge arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen de viktigaste iakttagelserna som den sakkunnige gjort. Finns inte någon arbetarskyddsfullmäktig, skall arbetsgivaren på arbetsplatsen på lämpligt sätt delge de viktigaste iakttagelserna.

Vad som i förvaltningslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet bestäms om myndigheter gäller även sakkunniga när de biträder arbetarskyddsmyndigheten.

3 kap.

Utövande av befogenheter

13 §

Meddelande av anvisningar och uppmaningar

Om arbetsgivaren inte iakttar de skyldigheter som gäller arbetsgivaren enligt de bestämmelser som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn, skall inspektören ge arbetsgivaren en skriftlig anvisning om att undanröja eller rätta till de förhållanden som strider mot bestämmelserna.

Om de risker eller olägenheter som följer av förhållanden som strider mot bestämmelserna är större än obetydliga i de fall som avses i 3 mom., skall inspektören i stället för en anvisning ge en skriftlig uppmaning att undanröja eller rätta till de förhållanden som strider mot bestämmelserna. Om arbetsgivaren inte iakttar den i 1 mom. avsedda anvisningen kan inspektören likaså ge en skriftlig uppmaning.

En uppmaning kan meddelas angående

1) en omständighet som hänför sig till arbetsmiljön och arbetsklimatet och som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa,

2) arbetstids- eller semesterbokföring eller annan bokföringsskyldighet,

3) utgivande av i arbetsavtalslagen eller i annan lag som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn avsedd löneuträkning eller där avsett arbetsintyg,

4) ordnande av företagshälsovård,

5) övervakning av privat arbetskraftsservice, eller

6) skyldigheter enligt denna lag.

I anvisningar och uppmaningar skall de tillämpliga bestämmelserna samt de brister som observerats i iakttagandet av dem specificeras. I uppmaningen skall dessutom anges den tidsfrist inom vilken arbetsgivaren skall se till att förhållandena motsvarar bestämmelserna, om detta inte genast är möjligt.

14 §

Förande av ärenden till arbetarskyddsmyndigheten

Inspektören skall kontrollera huruvida arbetsgivaren har iakttagit den i 13 § 2 mom. avsedda uppmaningen inom utsatt tid. Har nödvändiga åtgärder inte vidtagits, skall inspektören utan dröjsmål föra ärendet till arbetarskyddsmyndigheten.

Observerar inspektören att anvisningen eller uppmaningen uppenbarligen inte leder till att de förhållanden som strider mot bestämmelserna rättas till eller undanröjs, eller tål saken inte dröjsmål, kan inspektören föra ärendet till arbetarskyddsmyndigheten utan att ge anvisningar eller uppmaningar.

15 §

Arbetarskyddsmyndighetens beslut

Arbetarskyddsmyndigheten kan ålägga arbetsgivaren att inom den tidsfrist som myndigheten förelagt rätta till eller undanröja förhållanden som strider mot bestämmelserna. Då tidsfristen föreläggas skall den tidigare tidsfrist som utsatts i

uppmaningen beaktas.

Arbetskyddsmyndigheten kan förena en skyldighet som ålagts i ett beslut enligt 1 mom. med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande i enlighet med viteslagen (1113/1990).

Arbetskyddsmyndigheten kan i sitt beslut bestämma att beslutet skall följas trots att ändring har sökts.

16 §

Användningsförbud och temporärt användningsförbud

Om en brist eller ett missförhållande på arbetsplatsen medför fara för arbetstagarnas liv eller hälsa, kan arbetskyddsmyndigheten förbjuda användningen av sådana maskiner, arbetsredskap eller andra tekniska anordningar, produkter eller arbetsmetoder eller att sådant arbete fortgår som medför en risk tills de lagstridiga förhållandena har rättats till eller undanröjts. Arbetskyddsmyndigheten kan förena ovan nämnda användningsförbud med vite i enlighet med viteslagen.

En inspektör kan genast meddela ett i 1 mom. avsett temporärt användningsförbud om det finns en omedelbar risk för liv eller hälsa. Ett temporärt användningsförbud skall iakttas genast. Inspektören skall utan dröjsmål föra ärendet till arbetskyddsmyndigheten.

17 §

Behandling av ärenden

Innan beslut fattas skall arbetskyddsmyndigheten, utöver vad som i förvaltningslagen bestäms om hörande av part, ge arbetskyddsfullmäktigen tillfälle att bli hörd. Beslutet skall också avgiftsfritt delges arbetskyddsfullmäktigen. Ett ärende enligt 15 och 16 § skall behandlas i brådskande ordning.

4 kap.

Tillsyn över produktsäkerheten

18 §

Förbud mot överlåtelse av produkter

Har arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrå vid tillsynen observerat att en produkt som är avsedd för marknaden eller att användas inte överensstämmer med kraven eller i övrigt är ägnad att medföra risk för människor eller egendom, skall arbetskyddsbyrån till behövliga delar överföra ärendet till ministeriet.

Ministeriet kan förbjuda att en produkt släpps ut på marknaden eller överläts för att användas innan den uppfyller kraven. I stället för förbud kan ministeriet utfärda begränsningar eller ställa villkor för att en produkt skall få släppas ut på marknaden eller överlätas för att användas. Om det finns grundad anledning att misstänka att en produkt inte överensstämmer med kraven, kan ministeriet förbjuda att produkten släpps ut på marknaden eller överläts för att användas tills det konstaterats att produkten överensstämmer med kraven.

Trots att en produkt har släppts ut på marknaden eller överlåtits för användas på behörigt sätt, kan ministeriet meddela ett förbud enligt 2 mom. eller uppställa begränsningar eller villkor för att produkten skall få släppas ut på marknaden eller överlätas för att användas, om produkten är ägnad att äventyra säkerheten för människor eller egendom.

Kan en produkt då den tagits i bruk medföra omedelbar risk för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa, kan inspektören temporärt meddela ett i 2 eller 3 mom. avsett förbud. Inspektören skall överföra ärendet till arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrå som för ärendet till ministeriet. Inspektören, arbetskyddsbyrån och ministeriet skall behandla ärendet i brådskande ordning.

19 §

Återkallande från marknaden och tagande ur bruk

Ministeriet kan genom ett beslut enligt 18 § ålägga en tillverkare, importör eller försäljare

av en produkt eller någon annan som släppt ut produkten på marknaden eller överlåtit den för att användas att återkalla produkten från marknaden, eller om produkten överlåtit för att användas, att vidta nödvändiga åtgärder för att ta den ur bruk.

20 §

Information och effektmedel

Ministeriet kan genom ett beslut enligt 18 eller 19 § ålägga en skyldighet att på lämpligt sätt ge information om de åtgärder som beslutet förutsätter samt om produktinnehavarens rättigheter.

Ministeriet kan förena den skyldighet som ålagts genom ett beslut enligt detta kapitel med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande i enlighet med viteslagen.

Ministeriet skall informera Europeiska gemenskapernas kommission och vid behov de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen om ett beslut enligt 18 § 2 mom. i enlighet med bestämmelserna om anmälan i gemenskapsrätten eller någon annanstans.

21 §

Undersökning av produkter och ersättande av kostnader

Ministeriet har rätt att undersöka en produkt som innehas av en person avsedd i 19 §, om detta är nödvändigt med tanke på den i 18 § avsedda tillsynen. På yrkande av produktinnehavaren skall produkten ersättas enligt gängse pris, om det inte visar sig att produkten inte överensstämmer med kraven.

Står produkten i strid med kraven kan ministeriet ålägga den som släppt ut produkten på marknaden eller överlåtit den för att användas att ersätta de rimliga kostnader som undersökningen eller testningen av produkten orsakat staten. Kostnaderna får utan särskild dom indrivnas så som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

II AVDELNINGEN

Arbetskyddssamarbete

5 kap.

Arbetskyddssamarbete på arbetsplatsen

22 §

Målen för och genomförandet av samarbetet

Målet för samarbete enligt detta kapitel är att främja växelverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare och att göra det möjligt för arbetstagarna att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller säkerheten och hälsan på arbetsplatsen.

23 §

Rätt att ingå avtal

Genom ett skriftligt avtal, där arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar är parter, kan man komma överens om att ordna det samarbete som avses i detta kapitel på något annat sätt.

Vad som i 1 mom. bestäms om arbetsgivarnas riksomfattande föreningar tillämpas på motsvarande sätt på de statliga förhandlingsmyndigheterna eller andra statliga avtalsmyndigheter, kommunala arbetsmarknadsverket, den evangelisk-lutherska kyrkans avtalsdelegation och det ortodoxa kyrkosamfundet, Finlands Bank samt Ålands landskapsregering och kommunala avtalsdelegationen i landskapet Åland.

Arbetsgivaren och arbetskyddsfullmäktigen eller en av personalen bemyndigad representant, eller om en sådan inte har utsetts, personalen eller en personalgrupp kan komma överens om att ordna samarbetet på ett sätt som är anpassat till arbetsplatsens förhållanden och som för arbetstagarna tryggar möjligheter som motsvarar de som föreskrivs i detta kapitel att inom ramen för samarbetet delta i behandlingen av arbetskyddsfrågor. Avtalet gäller tills vidare och kan sägas upp så att det upphör att gälla två månader efter

uppsägningen. Avtalet binder de arbetstagare som den representant för arbetstagarna som ingick avtalet skall anses företräda. Arbetsgivaren skall på arbetsplatsen på lämpligt sätt skriftligen informera om det tillämpade avtalet och om dess innehåll.

24 §

Begränsningar i rätten att ingå avtal

Genom ett i 23 § avsett avtal kan de i 32, 36 och 37 § avsedda rättigheterna inte begränsas. De i 33 §, 34 § 1 och 3 mom. samt 35 § föreskrivna rättigheterna kan inte slopas genom avtal.

Genom ett i 23 § 3 mom. avsett avtal kan de i 29 §, 33 § 1 mom., 34 §, 35 §, 40 § och 41 § föreskrivna rättigheterna inte begränsas.

25 §

Arbetsplats

I detta kapitel avses med arbetsplats en med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt antalet arbetstagare på verksamhetsstället eller i verksamhetsenheten och med tanke på regionen och verksamheten ändamålsenlig helhet som bildas av ett eller flera verksamhetsställen eller verksamhetsenheter.

26 §

Ärenden som omfattas av samarbetet

Utöver vad som annars föreskrivs omfattar samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare, med beaktande av förhållandena i arbetet och på arbetsplatsen, bland annat

1) sådant som direkt påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa samt förändringar i fråga om dessa,

2) principerna för hur risker och olägenheter på arbetsplatsen utreds och det sätt på vilket utredningen görs samt omständigheter som framkommit i sådana utredningar som avses ovan och i företagshälsovårdens arbetsplatsutredningar

och som allmänt påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa,

3) sådana utvecklingsmål och utvecklingsprogram som hänför sig till den verksamhet som avser att upprätthålla arbetsförmågan samt andra utvecklingsmål och utvecklingsprogram som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa,

4) frågor som påverkar arbetstagarnas säkerhet, hälsa och arbetsförmåga och som hänför sig till organiseringen och dimensioneringen av arbetet samt väsentliga förändringar i fråga om dessa,

5) behovet och ordnandet av sådan undervisning, handledning och introduktion för arbetstagare som avses i lagar som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn,

6) statistiska uppgifter och andra sådana uppgifter om uppföljning av säkerheten och hälsan i arbetet som hänför sig till arbetet, arbetsmiljön och arbetsklimatet,

7) uppföljning av genomförandet och verkningarna av de ärenden som avses ovan i 1—6 punkten.

Med beaktande av målen för samarbetet skall de ärenden som avses ovan i 1—7 punkten behandlas i tillräckligt god tid med tanke på tidtabellen för beredningen och genomförandet av dem.

27 §

Behandling av samarbetsärenden

De frågor som enligt 26 § 1 mom. 1 punkten omfattas av samarbetet behandlas mellan arbetsgivaren eller en förman som företräder arbetsgivaren och arbetstagaren. En arbetarskyddsfullmäktig som representerar arbetstagaren har rätt att delta i behandlingen av en fråga på begäran av en arbetstagare och vid behov även annars. Ärenden enligt 26 § 1 mom. 1 punkten som är vitt omfattande och gäller arbetsplatsen i allmänhet samt övriga i 26 § avsedda ärenden behandlas av den i 38 § avsedda arbetarskyddscommissionen. En medlem i arbetarskyddscommissionen har rätt att lägga fram förslag till ärenden som skall tas upp i arbetarskyddscommissionen och även annars lägga fram förslag i syfte att utveckla samarbetet och få motiverad

respons på förslagen.

Finns det inte någon arbetarskyddscommission på arbetsplatsen behandlas de ärenden som avses i 26 § 2—7 punkten mellan arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen. Om det varken finns någon arbetarskyddscommission eller arbetarskyddsfullmäktig på arbetsplatsen, behandlas i 26 § avsedda ärenden i tillämpliga delar i enlighet med 3 kap. i arbetarskyddslagen (738/2002). Om samarbete i fråga om företagshälsovården bestäms särskilt.

Har för arbetsplatsen valts en förtroendeman eller en förbindelseman på basis av ett kollektivavtal eller ett förtroendeombud enligt 13 kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001), företräder arbetarskyddsfullmäktigen arbetstagarna endast i angelägenheter som gäller säkerhet och hälsa i arbetet. En och samma person kan utses till förtroendeman eller förbindelseman eller till förtroendeombud och arbetarskyddsfullmäktige.

28 §

Samarbetsperson som företräder arbetsgivaren

Arbetsgivaren skall utse en företrädare, (*arbetarskyddschef*), för i detta kapitel avsett samarbete, om arbetsgivaren inte själv sköter denna uppgift. Arbetarskyddschefens uppgift är att bistå arbetsgivaren och förmännen i uppgifter som hänför sig till anskaffning av sakkunskap om arbetarskydd samt till samarbetet mellan arbetstagarna och arbetarskyddsmyndigheterna. Arbetarskyddschefen skall för detta ändamål på arbetsplatsen vidta nödvändiga åtgärder för att ordna och upprätthålla samarbetet mellan arbetsgivarna och arbetstagarna samt verka för utvecklande av arbetarskyddssamarbetet.

Arbetarskyddschefen skall med hänsyn till arbetsplatsens och arbetets karaktär samt arbetsplatsens storlek vara tillräckligt kompetent och ha tillräckligt god förtrogenhet med arbetarskyddsbestämmelserna och förhållandena på arbetsplatsen samt i övrigt

ha de förutsättningar som behövs för att kunna behandla de frågor som avses i 26 § samt ordna samarbetet.

29 §

Arbetskyddsfullmäktig och vicefullmäktige

På en arbetsplats där regelbundet minst tio arbetstagare arbetar skall arbetstagarna bland sig utse en arbetskyddsfullmäktig och två vicefullmäktige till sina företrädare i det samarbete som avses i detta kapitel samt för kontakterna till arbetskyddsmyndigheterna. Även på andra arbetsplatser kan arbetstagarna bland sig utse ovan avsedda fullmäktige. Arbetstagare i funktionärsställning på en arbetsplats har rätt att bland sig utse en arbetskyddsfullmäktig och två vicefullmäktige till företrädare för sig.

Om arbetskyddsfullmäktigens arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller något annat offentligrättsligt anställningsförhållande upphör eller om han eller hon lämnar uppdraget som arbetskyddsfullmäktig under mandatperioden träder vicefullmäktigen i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden. Den vicefullmäktig som träder i arbetskyddsfullmäktigens ställe har samma ställning som arbetskyddsfullmäktigen.

Kan arbetskyddsfullmäktigen på grund av ett tillfälligt hinder inte sköta sina uppgifter, sköter en vicefullmäktig de av arbetskyddsfullmäktigens nödvändiga uppgifter som inte kan vänta tills arbetskyddsfullmäktigens hinder upphör. Vicefullmäktigen har då samma rätt som arbetskyddsfullmäktigen att få de uppgifter och använda den tid som skötseln av ifrågavarande uppdrag kräver och till ersättning för inkomstbortfall samt rätt att avbryta farligt arbete i enlighet med 36 §.

Medan arbetskyddsfullmäktigen är förhindrad skall hans eller hennes uppgifter skötas av den vicefullmäktig som vid valet av vicefullmäktige har fått flest röster, om inte något annat överenskomms i enlighet med 23 §.

30 §

Val av arbetskyddsfullmäktig och vicefullmäktige

Arbetskyddsfullmäktig och vicefullmäktige skall i ett av arbetstagarna anordnat val väljas för en mandatperiod på två kalenderår, om inte något annat avtalas om mandatperiodens längd i enlighet med 23 §. Om plats och tid för valet skall avtalas på förhand med arbetsgivaren. Valet skall ordnas så att alla arbetstagare på arbetsplatsen kan delta i det och så att det inte i onödan stör verksamheten på arbetsplatsen.

Vid behov skall arbetsgivaren på arbetsplatsen informera om arbetstagarnas rätt att välja en arbetskyddsfullmäktig. För anordnande av val skall arbetsgivaren tillhandahålla arbetstagarna en förteckning över arbetstagarna på arbetsplatsen och vid behov en särskild förteckning över arbetstagarna i funktionärsställning samt kostnadsfritt till arbetstagarnas förfogande ställa sådana utrymmen som arbetsgivaren förfogar över. Arbetsgivaren får inte förhindra eller försvåra anordnandet av val.

Valförrättarna skall omedelbart skriftligen underrätta arbetsgivaren om resultatet av valet av arbetskyddsfullmäktig och vicefullmäktige.

Om det förekommer ovisshet på arbetsplatsen i fråga om förrättandet av val av arbetskyddsfullmäktig, skall inspektören ge arbetstagarna nödvändiga anvisningar. Om det på en arbetsplats där en arbetskyddsfullmäktig skall väljas enligt 29 § inte har förrättats något val, skall inspektören vidta åtgärder för anordnandet av val.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om tidpunkten för valet av arbetskyddsfullmäktig och vicefullmäktige, valbarhet, kandidatnominering, röstningsförfarande och andra omständigheter gällande anordnandet av val.

31 §

Arbetskyddsfullmäktigens uppgifter

Arbetskyddsfullmäktigen företräder arbetstagarna på arbetsplatsen vid behandlingen av ärenden enligt 26 § i samarbete med arbetsgivaren och i förhållande till arbetskyddsmyndigheterna. Dessutom skall arbetskyddsfullmäktigen på eget initiativ sätta sig in i sådant som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa och som hänför sig till arbetsmiljön på arbetsplatsen och arbetsklimatet samt sätta sig in i arbetskyddsbestämmelserna. Likaså skall arbetskyddsfullmäktigen delta i inspektioner rörande arbetarskyddet och i undersökningar som utförs av en sakkunnig i det fall att arbetskyddsfullmäktigen eller arbetskyddsmyndigheten anser detta vara nödvändigt. Arbetskyddsfullmäktigen skall också göra de arbetstagare han eller hon företräder uppmärksamma på faktorer som främjar säkerhet och hälsa i arbetet.

32 §

Arbetskyddsfullmäktigens rätt att få uppgifter

Arbetskyddsfullmäktigen har rätt att av arbetsgivaren till påseende få handlingar och förteckningar vilka arbetsgivaren skall föra i enlighet med bestämmelserna om arbetarskyddet. Arbetskyddsfullmäktigen har även rätt att ta del av sådana handlingar som arbetsgivaren har rörande säkerhet och hälsa i arbetet och som hänför sig till arbetsmiljön och arbetsklimatet. Dessutom har arbetskyddsfullmäktigen även i övrigt rätt att av arbetsgivaren få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av arbetskyddsfullmäktigens samarbetsuppgifter.

Arbetskyddsfullmäktigen har likaså rätt att av arbetsgivaren till påseende få ett mellan arbetsgivaren och den som producerar företagshälsovårdstjänster ingånget avtal om ordnande av företagshälsovård eller arbetsgivarens beskrivning av företagshälsovård som han själv har ordnat samt verksamhetsplanen för företagshälsovården. Om utlåtande av arbetskyddsfullmäktigen angående ansökan om ersättande av kostnaderna för företagshälsovård föreskrivs särskilt.

Arbetskyddsfullmäktigen har rätt att i den omfattning som hans eller hennes samarbetsuppgifter förutsätter få kopior av de handlingar som nämns i 1 och 2 mom.

33 §

Rätt till utbildning för arbetskyddsfullmäktig och vicefullmäktig

Arbetsgivaren skall se till att arbetskyddsfullmäktigen och vicefullmäktigen har möjlighet att för skötseln av sina samarbetsuppgifter få ändamålsenlig utbildning om de bestämmelser och anvisningar som gäller arbetarskyddet samt om andra frågor som hänför sig till skötseln av dessa uppgifter, med beaktande av deras erfarenhet och tidigare utbildning i arbetskyddsfrågor. Arbetsgivaren och arbetskyddsfullmäktigen samt vicefullmäktig skall ta upp behovet av utbildning samt arrangemangen kring detta inom två månader från valet. Utbildningen får inte medföra kostnader eller inkomstbortfall för arbetskyddsfullmäktigen eller vicefullmäktigen.

Utbildningen skall ske på arbetstid om inte något annat överenskomms i enlighet med vad som föreskrivs i 23 §.

34 §

Arbetskyddsfullmäktigens tidsanvändning

Arbetsgivaren skall för skötseln av de uppgifter som anges i 31 § befria arbetskyddsfullmäktigen från dennes regelbundna arbetsuppgifter för en sådan skälig tid som denne behöver för skötseln av arbetskyddsfullmäktigens uppgifter, om inte ett giltigt skäl tillfälligt förhindrar en sådan befrielse. Vid bestämmandet av den tid som behövs för skötseln av arbetskyddsfullmäktigens uppgifter skall hänsyn tas till antalet arbetstagare som han eller hon företräder, arbetsplatsens regionala omfattning, antalet arbetsställen och det utförda arbetets art, faktorer som är beroende av arbetsarrangemangen och som påverkar arbetskyddsfullmäktigens arbetsmängd

samt övriga i arbetarskyddslagen avsedda olägenheter, risker och belastningar som påverkar arbetstagarnas säkerhet samt fysiska och psykiska hälsa.

Om inte något annat har bestämts om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning enligt 23 § 1 mom. skall arbetsgivaren på en arbetsplats där minst 10 arbetstagare regelbundet arbetar, med beaktande av de faktorer som avses i 1 mom. för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter befria arbetarskyddsfullmäktigen från dennes regelbundna arbetsuppgifter för minst fyra timmar under respektive period av fyra på varandra följande kalenderveckor, om inte den avsevärda olägenhet som en sådan befrielse orsakar för produktionen eller arbetsgivarens verksamhet temporärt är ett hinder för befrielsen. Vad som föreskrivs ovan i detta moment gäller en arbetarskyddsfullmäktig som valts av den grupp arbetstagare eller arbetstagare i funktionsställning beträffande vilken grupp gäller att de olägenheter eller risker som arbetet medför för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa är större än de olägenheter eller risker som arbetet medför för arbetstagarna i den andra gruppen.

Då arbetarskyddsfullmäktigens regelbundna arbetsuppgifter förutsätter det skall den i 1 mom. avsedda befrielsen beaktas i arbetsarrangemangen. Arbetarskyddsfullmäktigen skall i övrigt fullgöra de skyldigheter som arbetsavtalsförhållandet eller tjänsteförhållandet eller något annat anställningsförhållande ger upphov till.

35 §

Ersättning för arbetarskyddsfullmäktigens inkomstbortfall

Arbetsgivaren skall ersätta arbetarskyddsfullmäktigen för det inkomstbortfall som skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter under arbetstid förorsakar honom eller henne. Ersättningen räknas ut enligt vad arbetarskyddsfullmäktigen hade förtjänat i sitt ordinarie arbete under den tid han eller hon skötte arbetarskyddsfullmäktigens

uppgifter.

Arbetsgivaren skall betala en skälig ersättning för utförandet av arbetarskyddsfullmäktigens nödvändiga uppgifter som arbetarskyddsfullmäktigen utfört utom arbetstid och har underrättat arbetsgivaren om.

36 §

Arbetarskyddsfullmäktigens rätt att avbryta farligt arbete

Om ett arbete medför omedelbar och allvarlig risk för arbetstagarens liv eller hälsa, har arbetarskyddsfullmäktigen, med de begränsningar som föreskrivs i denna paragraf, rätt att avbryta arbetet i fråga om de arbetstagare som han eller hon företräder.

Arbetarskyddsfullmäktigen skall, när detta är möjligt med tanke på riskens art och övriga omständigheter, på förhand och i varje fall så snart det kan ske utan fara meddela arbetsgivaren att arbetet kommer att avbrytas. Arbetsgivaren kan efter att ha försäkrat sig om att i 1 § avsedd risk inte föreligger bestämma att arbetet skall fortsätta.

Avbrytande av ett arbete får inte inskränka utförandet av arbete i större utsträckning än vad som är nödvändigt med hänsyn till säkerheten och hälsan i arbetet. När arbetet avbryts skall man se till att den olägenhet och risk som avbrottet eventuellt medför blir så liten som möjligt.

Har en arbetarskyddsfullmäktig avbrutit arbetet i enlighet med denna paragraf, är arbetarskyddsfullmäktigen inte skyldig att ersätta skada som avbrottet eventuellt orsakar.

37 §

Arbetarskyddsfullmäktigens uppsägningsskydd

Angående uppsägning av en arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal gäller vad som i 7 kap. 10 § i arbetsavtalslagen bestäms om uppsägning av arbetsavtal för en förtroendeman eller ett förtroendeombud.

38 §

Arbetarskyddskommission

På en arbetsplats där minst 20 arbetstagare regelbundet arbetar skall för två år i sänder inrättas en arbetarskyddskommission. I arbetarskyddskommissionen är både arbetsgivare och arbetsplatsens arbetstagare företrädda.

Arbetsgivaren skall vidta nödvändiga åtgärder för att ordna i denna paragraf avsett samarbete.

39 §

Val av arbetarskyddskommission samt arbetarskyddskommissionens sammansättning

Om inte något annat avtalas om antalet medlemmar i arbetarskyddskommissionen och om de olika parternas representation är antalet medlemmar i kommissionen fyra, åtta eller tolv i enlighet med vad arbetsplatsens art, storlek och övriga förhållanden förutsätter. Av medlemmarna företräder en fjärdedel arbetsgivaren och hälften den grupp av arbetstagare eller arbetstagare i funktionärsställning som är den större och en fjärdedel den grupp som är den mindre av dessa grupper.

Arbetsgivaren utser en företrädare i arbetarskyddskommissionen med uppgift att sköta beredningen av de ärenden som kommissionen behandlar. Arbetsgivaren, en företrädare för denne eller en person som kommissionen valt inom sig är ordförande för arbetarskyddskommissionen. Arbetarskyddschefen deltar i kommissionens sammanträden även om han eller hon inte är medlem.

Arbetarskyddsfullmäktige är medlemmar i arbetarskyddskommissionen. De medlemmar av arbetarskyddskommissionen som i övrigt företräder arbetstagarna väljs med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 30 § bestäms om val av arbetarskyddsfullmäktige.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om tidpunkten för valet av

arbetarskyddskommission, valbarhet, kandidatnominering, röstningsförfarande och anordnandet av val samt sammankallandet av kommissionen liksom om organiseringen av dess uppgifter i övrigt.

40 §

Tidsanvändningen för arbetarskyddskommissionens medlemmar samt den ersättning som betalas till dem

Om rätten för de medlemmar av arbetarskyddskommissionen som företräder arbetstagarna att få befrielse från sina regelbundna arbetsuppgifter för skötseln av nödvändiga uppgifter rörande arbetarskyddet och om deras rätt att få ersättning för det inkomstbortfall som orsakats av skötseln av ovan nämnda uppgifter samt erhålla arvode för uppgifter som de utför utom arbetstid och för arbetarskyddskommissionens möten gäller i tillämpliga delar vad som i 34 och 35 § bestäms om en arbetarskyddsfullmäktigs motsvarande rättigheter.

41 §

Arbetsutrymmen för arbetarskyddsfullmäktig och arbetarskyddskommission

Arbetsgivaren skall av de utrymmen han disponerar över, utan ersättning anvisa plats för arbetarskyddsfullmäktigen och arbetarskyddskommissionen för uppbevaring av handlingar som hänför sig till skötseln av deras uppgifter liksom för ordnande av möjlighet att bekanta sig med dessa handlingar och utrymmen för möten som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna.

Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att använda sådana sedvanliga kontorstillbehör och telekommunikationsmedel som allmänt används på arbetsplatsen i den omfattning som arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter förutsätter så som avtalas om användningen av dem i enlighet med 23 §.

42 §

Gemensam arbetarskyddsfullmäktig

Arbetar hos olika arbetsgivare anställda arbetstagare på samma arbetsplats, har dessa rätt att välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig att företräda dem vid samarbete enligt detta kapitel med samtliga arbetsgivare samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna.

43 §

Tystnadsplikt

Den som sköter samarbetsuppgifter i enlighet med detta kapitel eller med stöd av avtal enligt 23 § skall hemlighålla sådana uppgifter rörande arbetsgivarens ekonomiska ställning, affärs- och yrkeshemlighet samt företagssäkerhet och motsvarande säkerhetsarrangemang som han eller hon fått vid skötseln av sina uppgifter och som i fall de sprids kan skada arbetsgivaren eller dennes kompanjon eller avtalspart samt sådana uppgifter som gäller en privatpersons ekonomiska ställning och hans eller hennes personliga förhållanden i övrigt, om inte den person till vars skydd tystnadsplikten har

föreskrivits har gett sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut. Tystnadsplikten fortsätter att gälla även efter att personen har upphört med att sköta uppgifterna i fråga.

III AVDELNINGEN

Ändringssökande, anmälningsskyldighet, straffbestämmelser och särskilda bestämmelser

6 kap.

Rättsskyddsmedel

44 §

Sökande av ändring i beslut av arbetarskyddsmyndigheten

I ett beslut som arbetarskyddsbyrån i ett arbetarskyddsdistrikt fattat med stöd av denna lag söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen och i ett beslut som ministeriet i egenskap av arbetarskyddsmyndighet fattat med stöd av denna lag söks ändring genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvären skall behandlas i brådskande ordning i förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen.

Förutom vad som någon annanstans i lag bestäms om dem som har rätt att anföra besvär, får arbetarskyddsfullmäktigen anföra besvär över ett beslut om att bevilja tillstånd att avvika från de krav som föreskrivs för att skydda en arbetstagare. Besvär över beslut av förvaltningsdomstolen får anföras även av den arbetarskyddsmyndighet som fattat det beslut som besvären avser.

Genom besvär får ändring inte sökas i ett temporärt användningsförbud enligt 16 § 2 mom. och inte i ett temporärt förbud enligt 18 § 4 mom. Över ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen som enbart gäller verkställighet får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen endast i samband med verkställighet.

Om sökande av ändring i ett beslut av arbetarskyddsbyrån rörande sådana tillstånd till undantag som avses i 9 § i lagen om

arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (400/2004) bestäms i nämnda lag.

45 §

Anmärkning

Arbetsgivaren, arbetarskyddsfullmäktigen och arbetstagarna har rätt att till arbetarskyddsbyrån i arbetarskyddsdistriktet lämna en skriftlig anmärkning om att denna lag inte har följts vid en arbetarskyddsinspektion. Anmärkningen skall göras inom två månader efter att arbetarskyddsinspektionen förrättades eller någon annan tillsynsåtgärd vidtogs. Med anledning av anmärkningen skall tillsynsåtgärderna granskas och vid behov skall en ny inspektion förrättas. Den som framställt anmärkningen skall inom skälig tid efter att anmärkningen gjordes underrättas om vilka åtgärder anmärkningen föranlett.

7 kap.

Anmälningar för tillsynen över arbetarskyddet

46 §

Anmälan om olycksfall i arbetet och yrkessjukdom

Arbetsgivaren är skyldig att utan dröjsmål till arbetarskyddsmyndigheten anmäla om sådana olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår skada och med anledning av vilka polisen enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) skall verkställa undersökning på olycksplatsen.

Har en läkare med fog misstankar om en i yrkessjukdomslagen (1343/1988) avsedd yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom, skall han eller hon utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna anmäla om saken till arbetarskyddsbyrån i arbetarskyddsdistriktet.

Av anmälan skall framgå

1) den insjuknades namn, personbeteckning samt övriga kontaktuppgifter,

2) arbetsgivarens namn samt kontaktuppgifterna för arbetsgivaren och arbetsplatsen,

3) övriga nödvändiga kontaktuppgifter,

4) exponeringens art och längd,

5) uppgifter om sjukdomens art, konstaterandet av sjukdomen och olägenhet som sjukdomen orsakat.

Arbetskyddsbyrån skall tillställa institutet för arbetshygien de uppgifter som ingår i en anmälan enligt 2 mom. för införande i registret över arbetsrelaterade sjukdomar.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om hur anmälan skall lämnas kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

47 §

Lämnande av uppgifter om samarbetspersoner

Bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om arbetarskyddschef, arbetarskyddsfullmäktig och vicefullmäktige till personregistret för arbetarskyddet finns i lagen om personregister för arbetarskyddet (1039/2001).

48 §

Skyldighet att göra förhandsanmälan

Den vars huvudsakliga verksamhet är att tillhandahålla sådan privat arbetskraftsservice som avses i 4 kap. 8 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) är skyldig att meddela arbetarskyddsmyndigheten om att verksamheten har inletts.

Arbetsgivaren eller någon annan som ansvarar för verksamheten skall till arbetarskyddsmyndigheten lämna en anmälan om asbestarbete, annat än tillfälligt byggnadsarbete och annat motsvarande arbete som orsakar särskilda risker för

olycksfall eller olägenheter för hälsan samt arbetets art och hur länge arbetet pågår.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om arbete eller verksamhet som skall anmälas, innehållet i anmälan, anmälningstid samt andra förfaranden.

8 kap.

Anmälningar till andra myndigheter samt straffbestämmelser

49 §

Anmälan till andra myndigheter

Efter att arbetarskyddsmyndigheten fått kännedom om ett missförhållande eller en bristfällighet i en produkt, i fråga om vilken tillsynen över efterlevnaden av säkerhetsbestämmelserna ankommer på någon annan myndighet, skall arbetarskyddsmyndigheten anmäla saken till tillsynsmyndigheten i fråga.

50 §

Anmälan av brottmål och behandling av anmälan

Finns det sannolika skäl att misstänka att någon har begått en gärning som är straffbar enligt en lag som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn eller enligt 47 kap. i strafflagen (39/1889), skall arbetarskyddsmyndigheten anmäla detta till polisen för förundersökning. Anmälan behöver likväl inte göras om gärningen med beaktande av omständigheterna skall anses vara obetydlig och allmänt intresse inte kräver att en anmälan görs.

Vid förundersökningen av en i 1 mom. avsedd gärning skall arbetarskyddsmyndigheten beredas tillfälle att bli hörd. Allmän åklagare skall bereda arbetarskyddsmyndigheten tillfälle att avge utlåtande innan åtalsprövningen avslutas. Arbetarskyddsmyndigheten har rätt att närvara och yttra sig vid den muntliga förhandlingen i ärendet vid domstol.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte sådant olovligt anlitande av utländsk arbetskraft som avses i 47 kap. 6 a § i strafflagen. Om anmälningsskyldigheten rörande arbetstillstånd och om hörande av arbetarskyddsmyndigheten bestäms särskilt.

51 §

Straffbestämmelser

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 10 eller 43 § döms enligt 38 kap. 2 § 2 mom. i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag än i 38 kap. 2 § 1 mom. i strafflagen.

Bestämmelser om straff för arbetarskyddsbrott finns i 47 kap. 1 § i strafflagen och om straff för kränkning av arbetstagarrepresentants rättigheter i 47 kap. 4 § i strafflagen.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 46 eller 48 § skall för *arbetarskyddsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

För arbetarskyddsförseelse döms även en arbetsgivare eller en företrädare för arbetsgivaren som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot framläggningsskyldigheten enligt 53 §.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

52 §

Handräckning

Polisen skall på arbetarskyddsmyndighetens begäran ge handräckning för genomförandet av tillsynen.

53 §

Framläggning

Arbetsgivaren skall för arbetstagarna på arbetsplatsen lägga fram denna lag och med

stöd av den utfärdade författningar samt namn på och kontaktuppgifter för behörig arbetarskyddsmyndighet, arbetarskyddschef och arbetarskyddsfullmäktig.

54 §

Tillsyn

Arbetarskyddsmyndigheterna utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om arbetarskyddssamarbete enligt 5 kap. och anmälningsskyldigheten enligt 7 kap.

Arbetarskyddsmyndigheterna utövar dock inte tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om samarbete i de fall då samarbetsavtal ingåtts i enlighet med 23 § 1 eller 2 mom.

10 kap.

Ikraftträdandebestämmelser

55 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 . Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs lagen av den 16 februari 1973 om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973) jämte ändringar dock så att 2 a och 20 a § i den lag som skall upphävas samt förordningen av den 14 januari 2000 om godkännande av kontrollorgan inom arbetarskyddet (18/2000), som givits med stöd av lagen, förblir i kraft tills de upphävs särskilt.

2.

Lag**om ändring av 12 § i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 november 2004 om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) 12 § 1 mom. som följer:

12 § <i>Tillsyn</i>	över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).
----------------------------	--

Arbetarskyddsmyndigheterna utövar tillsyn
över efterlevnaden av denna lag i enlighet
med vad som föreskrivs i lagen om tillsynen

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.

Lag**om ändring av 14 § i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 14 § 5 mom., sådant det lyder i lag 498/2002, som följer:

14 § _____	arbetsplatserna, på det sätt som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).
-------------------	---

Om inte något annat bestäms i denna lag
övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att
bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och
13 § 3 mom. som gäller förbud mot och
begränsning av tobaksrökning iakttas på

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.

Lag**om ändring av 11 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) 11 kap. 5 § 2 mom. som följer:

11 kap.	skyldigheten att lämna upplysningar och den i 4 kap. 8 § avsedda tillämpningen av lagen på privat arbetskraftsservice övervakas av arbetarskyddsmyndigheterna, enligt vad som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).
Samarbete i anslutning till verkställigheten	
5 §	
<i>Samarbete med privat arbetskraftsservice och övervakning av den</i>	

Fullgörandet av den i 1 mom. nämnda

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av 64 d § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 64 d § 1 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 723/2002, som följer:

64 d §	2) till Institutet för arbetshygien får lämnas ut i 2 a § 2 mom. i lagen om Institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978) avsedda uppgifter för registrering av arbetsrelaterade sjukdomar,
Utöver vad som bestäms i denna eller i någon annan lag har Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som erhållits av försäkringsanstalten och Statskontoret med stöd av 64 § enligt följande:	

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.

Lag**om ändring av 86 § i utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i utlänningslagen av den 30 april 2004 (301/2004) 86 § 4 mom. som följer:

86 §

Arbetarskyddsmyndighet

uppfylls på det sätt som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).

Arbetarskyddsmyndigheten övervakar att förpliktelserna enligt 73 § 2 och 4 mom.

Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag**om ändring av 11 § i lagen om likabehandling**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 januari 2004 om likabehandling (21/2004) 11 § 1 mom. som följer:

11 §

Tillsyn

Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar efterlevnaden av denna lag i fråga om arbetsavtalsförhållanden och offentligrättsliga anställningar samt i arbetspraktik och annan motsvarande

verksamhet på en arbetsplats på det sätt som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).

Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av lagen om företagshälsovård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 december 2001 om företagshälsovård (1383/2001) 8 § 2 mom.,
18 § 1 mom. 2 punkten och 24 § 2 och 3 mom. som följer:

8 §

Samarbete

Innan arbetsgivaren fattar beslut om inledande eller ändring av den verksamhet som avses i 12 och 14 § eller om någon annan väsentlig omständighet som inverkar på ordnandet av företagshälsovården, skall saken behandlas i den arbetarskyddskommission som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005) eller vid något annat ersättande samarbetsförfarande eller, om det inte finns någon arbetarskyddskommission eller ersättande samarbetsförfarande, tillsammans med arbetarskyddsfullmäktigen. Om en arbetarskyddsfullmäktig inte har valts för arbetsplatsen, behandlas ärendena i mån av möjlighet tillsammans med personalen.

18 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Uppgifter som enligt lag är sekretessbelagda får inte röjas, om inte den i vars intresse tystnadsplikten har bestämts ger sitt samtycke enligt vad som bestäms särskilt. En företagshälsovårdsläkare som är anställd hos den som producerar företagshälsovårdstjänster får utan hinder av bestämmelserna om sekretess för journalhandlingar i lagen om patientens ställning och rättigheter

2) till arbetarskyddsmyndigheten och till en sådan sakkunnig som avses i 12 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen för tillsynen över arbetarskyddet lämna ett i 1 punkten avsett utlåtande, samt

24 §

Övervakning

Arbetarskyddsmyndigheterna skall, i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen se till att arbetsgivaren ordnar sådan företagshälsovård som avses i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

Har arbetsgivaren underlåtit att ordna företagshälsovårdstjänster som det enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser är arbetsgivarens skyldighet att ordna, och uppstår det oenighet om innebörden av denna skyldighet, skall arbetarskyddsmyndigheten, innan den fattar i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen avsett beslut som är förpliktande för arbetsgivaren, inhämta utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet eller inrättning eller myndighet som ministeriet utsett.

Denna lag träder i kraft den 2005 .

9.

Lag**om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 24 februari 1978 om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978) 2 a § sådant det lyder i lag 1287/2001, som följer:

2 a §

Institutet för arbetshygien kan av de uppgifter om arbetstagarnas exponering som uppkommer vid skötseln av de i 2 § angivna mättnings- och laboratoriefunktionerna bilda ett register över arbetshygieniska exponeringsmätningar och ett register över biologiska exponeringsmätningar. I de ovan nämnda registren kan antecknas den exponerades namn och personbeteckning samt uppgifter om arbetsgivaren och arbetsplatsen, om exponeringens art och längd och om beställaren samt uppgifter om exponeringsmätningarna och om utlåtanden om dessa. Dessutom får uppgifter om provanalyser antecknas i registret över biologiska exponeringsmätningar.

Institutet för arbetshygien upprätthåller ett register över arbetsrelaterade sjukdomar för forskning, utredningar och förebyggande samt diagnostisering och utvecklande av vården i fråga om yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade sjukdomar. I registret kan införas den insjuknade personens namn, personbeteckning och yrke samt uppgifter om arbetsgivare och arbetsplats, exponeringens art och längd, konstaterandet av sjukdomen, sjukdomens art, den olägenhet som sjukdomen orsakat, sjukledighet och försäkringsanstaltens beslut om godkännandet som yrkessjukdom och ersättning samt dödsfall som föranletts av yrkessjukdom. Om rätten för institutet för arbetshygien att få uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar bestäms i 46 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och

om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005), i 64 d § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och i 23 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

Institutet för arbetshygien kan använda uppgifterna i registren över exponeringsmätningar och registret över arbetsrelaterade sjukdomar för forsknings- och utredningsverksamhet inom sitt eget område och lämna ut uppgifter ur registren för specificerad vetenskaplig forskning på institutets eget verksamhetsområde i enlighet med 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

De uppgifter i registren över exponeringsmätningar och i registret över arbetsrelaterade sjukdomar, som är värdefulla som källmaterial för forsknings- och utredningsverksamheten, skall förvaras permanent så som arkivverket särskilt bestämmer.

Institutet för arbetshygien kan utöver de uppgifter som anges i 2 § enbart för utomståendes räkning producera hälsovårdstjänster, utföra undersökningar i anslutning till det egna verksamhetsområdet, utföra personbedömningar och andra utredningar och mätningar som anknyter till institutets verksamhetsområde samt enligt samtycke av den registrerade förvara och använda uppgifterna från dessa i forsknings- och utredningsarbetet inom sitt område.

Denna lag träder i kraft den 200 .

10.**Lag****om upphävande av 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen av den 23 augusti 2002 (738/2002).	Denna lag träder i kraft den 200 .

11.**Lag****om upphävande av 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 47 kap. 6 § 2 mom., sådant det lyder i lag 578/1995.	Denna lag träder i kraft den 200 .

12.**Lag****om upphävande av 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs i lagen av den 8 januari 1993 om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993) 3 § 3 mom., sådant det lyder i lag 478/2004.	Denna lag träder i kraft den 200 .

Nådendal den 23 juni 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsministeriet *Sinikka Mönkäre*

2.**Lag****om ändring av 12 § i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 november 2004 om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) 12 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

12 §

Tillsyn

Arbetskyddsmyndigheterna utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag i enlighet med vad som *föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973)*.

Föreslagen lydelse

12 §

Tillsyn

Arbetskyddsmyndigheterna utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag i enlighet med vad som *föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005)*.

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.**Lag****om ändring av 14 § i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 14 § 5 mom., sådant det lyder i lag 498/2002, som följer:

Gällande lydelse

14 §

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetskyddsmyndigheterna att

Föreslagen lydelse

14 §

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetskyddsmyndigheterna att

Gällande lydelse

bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Föreslagen lydelse

bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, på det sätt som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.**Lag****om ändring av 11 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen av den 30 december 2002 om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) 11 kap. 5 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

11 kap.

Samarbete i anslutning till verkställigheten

5 §

Samarbete med privat arbetskraftsservice och övervakning av den

Fullgörandet av ovan nämnda skyldighet att lämna upplysningar och iakttagandet av förbuden enligt 4 kap. 2 och 8 § övervakas av arbetarskyddsmyndigheterna, enligt vad som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Föreslagen lydelse

11 kap.

Samarbete i anslutning till verkställigheten

5 §

Samarbete med privat arbetskraftsservice och övervakning av den

Fullgörandet av den i 1 mom. nämnda skyldigheten att lämna upplysningar och den i 4 kap. 8 § avsedda tillämpningen av lagen på privat arbetskraftsservice övervakas av arbetarskyddsmyndigheterna, enligt vad som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av 64 d § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 64 § 1 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 723/2002, som följer:

Gällande lydelse

64 d §

Utöver vad som bestäms i denna eller i någon annan lag har Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som erhållits av försäkringsanstalten och Statskontoret med stöd av 64 § enligt följande:

2) till Institutet för arbetshygien får lämnas ut i tredje meningen i 22 § 2 mom. lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973) nämnda uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar,

Föreslagen lydelse

64 d §

Utöver vad som bestäms i denna eller i någon annan lag har Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som erhållits av försäkringsanstalten och Statskontoret med stöd av 64 § enligt följande:

2) till Institutet för arbetshygien får lämnas ut i 2 a § 2 mom. i lagen om Institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978) avsedda uppgifter för registrering av arbetsrelaterade sjukdomar,

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.

Lag**om ändring av 86 § i utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen av den 30 april 2004 (301/2004) 86 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

86 §

Arbetarskyddsmyndighet

Arbetarskyddsmyndigheten övervakar att förpliktelserna enligt 73 § 2 och 4 mom. uppfylls på det sätt som bestäms i *lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973)*.

Föreslagen lydelse

86 §

Arbetarskyddsmyndighet

Arbetarskyddsmyndigheten övervakar att förpliktelserna enligt 73 § 2 och 4 mom. uppfylls på det sätt som *bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005)*.

Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag**om ändring av 11 § i lagen om likabehandling**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 januari 2004 om likabehandling (21/2004) 11 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

11 §

Tillsyn

Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar att denna lag följs i fråga om arbetsavtalsförhållanden och offentligrättsliga anställningar samt i arbetspraktik och annan motsvarande verksamhet på en arbetsplats på det sätt som *bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).*

Föreslagen lydelse

11 §

Tillsyn

Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar efterlevnaden av denna lag i fråga om arbetsavtalsförhållanden och offentligrättsliga anställningar samt i arbetspraktik och annan motsvarande verksamhet på en arbetsplats på det sätt som *bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005).*

Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av lagen om företagshälsovård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 december 2001 om företagshälsovård (1383/2001) 8 § 2 mom.,
18 § 1 mom. 2 punkten och 24 § 2 och 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

8 §

Samarbete

Innan arbetsgivaren fattar beslut om inledande eller ändring av den verksamhet som avses i 12 och 14 § eller om någon annan väsentlig omständighet som inverkar på ordnandet av företagshälsovården, skall saken behandlas i den arbetarskyddskommission som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973) eller vid något annat ersättande samarbetsförfarande eller, om det inte finns någon arbetarskyddskommission eller ersättande samarbetsförfarande, tillsammans med arbetarskyddsfullmäktigen. Om en arbetarskyddsfullmäktig inte har valts på arbetsplatsen, behandlas ärendena i mån av möjlighet tillsammans med personalen.

18 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Uppgifter som enligt lag är sekretessbelagda får inte röjas, om inte den i vars intresse tystnadsplikten har bestämts ger sitt samtycke enligt vad som bestäms särskilt. En företagshälsovårdsläkare anställd hos den som producerar företagshälsovårdstjänster får utan hinder av bestämmelserna om sekretess för

Föreslagen lydelse

8 §

Samarbete

Innan arbetsgivaren fattar beslut om inledande eller ändring av den verksamhet som avses i 12 och 14 § eller om någon annan väsentlig omständighet som inverkar på ordnandet av företagshälsovården, skall saken behandlas i den arbetarskyddskommission som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005) eller vid något annat ersättande samarbetsförfarande eller, om det inte finns någon arbetarskyddskommission eller ersättande samarbetsförfarande, tillsammans med arbetarskyddsfullmäktigen. Om en arbetarskyddsfullmäktig inte har valts för arbetsplatsen, behandlas ärendena i mån av möjlighet tillsammans med personalen.

18 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Uppgifter som enligt lag är sekretessbelagda får inte röjas, om inte den i vars intresse tystnadsplikten har bestämts ger sitt samtycke enligt vad som bestäms särskilt. En företagshälsovårdsläkare som är anställd hos den som producerar företagshälsovårdstjänster får utan hinder av bestämmelserna om sekretess för

journalhandlingar i lagen om patientens ställning och rättigheter

2) till arbetarskyddsmyndigheten och till en sådan sakkunnig som avses i 1 § 2 mom. lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden för tillsynen över arbetarskyddet lämna ett i 1 punkten avsett utlåtande, samt

24 §

Övervakning

Arbetarskyddsmyndigheterna skall, i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden, se till att arbetsgivaren har ordnat sådan företagshälsovård som avses i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

Har arbetsgivaren underlåtit att ordna företagshälsovårdstjänster som enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser är arbetsgivarens skyldighet, och uppstår det oenighet om innebörden av denna skyldighet, skall arbetarskyddsmyndigheten, innan den fattar i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden avsett beslut som är förpliktande för arbetsgivaren, inhämta utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet eller inrättning eller myndighet som ministeriet utsett.

journalhandlingar i lagen om patientens ställning och rättigheter

2) till arbetarskyddsmyndigheten och till en sådan sakkunnig som avses i 12 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005) för tillsynen över arbetarskyddet lämna ett i 1 punkten avsett utlåtande, samt

24 §

Övervakning

Arbetarskyddsmyndigheterna skall, i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005), se till att arbetsgivaren ordnar sådan företagshälsovård som avses i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

Har arbetsgivaren underlåtit att ordna företagshälsovårdstjänster som det enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser är arbetsgivarens skyldighet att ordna, och uppstår det oenighet om innebörden av denna skyldighet, skall arbetarskyddsmyndigheten, innan den fattar i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005) avsett beslut som är förpliktande för arbetsgivaren, inhämta utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet eller inrättning eller myndighet som ministeriet utsett.

Denna lag träder i kraft den 2005 .

9.

Lag**om ändring av 2 a § i lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 24 februari 1978 om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978) 2 a § 1 och 2 mom., sådana de lyder i lag 1287/2001, samt fogas till 2 a § ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Institutet för arbetshygien kan av de uppgifter om arbetstagarnas exponering som uppkommer vid skötseln av de i 2 § angivna mättnings- och laboratoriefunktionerna bilda ett register över arbetshygieniska exponeringsmätningar och ett register över biologiska exponeringsmätningar. I de ovan nämnda registren över *exponeringsmätningar* kan antecknas den exponerades namn och personbeteckning samt uppgifter om arbetsgivaren och arbetsplatsen, exponeringens art och längd och om beställaren samt uppgifter om exponeringsmätningarna och om utlåenden om dessa. Dessutom får uppgifter om provanalyser antecknas i registret över biologiska exponeringsmätningar. *De uppgifter om exponeringsmätningar, som är värdefulla som källmaterial för forsknings- och utredningsverksamheten, skall förvaras permanent så som arkivverket särskilt bestämmer.*

Institutet för arbetshygien kan använda uppgifterna i registren över exponeringsmätningar för forsknings- och utredningsverksamhet inom sitt eget område och lämna ut uppgifter ur registren för specificerad vetenskaplig forskning på institutets eget verksamhetsområde i enlighet med 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Institutet för arbetshygien kan utöver de uppgifter som anges i 2 § enbart för utomståendes räkning producera

Föreslagen lydelse

2 a §

Institutet för arbetshygien kan av de uppgifter om arbetstagarnas exponering som uppkommer vid skötseln av de i 2 § angivna mättnings- och laboratoriefunktionerna bilda ett register över arbetshygieniska exponeringsmätningar och ett register över biologiska exponeringsmätningar. I de ovan nämnda registren kan antecknas den exponerades namn och personbeteckning samt uppgifter om arbetsgivaren och arbetsplatsen, om exponeringens art och längd och om beställaren samt uppgifter om exponeringsmätningarna och om utlåenden om dessa. Dessutom får uppgifter om provanalyser antecknas i registret över biologiska exponeringsmätningar.

Institutet för arbetshygien upprätthåller ett register över arbetsrelaterade sjukdomar för forskning, utredningar och förebyggande samt diagnostisering och utvecklande av vården i fråga om yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade sjukdomar. I registret kan införas den insjuknade personens namn, personbeteckning och yrke samt uppgifter om arbetsgivare och arbetsplats, exponeringens art och längd, konstaterandet av sjukdomen, sjukdomens art, den olägenhet som sjukdomen orsakar, sjukledighet och försäkringsanstaltens beslut om godkännandet som yrkessjukdom och ersättning samt dödsfall som föranletts av yrkessjukdom. Om rätten för institutet för arbetshygien att få uppgifter för

hälsovårdstjänster, utföra undersökningar i anslutning till det egna verksamhetsområdet, utföra personbedömningar och andra utredningar och mätningar som anknyter till institutets verksamhetsområde samt enligt samtycke av den registrerade förvara och använda uppgifterna från dessa i forsknings- och utredningsarbetet inom sitt område.

registret över arbetsrelaterade sjukdomar bestäms i 46 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (/2005), i 64 d § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och i 23 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

Institutet för arbetshygien kan använda uppgifterna i registren över exponeringsmätningar och registret över arbetsrelaterade sjukdomar för forsknings- och utredningsverksamhet inom sitt eget område och lämna ut uppgifter ur registren för specificerad vetenskaplig forskning på institutets eget verksamhetsområde i enlighet med 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

De uppgifter i registren över exponeringsmätningar och i registret över arbetsrelaterade sjukdomar, som är värdefulla som källmaterial för forsknings- och utredningsverksamheten, skall förvaras permanent så som arkivverket särskilt bestämmer.

Institutet för arbetshygien kan utöver de uppgifter som anges i 2 § enbart för utomståendes räkning producera hälsovårdstjänster, utföra undersökningar i anslutning till det egna verksamhetsområdet, utföra personbedömningar och andra utredningar och mätningar som anknyter till institutets verksamhetsområde samt enligt samtycke av den registrerade förvara och använda uppgifterna från dessa i forsknings- och utredningsarbetet inom sitt område.

Denna lag träder i kraft den 200 .

10.**Lag****om upphävande av 51 § 2 mom. i arbetarskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

51 §

Skyldigheter för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats

Föreslagen lydelse

51 §

Skyldigheter för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats

Bestämmelser om inledande av samarbete i situationer som avses i 1 mom. finns i 9 § 2 mom. lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

 (upphävs)

Denna lag träder i kraft den 200 .

11.**Lag****om upphävande av 47 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

6 §

För arbetsförmedlingsbrott döms också den som i strid med en arbetarskyddsmyndighets förbud fortsätter att hyra ut arbetskraft till utlandet eller offentligt annonsera om detta.

Föreslagen lydelse

6 §

 (upphävs)

Denna lag träder i kraft den 200 .

12.**Lag****om upphävande av 3 § 3 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

3 §

Det ministeriebeslut som avses i 2 mom. skall utan dröjsmål publiceras i den föreskriftssamling som avses i 1 § lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamlingar (189/2000) och som justitieministeriet svarar för, i enlighet med vad som bestäms i statsrådets förordning om ministeriernas och andra myndigheters föreskriftssamlingar (259/2000).

Föreslagen lydelse

3 §

 (upphävs)
 Denna lag träder i kraft den _____ 200 .